

TOLOSAKO ZAINZA EKOSISTEMAREN DIAGNOSTIKO PARTEKATUA

2025eko martxoan

Laguntza teknikoa:

943 43 03 12 | berdintasuna@dalteke.com | www.dalteke.eus

TOLOSAKO ZAINZA EKOSISTEMAREN DIAGNOSTIKO PARTEKATUA

2024

1. SARRERA
 - 1.1. Aurrekariak
2. KOKAPEN TEORIKOA
 - 2.1. Zer dira zaintzak?
 - 2.1.1. Zaintza hiru dimentsiotan: Mendekotasunari helduz
 - 2.1.2. Nola eramaten da arlo publiko-komunitarioa diagnostikora?
 - 2.2. Zaintza sistema publiko komunitarioa
 - 2.3. Arau markoa
3. ZAINZA ESKAERA POTENTZIALA TOLOSAN
4. DIAGNOSTIKOA OSATZEKO ERABILITAKO METODOLOGIA
5. NON ZAINTZEN DA TOLOSAN?
6. ADINEKOAK ETA DESGAITASUN EDO MENDEKOTASUN EGOERAN DAUDEN PERTSONAK
 - 6.1. Sarrera
 - 6.2. Tolosako Zaintza Ekosistema: adinekoak eta aniztasun funtzionala edo mendekotasun egoeran dauden pertsonen zaintza
 - 6.3. Ekarpinak eta korapiloak
7. HAUR, NERABEAK ETA GAZTEAK
 - 7.1. Sarrera
 - 7.2. Tolosako Zaintza Ekosistema: Haur, nerabe eta gazteen zainketarekin lotutako zerbitzuen, programen eta egituren multzoa Tolosako
 - 7.3. Ekarpinak eta korapiloak
8. ZAINTZEN DUEN HERRIA
 - 8.1. Sarrera
 - 8.2. Tolosako Zaintza Ekosistema: Zainketa kolektiboarekin lotutako zerbitzuen, programen eta egituren multzoa
 - 8.3. Ekarpinak eta korapiloak
9. NORK ZAINTZEN DU TOLOSAN ETA NOLA EGITEN DU?
 - 9.1. Sarrera
 - 9.2. Tolosako Zaintza Ekosistema: zaintzaileei zuzendutako zerbitzu nagusien azterketa
 - 9.3. Ekarpinak eta korapiloak
10. BIBLIOGRAFIA

1. SARRERA

- Tolosako Udaleko Zaintzen Ekosistema Komunitarioaren Diagnosi honen helburu nagusia **tokiko zaintza-beharrak identifikatzea eta aztertzea** da:

- ✚ Tolosako zainketen egungo egoera aztertzea.
- ✚ Lan horiek nork hartzen dituen bere gain.
- ✚ Nola gauzatzen diren.
- ✚ Ikuspegi feministak eta intersektionalak gidatuta.
- ✚ Etorkizuneko zainketa erronka nagusiei oinarri gisa balio dezaketen proposamenak eta ekintza-ildoak planteatzea.

- Diagnostiko honek **zaintza bizitzaren sostengu nagusitzat hartzeko beharretik abiatzen da.**

- Zaintza funtsezko elementua den heinean, ezinbestekoa da **sistema publiko bat eskatzeko aldarria egitea.**

- Hezkuntza edo osasun sistemak publikoak izan behar direla ulertzen dugun bezala, **ezinbestekoa da zaintza bermatzeko eredu publiko bat sendotzea eta erantzukizuna modu kolektiboan partekatzea.**

1.1 AURREKARIAK

DIAGNOSTIKO HAU, BERAZ, **EZ DA HUTSETIK ABIATZEN**; AITZITIK, HAUSNARKETA SOZIAL ETA INSTITUZIONALEKO PROZESU BATEN GAINEAN ERAIKITZEN DA, ETA ZAINKETA-EREDU BAT FINKATZEA DU HELBURU.

✦ Mugarri nagusietako bat, Euskal Autonomia Erkidegoan gizarte-zerbitzuen antolaketan **1982ko maiatzaren 20ko 6/1982 Legea** izan zen, eta honek euskal gizarte-politiken garapena ahalbidetu zuen, babes sozialeko sistema propio bat ezarriz. Lege hau **aitzindaria eta berritzailea** izan zen, gizarte-zerbitzuen eredu berri bat ezarri baitzuen, oinarritzko eskubideen eta arreta unibertsalaren ikuspegitik. Ondoren, **12/2008 Gizarte Zerbitzuen Legeak arreta unibertsal eta integrala bermatu zuen, mendekotasuna, desgaitasuna eta bazterkeria egoerak artatzeko baliabideak garatuz.**

✦ Bigarren mugarri garrantzitsuenetako bat **COVID-19aren pandemia** izan zen; **2021eko urtarrilean lehen diagnostiko bat** egin zen At-Hiritik-at, Parean eta Deustuko Unibertsitateak egindako ikerketa parte-hartzailearen barruan.

✦ **Feminismoa ere funtsezko motorra izan da zainketen agenda politikoan**; Mugimendu Feministak (2017, 2018 eta 2023) deitutako ondorengo greba orokorrak eta **Tolosako III. Berdintasunerako Plana (2015-2020)** funtsezko erreferentzia.

✦ Laugarren mugarri garrantzitsua **Tolosako Herritarren Batzarra**; Gomendioen dokumentu bat egin zen, non nabarmentzen baitzen beharrezkoa zela zaintza-politikak eta eremu horretako erantzunkidetasuna indartzea.

✦ **Zainketei buruzko mahai-inguruak** antolatu dira.

✦ **Mugi Tolosa** proiektua.

✦ **Jabekuntza Eskolaren** barruan, zaintzaileei buruzko tailerrak, hitzaldiak eta mahai-inguruak antolatzen dira urtero.

2023an, **Aholkusarea** jarri zen abian, atzeritik etorritakoentzako aholkularitza juridikoko zerbitzua.

2024an, **Andragoran**, Tolosaldeko Emakumeen Etxean, **zaintzaileei zuzendutako hainbat zerbitzu** ezarri dira.

✦ **Gizarte Zerbitzuen** testuinguruan, azken urteotan gizarte ongizatea sustatzeko eta zerbitzuak hobetzeko ahalegin handia egin da.

- Horren adibide garbia da **Eguneko Arreta Zerbitzua**, 2023an martxan jarritakoa, menpekotasun-arriskuan dauden adinekoei laguntzeko.

- **Etxez Etxeko Laguntza Zerbitzuan** eskaintzen diren ordu kopurua handitu da.

2. KOKAPEN TEORIKOA

Amaia Pérez Orozcoren (2014) hitzetan:

*"Mendetasunari eta haurtzaroari eman beharreko arreta gainditzen duten lan ugari eta askotarikoak, bizitzak egunero funtziona dezan ezinbestekoak diren gauza guztiak, alegia. Nolabait esatearren, pertsonen ongizate fisiko eta emozionalaren eguneroko berreraikitze prozesua dira, etengabe eraldatzen ari direnak. Izan ere, **pertsona guztiok gara zaurgarriak, eta guztiok behar ditugu zainketak gure bizitzako egun guztietan, intentsitate desberdinetakoak. Eta izatez zaurgarria den bizitza zaintzeko modu bakarra, elkarrekin lan egitea da, horretan guztian elkarren mendekoak garelako.**"*

Definizio horrek zainketa fisikoak ez ezik, zaintza emozionalak ere nabarmentzen ditu, eta agerian uzten du pertsona guztiek, bizitzako edozein etapatan, zainduak izan behar dituztela, era batera edo bestera, intentsitate desberdinekin. Azken batean, **zaintza premia unibertsala** da.

Tolosan zaintzak behar dituzten 20.065 pertsona daudela esan dezakegu.

Zainketen errealitateari helduko diogu, honako funtsezko **dimentsio hauek** aztertuz:

- › Adinekoak, mendekotasun-egoeran dauden pertsonak eta/edo desgaitasuna dela-eta, eguneroko bizitzan moldatzeko laguntza behar dutenak.
- › Haurrak, nerabeak eta gazteak.
- › Zaintzaileak (ordainduak eta ordaindu gabeak)

3. TOLOSAKO ZAINZA ESKAERA POTENTZIALA

Datuak ikusita, argi dago Tolosako biztanleria zahartzen ari dela, eta, horrekin batera, zahartzearen feminizazioa eta mendekotasun-indizearen igoera nabarmenak dira. Era berean, familia-egituren aldaketak eta bakarrik bizi diren pertsonen gorakadak zaintza-sistemen gaineko presioa handitzen dute. Bestalde, migrazioak funtsezko papera izan dezake etorkizuneko lan-merkatuan eta biztanleriaren orekan.

Biztanleriaren zahartzea eta horrek zaintza-eskaeran duen eragina

- › 2023an, Tolosako biztanleriaren %22,82k 65 urte edo gehiago zituen, Gipuzkoako (%23,66) eta Euskal Autonomia Erkidegoko (%23,80) batez bestekoa baino zertxobait txikiagoa.
- › 0-19 urteko biztanleria % 19,65 da, belaunaldi-ordezkapena ahula dela erakutsiz. Jaiotza-tasaren jaitsierak etorkizuneko erronka sozioekonomikoak sor ditzake, adin tartearen oreka aldatuz.
- › Emakumeen bizi-itxaropena handiagoa da, eta, ondorioz, adineko emakumeen kopurua nabarmen handiagoa da (2.621 emakume eta 1.931 gizon 65 urtetik gorakoen artean).
- › Familia gazteen aldeko politikak bultzatu behar dira, jaiotza-tasaren jaitsiera geldiarazteko.
- › Osasun- eta gizarte-arreta sistemaren berrantolaketa funtsezkoa izango da, adineko pertsonen beharrei modu integralean erantzuteko.

Zahartzearen feminizazioa eta mendekotasuna-indizearen igoera

- › 65 urtetik gorako emakumeen kopurua nabarmen handiagoa da gizonezkoena baino (2.621 emakume, 1.931 gizon), haien bizi-itxaropena handiagoa delako.
- › Emakumeen gainzahartze-indizea % 14,08 da, gizonezkoena berriz % 9,24, eta horrek adineko emakumeen mendetasun-arriskua handitzen du.
- › Gainzahartze-indizea igo egin da: 2014an %10,77 zen, eta 2024an %11,83ra iritsi da.
- › Emakume adinekoek mendekotasun-arrisku handiagoa dute, baina, aldi berean, familia barruko zaintza-lanak betetzen jarraitzen dute.

Familia-egitura aldaketa: gero eta pertsona gehiago bizi dira bakarrik

- › Tolosako etxebizitzan %28an pertsona bakarra bizi da, 1996tik ia bikoiztuz.
- › Familia handien kopurua jaitsi da, eta horrek zaintza-lanen banaketa zailtzen du.
- › Gipuzkoan, 80 urtetik gorako bakarrik bizi diren pertsonen %80 emakumeak dira, eta horrek isolamendu-arriskua eta mendekotasun-beharrek areagotzen ditu.
- › Zahartzea eta familia-sare tradizionalen murrizketa kontuan hartuta, beharrezkoa da zaintza-zerbitzu publikoak indartzea eta egokitzea.

Migrazioaren garrantzia: biztanleriaren egituren faktore garrantzitsua

- › Tolosako biztanleriaren % 12,2 atzerritar jatorrikoa da.
- › Atzerritar jatorriko gehiengoa 25 eta 44 urte bitartean dago (%49,4), eta horrek iradokitzen du migrazioa lan-aukerak bilatzeari lotuta dagoela.
- › Etorkizunean, migrazioak merkatuaren eta zaintza-sektorearen etorkizunean funtsezko rola izan dezake.

Tolosako Zaintza Eskaera Potentziala

BIZTANLERIAREN ZAHARTZEA

- 65 urtetik gorakoen %22,82
- Emakume gehiago: 2.621 emakume vs. 1.931 gizon (65+)

ZAHARTZEAREN FEMINIZAZIOA

- Emakumeek bizi-itxaropen handiagoa dute
- Gainzahartze-indizea igo da: 2014an %10,77 → 2024an %11,83

MENDEKOTASUNAREN GORAKADA

- Mendekotasun-indizea: 74,06 mendeko 100 aktiboko
- Lan-merkatuan eta zaintza-zerbitzuetan presioa

FAMILIA-EGITUREN ALDAKETA

- %28 pertsona bakarrik bizi da, ia bikoiztu da 1996tik
- Familia-laguntza gutxitzea = zaintza-sisteman presio handiagoa

MIGRAZIOAREN HARRERA

- Atzeritar jatorriko biztanleria %12,2
- Gehiengoa lan-adinean (%49,4 25-44 urte)

ETORKIZUNeko ERRONKAK

- Zaintza-zerbitzu publikoak indartu
- Familia-laguntza eta kontziliazio-politikak bultzatu
- Migrazioaren harrera
- Osasun eta gizarte-zerbitzuak jendartearen beharren arabera dimentsionatu eta egokitu

4. METODOLOGIA

DIAGNOSTIKO PROZESUKO TALDEAK

📌 **Talde Eragilea:** Udaleko politikariak eta teknikariak, hainbat sailetatik.

📌 **Sailarteko Taldea**

📌 **Komunitateko Eragileak eta Zaintzaileak**

- Adinekoak eta mendekotasun egoeran dauden pertsonak
- Haurrak eta nerabeak
- Hezkuntza komunitatea
- Aniztasun funtzionala duten pertsonak
- Zaintzaileak (familia, etxeko zaintza-langileak)
- Mugimendu feminista eta emakumeen elkarteak
- Osasun sistema

LAN-FASE NAGUSIAK

🕒 **PROZESUAREN EGOKITZEA ETA PARTAIDETZA EGITURAK SORTZEA**

- Tolosako **Zaintza Ekosistema** identifikatu.
- Sailarteko lan-saioak.

🕒 **BEHAKETA FASEA**

- Informazio kuantitatiboa eta kualitatiboa bildu da.
- Komunitateko eragileekin talde-elkarrizketak egin dira.

🕒 **PARTE-HARTZE PROZESUA ETA ENTZUTE TALDEAK**

📊 **LABURPEN KUANTITATIBOA**

63 parte-hartzaile diagnostiko prozesuan:

- 41 emakume
- 12 gizon

9 talde-elkarrizketa monografiko egin dira.

17 elkarrizketa indibidual osatu dira.

4 entzute gune antolatu dira zaintzaileekin.

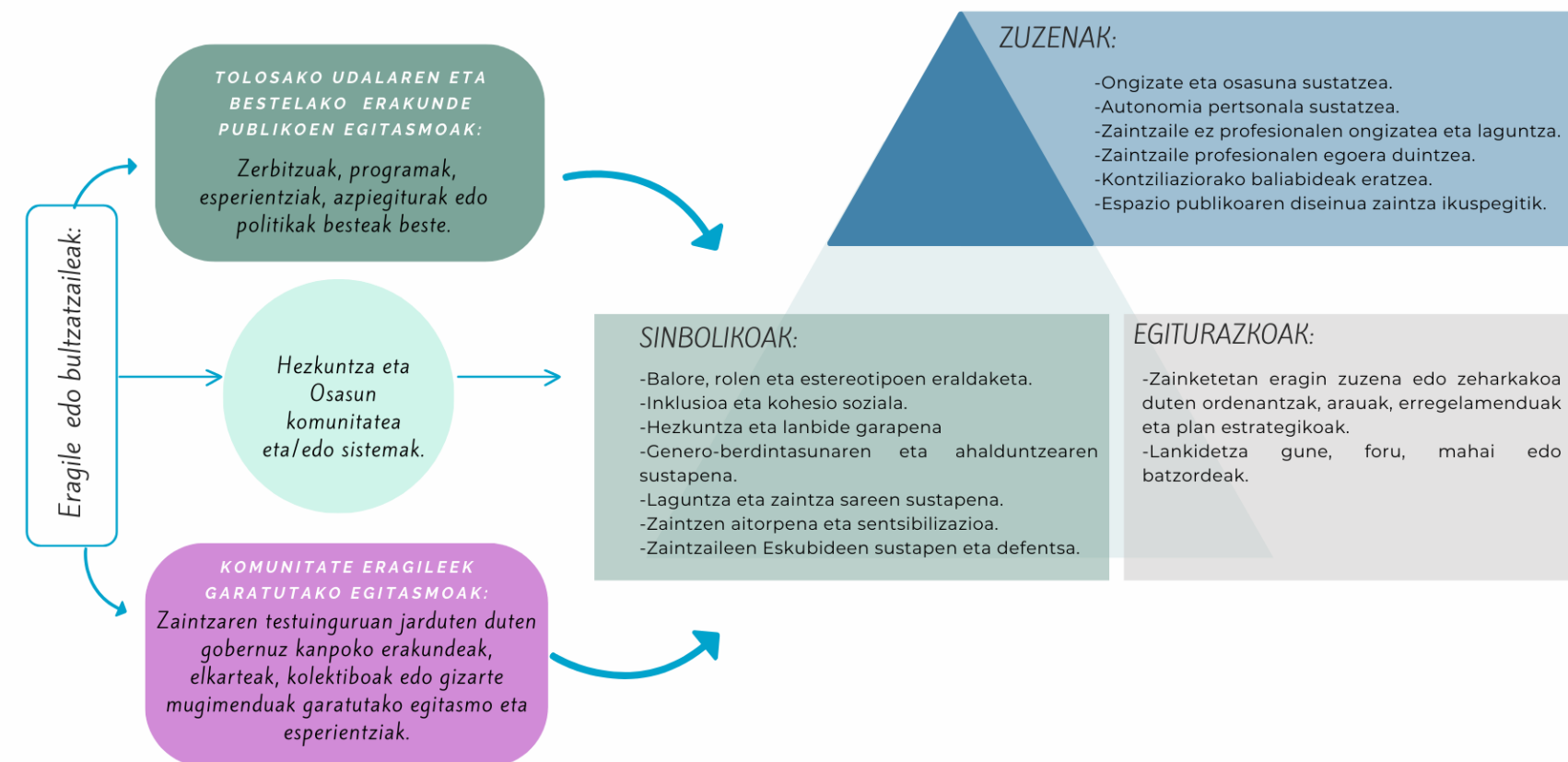
Prozesu hau **metodologia partekatua jarraituz** garatu da, eta hainbat udal-sailen, gizarte-eragileren eta, bereziki, hainbat errealitatetatik zaintzan aritzen diren pertsonen arteko lankidetzak ekarri du.

5. NON ZAINTZEN DA TOLOSAN?

Tolosako zaintza ekosistema publiko komunitarioaren mapa (I. eranskinean).

Gogoeta hori honako printzipio hauek gidatu dute:

- › Zaintzak premia unibertsala dira → Pertsona guztiok behar ditugu zaintzak bizitzako etapa guztietan.
- › Zaintzaren zeharkakotasuna → Politika publiko guztiek, zuzenean edo zeharka, zaintzetan eragina dute.
- › Ikuspegi komunitarioaren garrantzia → Tokiko elkartasunaren eta elkarrekiko zaintzaren funtsezko rola aitortzea.

6. ADINEKOAK ETA DESGAITASUN EDO MENDEKOTASUN EGOERAN DAUDEN PERTSONAK

☞ Aldaketa sozioekonomikoek eta soziodemografikoek arreta eta prebentzio beharren eta eskaeren igoera nabarmena ekarri dute aztertuko den dimentsioaren baitan

BIZTANLERIAREN ZAHARTZEA ETA JAIOTZA-TASAREN JAITSIERA

- ✓ *Gaixotasun kronikoen eta mendekotasunaren gorakada*

FAMILIA-EGITUREN ALDAKETA

- ✓ *Familia-unitate txikiagoak.*
- ✓ *Emakumeen lan-merkaturatzea → zaintza-sare tradizionalen ahultzea.*
- ✓ *Gizonek zaintza-rol gutxiago hartzea/ erantzukidetasun falta*

Testuinguru honetan, adineko pertsonei, desgaitasuna edo mendekotasun egoeran dauden pertsonei arreta ematea eta haien autonomia sustatzea gizarte-politiken erronka nagusietako bat bilakatu da.

HIRI-GEOGRAFIAREN ALDAKETA

- ✓ *Bizileku, lana eta aisialdi-guneen arteko distantzia handitzeak eguneroko antolaketa zailtzen du.*

6.1. Autonomia pertsonalaren sustapena eta mendekotasunaren arreta sistema

ARAU MARKOA-MUGARRI NAGUSIAK:

39/2006 Legea (*Autonomia Pertsonala eta Mendekotasunaren Arreta*):

- Autonomia Pertsonala eta Mendekotasunaren Arretarako Sistema (SAAD) sortzea (Eskubideak eta prestazioak bermatzeko esparru juridikoa.)
- Mendekotasun-egoeran arreta jasotzeko eskubide subjektiboaren aitortza (Eskubide unibertsala mendekotasun-mailaren arabera.)
- Mendekotasun-mailen definizioa (I. gradua: Mendekotasun moderatua II. gradua: Mendekotasun larria III. gradua: Mendekotasun handia)
- Zerbitzu eta prestazioen katalogoa (Etxez etxeko laguntza, telelaguntza, eguneko zentroak, egoitzak, prestazio ekonomikoak).
- Generoen arteko berdintasunari eragitea (Emakumeek zaintzan duten eginkizuna aitortzea eta arreta profesionalizatzea)

– **12/2008 Legea** (*Gizarte Zerbitzuei buruzkoa*):

- Gizarte zerbitzuak eskubide subjektibo bihurtzea.
- Gizarte zerbitzuen sistema Euskal Autonomia Erkidegoan.
- Arreta integrala eta eskuragarritasuna bermatzea.
- Eskumenak administrazio ezberdinen artean banatzea Eusko Jaurlaritza, Foru Aldundia eta Udalak).

185/2015 Dekretua (*Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren prestazio eta zerbitzuen zorroa*)

- Gizarte zerbitzuen eta prestazioen katalogoa arautzea.
- Zerbitzu eta prestazioen estaldura-mailak ezartzea (Zerbitzu bakoitza nori eta nola zuzenduta dagoen definitzea.)
- Baliabideen kudeaketa eta eraginkortasuna hobetzea.
- Administrazio ezberdinen arteko lankidetzaren sendotzea.

1/2013 Legea (Desgaitasuna duten pertsonen eskubideak eta gizarteratzea)

- Desgaitasuna duten pertsonen eskubideen aitorpena (aukera-berdintasuna, diskriminaziorik eza eta irisgarritasun unibertsala bermatzea).
- %33ko desgaitasun-mailatik aurrera eskubideak bermatzea (Babes eta laguntza bereziak hainbat arlotan: hezkuntza, enplegua, osasuna eta gizarteratzea).
- Bizitza independentea eta gizarteratzea sustatzea (Autonomia pertsonala eta komunitatean parte-hartzea erraztea).
- Oztopo arkitektonikoak eta komunikazio-oztopoak kentzea (Irisgarritasuna hobetzeko neurriak hainbat arlotan: garraioa, espazio publikoak eta teknologia).

ATAL HONETAN LANDUKO DIREN BALIABIDE ETA PRESTAZIOETARAKO SARBIDEA:

Udal mailan, Tolosako **Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak** dira baliabide eta prestazio gehienetarako sarbidea –izan udaletik, Foru Aldunditik edo Eusko Jaurlaritzatik datozenak–, Informazio, balorazio, diagnostiko eta orientazio Zerbitzuaren bitartez eta, aldi berean, hirugarren sektoreko eta elkarten baliabideei buruzko informazioa eskaintzen dute, haiekin lankidetzan arituz, sistema hurbil eta eraginkorra bermatzeko.

Lege-esparruak zaintza-eskubidearen hedapenerako atea ireki ditu pixkanaka, eta, aldi berean, autonomiaren, desgaitasunaren eta mendekotasunaren kontzeptuak zabaldu ditu.

Autonomia

"Norberak bere kabuz erabaki pertsonalak hartzeko, aurre egiteko eta kontrolatzeko gaitasuna, norberaren arau eta lehentasunen arabera bizitzeko, baita eguneroko bizitzako oinarritzko jarduerak garatzeko ere"(39/2006 Legea)

Menpekotasuna

"Adinaren, gaixotasunaren edo desgaitasunaren ondorioz autonomia fisiko, mental, intelektual edo sentoriala falta edo galdu duten pertsonen egoera iraunkorra da, eta eguneroko bizitzako oinarritzko jarduerak egiteko beste pertsona batzuen laguntza edo sostengu esanguratsua behar dute. Desgaitasun intelektuala edo buruko gaixotasuna dutenen kasuan, autonomia pertsonala lortzeko laguntza behar dute". (39/2006 Legea)

Desgaitasuna

"Desgaitasuna da aurreikus daitezkeen urritasun iraunkorrak dituzten pertsonen eta edozein motatako oztopoen arteko elkarreraginaren ondorioz sortzen den egoera, zeinak pertsona horien parte-hartze osoa eta eraginkorra mugatzen edo eragozten duen gizartean, gainerako pertsonekin baldintza berdinetan." (1/2013 Legea)

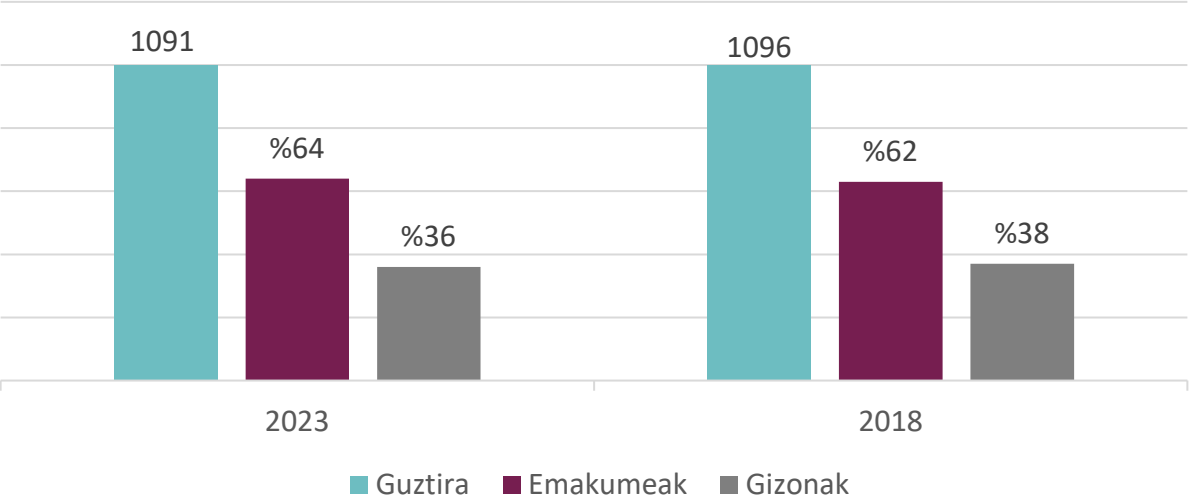

Desgaitasuna eta mendekotasuna ez direla sinonimoak. Badira aniztasun funtzionala duten pertsonak, mendekotasunik ez dutenak, baina beren autonomia sustatzeko eta eskubideak erabat baliatzeko baliabide espezializatuak edo irisgarritasun-neurriak behar dituztenak. Bestalde, **adineko pertsonen** kolektiboan ere aurkitzen dira mendekotasunegoerak, baina baita autonomia osoz bizi diren pertsonak ere. garrantzitsua da adinekoekin lan egitea, autonomia mantentzen dutenetik bertatik

6.2. Egungo egoera eta etorkizuneko joeren azterketa:

MENDEKOTASUNA AITORTUA DUTEN BIZTANLEAK TOLOSAN

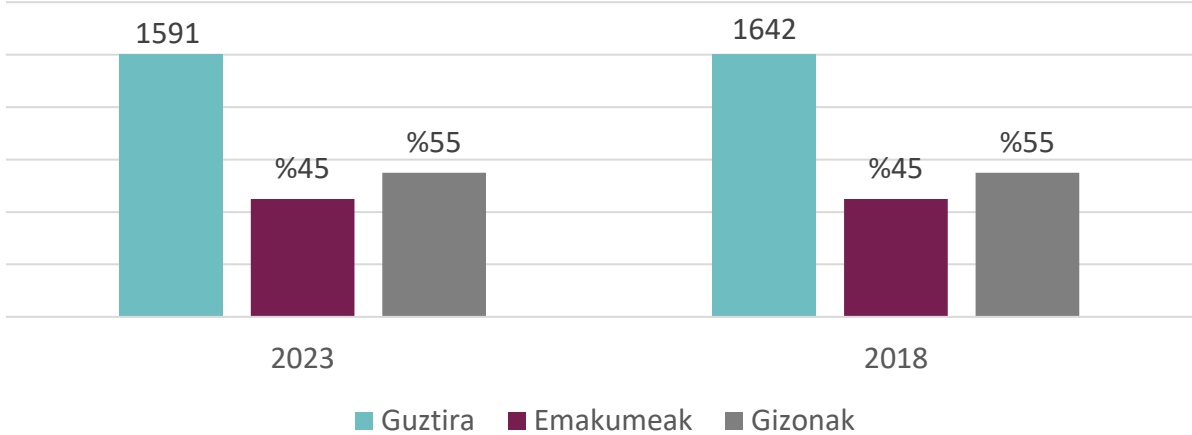
Tolosako mendekotasuna aitortua duten emakumeen eta gizonen proportzioaren eboluzioa 2018-2023 aldian (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

- › 2023an, 1091 pertsonak zuten aitortutako menpekotasuna Tolosan 701 emakume (%64) eta 390 gizon (%36).
- › Tolosako biztanleriaren % 5,4k mendekotasun-graduren bat aitortua zuen; emakumeen kasuan % 6,7 eta gizonen kasuan % 4.
- › 2018tik 2023ra, mendekotasuna aitortua duten pertsonen kopuruan aldaketa esanguratsurik ez da egon. Emakumeen eta gizonen arteko arrakala nabarmena da aztertutako bi aldietan.

DESGAITASUNA AITORTUA DUTEN BIZTANLEAK TOLOSAN

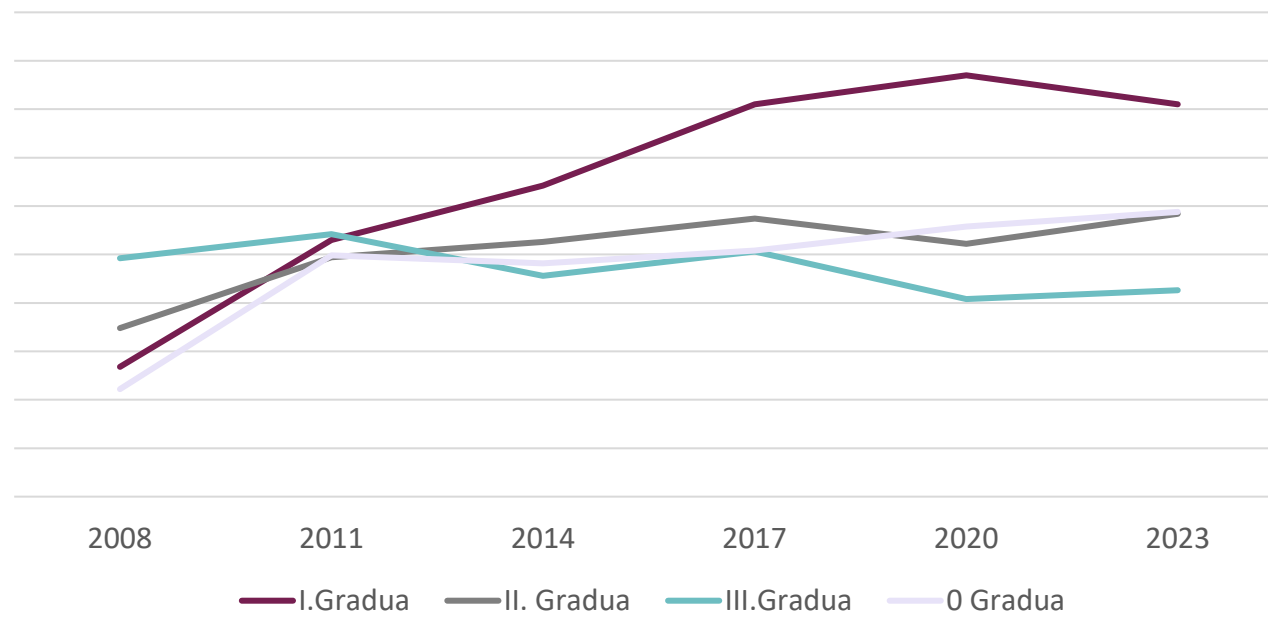
Desgaitasuna aitortua duten emakumeen eta gizonen proportzioaren eboluzioa 2018-2023 aldian (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

- › 2023an, 1591 pertsonak zuten aitortutako desgaitasuna Tolosan 718 emakume (%45) eta 873 gizon (%55).
- › 2023an, Tolosako biztanleriaren % 7,9k desgaitasuna aitortua zuen; emakumeen kasuan %6,9 eta gizonen kasuan %9.
- › 2018tik desgaitasuna duten pertsonen kopuruak % 3ko jaitsiera izan du (1.642tik 1.591ra), baina generoaren arabera banaketak berdin jarraitzen du (% 45 emakume eta % 55 gizon).

JOERAK- MENDEKOTASUNA

Mendekotasuna aitortua duten Tolosako biztanleriaren, graduaren arabera progresioa (2008-2023) (Iturria: Behagi, 2024)

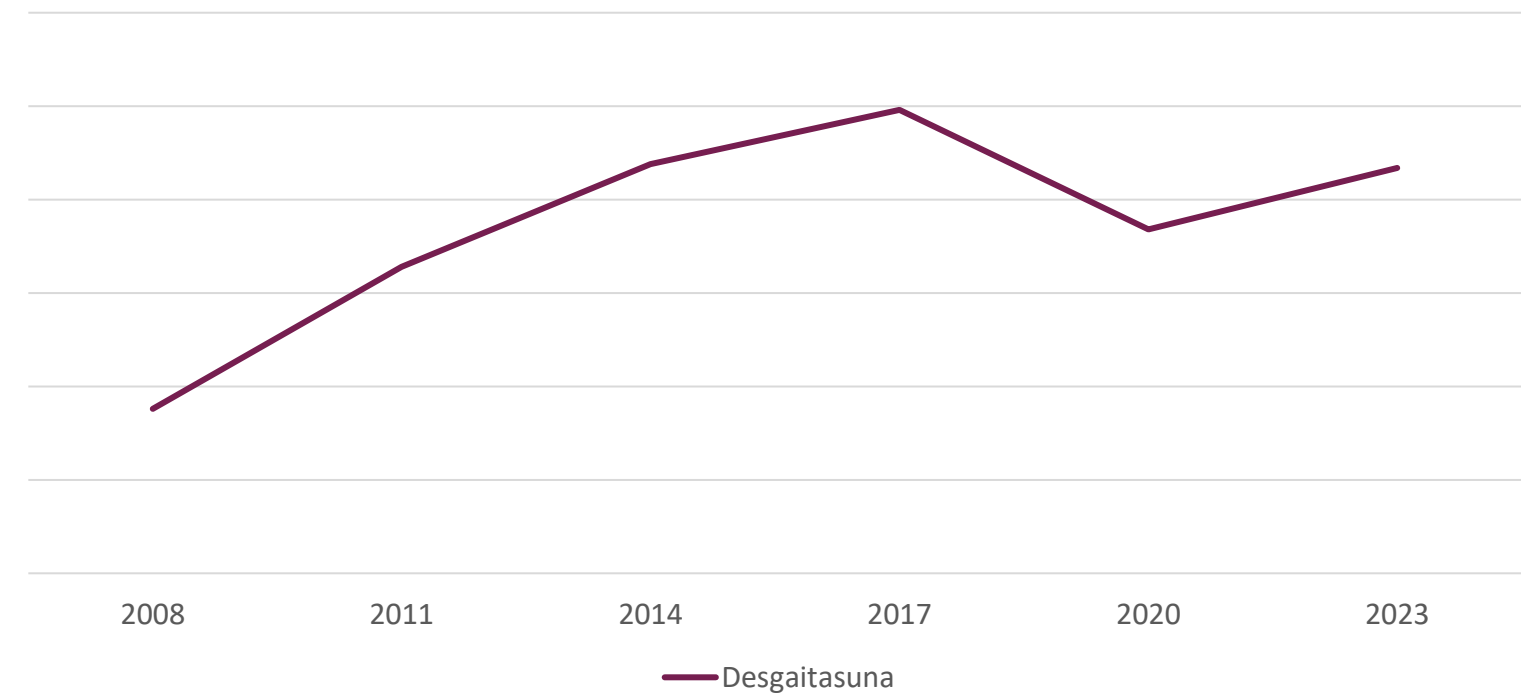

Mendekotasun moderatua duten kasuak ugaritzen ari dira, eta mendekotasun handia dutenen kopurua murriztu:

- Mendekotasuna aitortua duen biztanleriaren %41 I.gradua
- mendekotasun moderatua- aitortua du; Emakumeen %36a eta gizonen %50a.

JOERAK-DESGAITASUNA

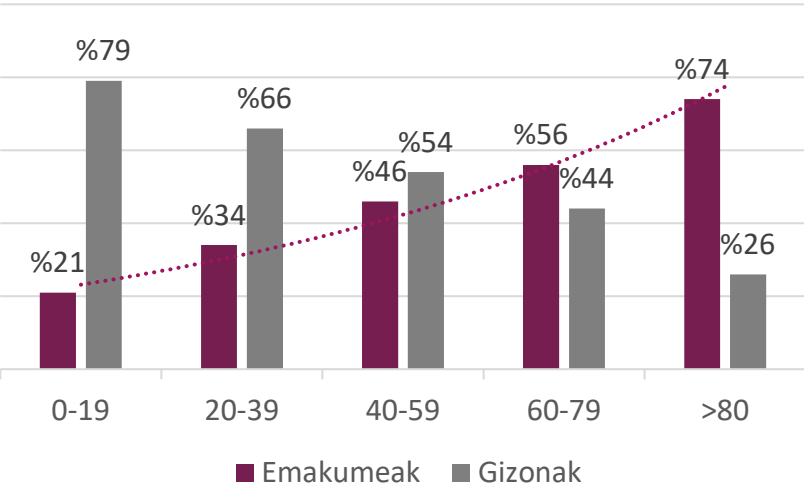
Desgaitasuna aitortua duen Tolosa biztanleriaren, progresioa (2008-2023) (Iturria: Behagi, 2024)

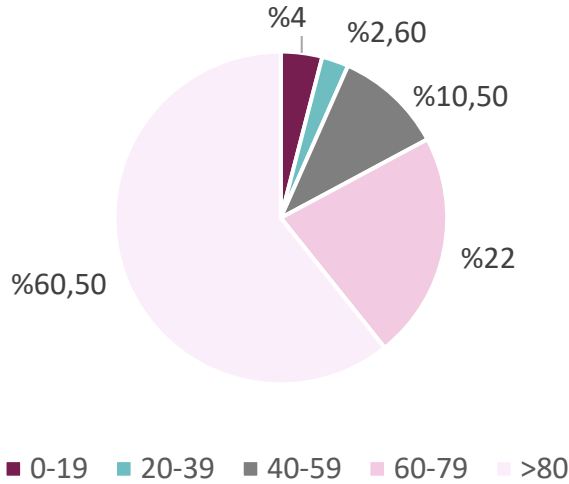
Desgaitasuna aitortua duen Tolosako biztanleriaren gorazko joera ikus daiteke 2020-2023. aldian.

MENDEKOTASUNA AITORTUA DUTEN BIZTANLEAK TOLOSAN ADINAREN ARABERA

Mendekotasuna aitortua dutenen, adinaren eta generoaren arabera banaketa Tolosan 2023. urtean (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

Mendekotasuna eta adinaren arabera banaketa Tolosan 2023. urtean (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

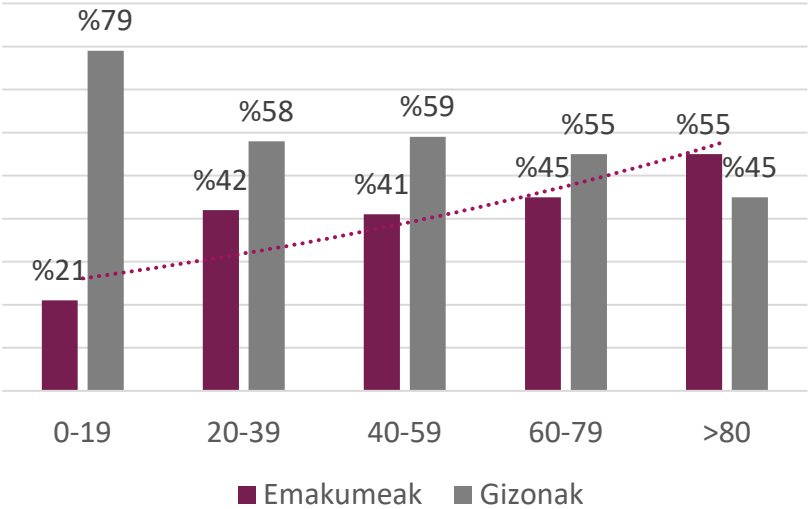
- › Mendekotasuna aitortua dutenen %60,5ak 80 urte edo gehiago ditu.
- › Adinaren eta generoaren arabera aitortutako mendekotasunaren proportzioan bi joera nagusi nabarmentzen dira:
 - Emakumeen proportzioa progresiboki handitzen da adinarekin, puntu gorena 80 urtetik gorako taldean (% 74) lortuz.
 - Gizonen proportzioa altuagoa da adin tarte gazteagoetan (0-19 urtekoetan % 79 eta 20-39 urtekoetan % 66).

MENDEKOTASUN AITORTUA DUTEN BIZTANLEEN BATAZ BESTEKO ADINA: 76

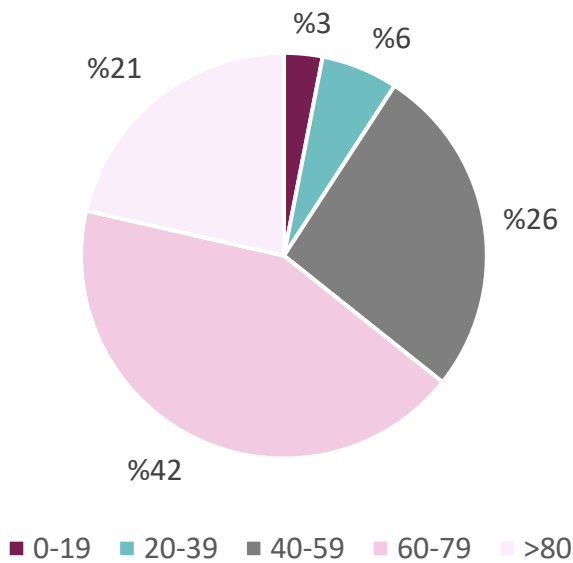
- Emakumeak: 81
- Gizonak: 67

DESGAITASUNA AITORTUA DUTEN BIZTANLEAK TOLOSAN ADINAREN ARABERA

Desgaitasuna aitortua dutenen, adinaren eta generoaren arabera banaketa Tolosan 2023. urtean (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

Desgaitasuna eta adinaren arabera banaketa Tolosan 2023. urtean (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

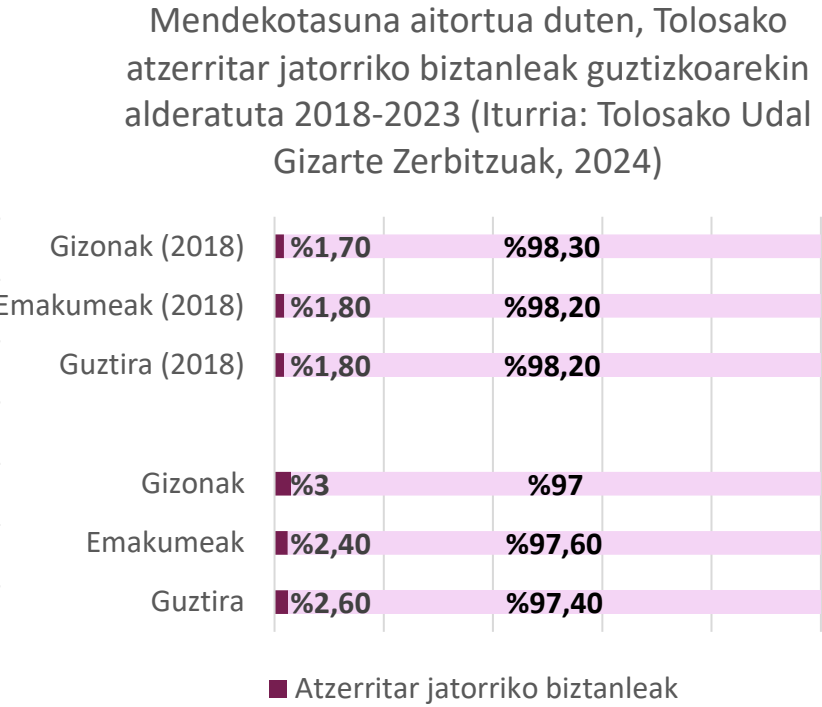
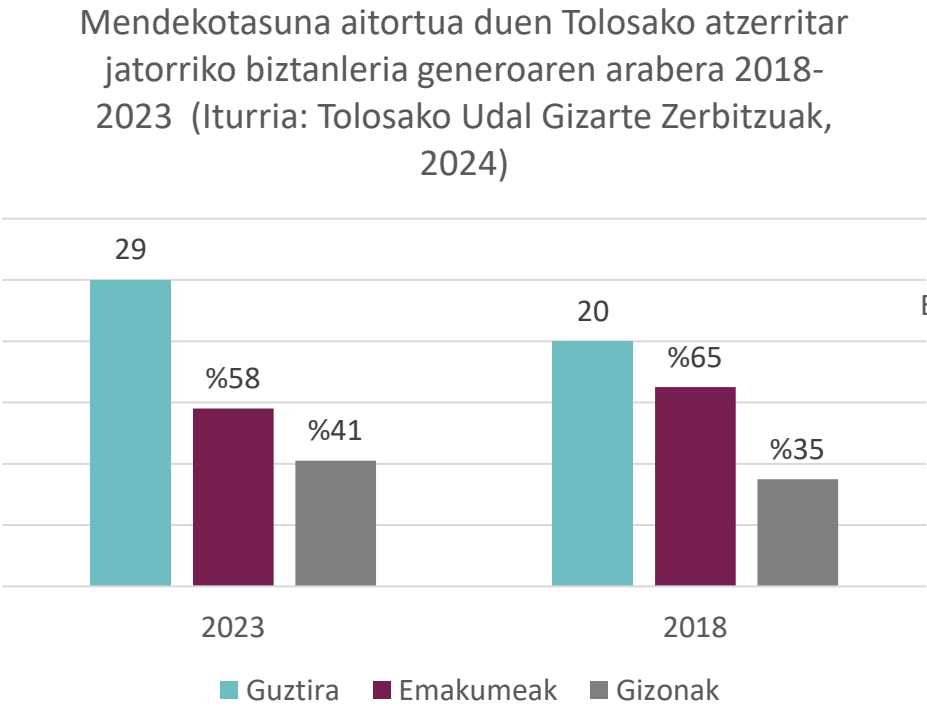

- › Desgaitasuna aitortua dutenen %42ak 60-79 urte bitartean ditu.
- › Generoaren eta adinaren arabera joera esanguratsuak nabarmentzen dira desgaitasuna aitortua duten pertsonen artean:
 - Emakumeen proportzioa handituz doa adinarekin, 80 urtetik gorakoan artean gehiengoa osatuz (% 55 emakume eta % 45 gizon).
 - Bestelako adin tarteetan gizonak osatzen dute gehiengoa, bereziki, 0-19 urte taldean, non, mutilek % 79a suposatzen duten.

DESGAITASUNA AITORTUA DUTEN BIZTANLEEN BATAZ BESTEKO ADINA: 64

- Emakumeak: 67
- Gizonak: 62

MENDEKOTASUNA ATZERRITAR JATORRIA DUEN TOLOSAKO BIZTANLERIAN

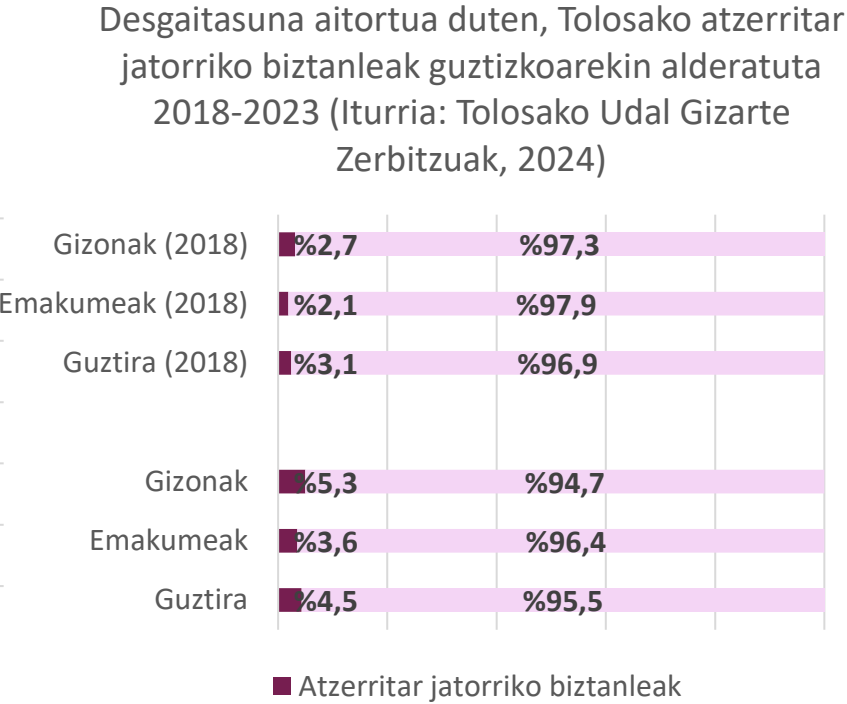
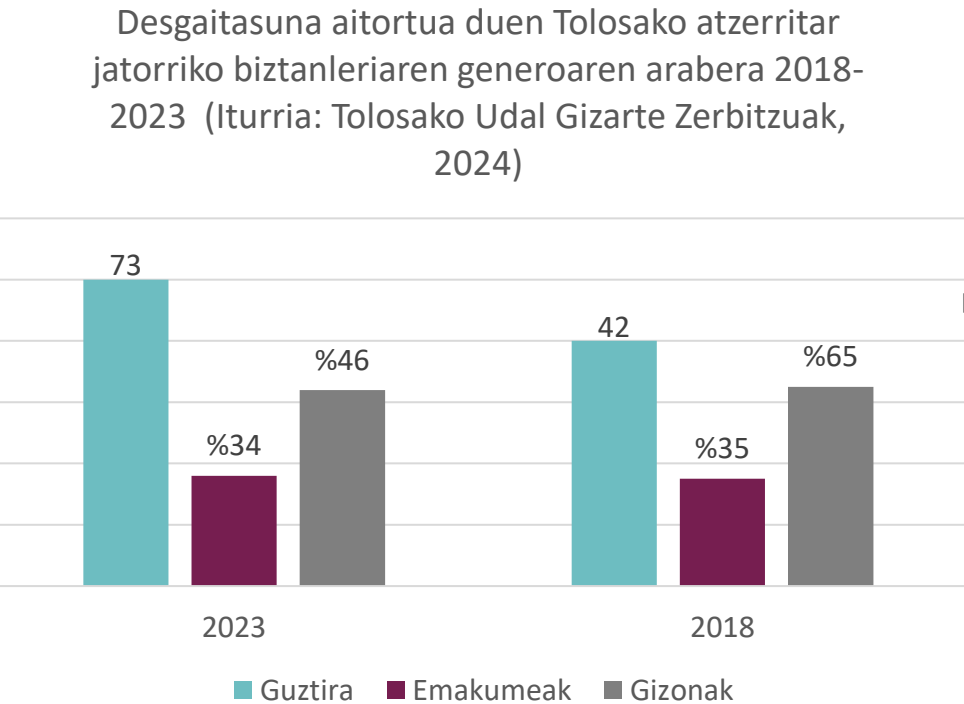

- 2023an, 29 jatorri atzerritako pertsonak zuten mendekotasuna aitortua Tolosan, (17 emakume -% 58- eta 12 gizon -% 41-). 2018an, kopurua 20 pertsonakoa zen (13 emakume -% 65- eta 7 gizon -% 35-), hau da, **zenbatekoa igo da**.
- Atzerritar jatorriko populazioaren pisu konparatiboak erakusten du **mendekotasuna aitortuta duten pertsonen artean igoera eman dela: % 1,8 (2018) → % 2,6 (2023)**. Aldaketa bereziki gizonen kasuan nabaritzen da, % 1,7tik % 3ra igaro baitira, eta emakumeen kasuan ere hazkundera sumatzen da, % 1,8tik % 2,4ra.

MENDEKOTASUNA AITORTUA DUTENEN BATAZ BESTEKO ADINA: 52

- Emakumeak: 63
- Gizonak: 36

DESGAITASUNA ATZERRITAR JATORRIA DUEN TOLOSAKO BIZTANLERIAN

- 2023an Tolosan, **desgaitasuna aitortua duten 73 pertsona jatorri atzerritarra zuten**, horietatik % 36 emakumeak (26) eta % 64 gizonak (47). 2018an, desgaitasuna aitortua zuten atzerritar jatorriko 45 pertsona zeuden (% 35 emakumeak eta % 65 gizonak).
- Atzerritar jatorriko populazioaren pisu konparatiboak erakusten du desgaitasuna aitortua **duten pertsonen artean igoera eman dela: %3,1 (2018) → % 4,5 (2023)**. Aldaketa bereziki gizonen kasuan nabaritzen da, % 2,7tik % 5,3ra igaro baitira, eta emakumeen kasuan ere hazkundera sumatzen da, % 2,1tik % 3,6ra.

MENDEKOTASUNA AITORTUA DUTENEN BATAZ BESTEKO ADINA: 47

- Emakumeak: 40
- Gizonak: 43

Laburbilduz...

Generoaren eta adinaren eragina MENDEKOTASUNEAN

Tolosan mendekotasuna aitortua duten pertsonen %64 emakumeak dira, batz besteko adina 81 urtetakoa izanik -gizonen kasu berriz 67- eta hori bi faktore nagusiri zor zaio bereziki:

- › **Bizi-itxaropen handiagoa:** Emakumeek gizonak baino urte gehiago bizitzen dituzte, eta horrek adinarekin mendekotasuna garatzeko aukera handitzen du.
- › **Zaintza-lanen karga eta sare txikiagoa:** Emakume askok bizitza osoan senideak zaintzen eman dute, baina horrek esan nahi du, haiek mendekotasun-egoeran daudenean, laguntza emango dien sare txikiagoa dutela. Hori dela eta, balorazioak eta laguntza-sistemak eskatzea beharrezkoagoa bihurtzen zaie.Emakumeen

Generoaren eta adinaren eragina DESGAITASUNEAN

Tolosan desgaitasuna aitortua duten pertsonen %55 gizonak dira, batz besteko adina 62 urtetakoa izanik -emakumeen kasu berriz 67-:

- › Gizonen/ mutilen artean **degaitasun kongenitoak eta jaiotzetiko gaixotasunak** ohikoagoak izatea.
- › Gaztetan **arrisku, istripu eta lesioen esposizio** handiagoa izatea.
- › Emakumeen bizi-itxaropen handiagoa, **degaitasunaren prebalentzia zahartzaroan areagotuz.**

MENDEKOTASUNA eta DESGAITASUNA atzeritar jatorriko biztanlerian

Aztertutako aldian mendekotasuna, zein, desgaitasuna aitortua duen atzeritar jatorriko biztanleriaren zenbatekoak gora egin du, baita pisu konparatiboak ere:

- Mendekotasuna: % 1,8 (2018) → % 2,6 (2023)
- Desgaitasuna: % 3, 1 (2018) → % 4,5 (2023)

populazio atzeritarraren presentzia handitzen ari da nahiz eta ordezkartza oraindik txikia izan. Honakoa faktore nagusi hauei zor zaio:

- › **Profil demografiko gazteagoa:** populazioa gazteagoa da, eta horrek presentzia txikiagoa izatea azal dezake.
- › **Bizirauteko baldintzak:** Migratutako pertsona gehienak lan egitera etorri dira. Horregatik, mendekotasun edo desgaitasun egoeran dauden migratzaileak biziraupen-baldintzak edo sare sendo bat dutelako daude hemen, bestela ezin izango lukete jarraitu.
- › **Balorazio prozesuetan oztopoak:** Egoera administratibo irregularrean dauden atzeritar jatorriko pertsonak ez dute mendekotasun edo desgaitasun balorazioa osatzeko eskubiderik. Horrek eragozten die **degaituak edo mendekotasunak artatzeko zerbitzuetarako sarbidea.**
 - Gipuzkoan desgaitasunaren behin-behineko balorazioak egiten hasi diren arren, mugatuak dira eta ezin dira berriro egoera administratiboa erregularizatu gabe jarraitzen badu.
 - Mendekotasunaren kasuan, eskaerak ez dira onartzen.
- › **Udal Zerbitzuak:** Udal zerbitzuetan ez da bereizketa hori aplikatzen, eta sarbide handiagoa dute.

2023 PROIEKZIOA – GIPUZKOAKO GIZARTE ZERBITZUEN MAPA (2024-2030)

Gipuzkoako Gizarte Zerbitzuen Mapan jasotako 2030erako aurreikuspenen arabera...

Mendekotasuna aitortua duten pertsonen kopurua 29.609tik 32.181era igoko da.

Hazkunde demografiko honek zerbitzu-eskaera handitzea ekarriko du:

- ✓ Plaza, ordu eta prestazio gehiago beharko dira 2030erako aurreikusitako estaldurak betetzeko.
- ✓ Narriadura kognitiboarekin eta gaixotasun mentalekin lotutako zerbitzuen eskariak ere gora egingo du.

Desgaitasunaren arloan, Desgaitasunari lotutako zerbitzuetan, 2030erako plaza kopuruaren igoeraren beharra aurreikusten da. Ez biztanleriaren bilakaeragatik, baizik eta hasierako estaldura eskasagatik.

Erronka nagusiak hauek izango dira:

- ✓ Desgaitasuna duten pertsonen eta haien zaintzaileen zahartzea.
- ✓ Multidesgaitasunen ugaritzea, arreta intentsiboagoa eskatuz.
- ✓ Desgaitasuna duten pertsonentzako bizitza independentea sustatzeko zerbitzuak indartzea.

Osasun mentalaren arloan, helburu nagusiak hauek dira:

- ✓ Sare soziosanitarioarekin eta komunitatearekin lankidetza eta koordinazioa bultzatzea.
- ✓ Gaixotasun mental kronikoa dutenentzako zerbitzuak indartzea, eta plazak handitzea.

Zaintza Ekosistema: Desgaitasun edo mendekotasun egoeran dauden pertsonak

Atal honetan Tolosako zaintza-ekosistemaren parte diren **zerbitzu eta prestazioak aztertuko dira**, zuzenak, sinbolikoak edo egiturazkoak izan. Berezi nabarmenduko dira Gizarte Zerbitzuen Legean jasotakoak eta Tolosan garatzen direnak, baita komunitate-eragileen (GKEak, fundazioak eta elkarteak) ekimenak ere, modu kogestionatu edo autonomoan osatzen badira ere.

Antolaketa honetan funtsezko **zortzi kategoria** proposatzen ditugu Tolosako Udalaren eta bestelako erakundeen egitasmoen kasu:

Hiru kategoria eragile komunitarioen kasuan:

✚ **ADINEKO PERTSONEN ARLOAN ERAGITEN DUTENAK**

✚ **DESGAITASUNA ETA MENDEKOTASUNA DUTEN PERTSONEN ARLOA**

✚ **ENPLEGU ZENTRO BEREZIAK ETA OKUPAZIONALAK**

✚ **ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK**

✚ **EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK**

✚ **BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK**

✚ **HAURRENTZAKO ARRETA**

✚ **MENDEKOTASUNA- DIRULAGUNTZAK**

✚ **KIROL EGOKITUA, ZAHARTZE AKTIBOA ETA OSASUNAREN SUSTAPENA**

✚ **IRISGARRITASUNA**

✚ **HAUSKOTASUNA ETA KALTEBERATASUNA DETEKTATZEKO ETA ARTATZEKO ESPERIENTZIAK**

TOLOSAKO UDALAREN ETA BESTELAKO ERAKUNDE PUBLIKOEN EGITASMOAK			
Jasotzaileak	Zerbitzu edo prestazioa	Konpetentzia	Izaera
-Herritar guztiak. Dagokigun honetan: Adineko pertsona, desgaitasun edo mendekotasun egoeran dauden pertsonak.	1. Oinarrizko gizarte zerbitzuen informazio, balorazio, diagnostiko eta orientazio zerbitzua dira.	Udala	Zuzena
ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK			
-Adinekoak desgaitasuna edo mendekotasun egoeran dauden pertsonak.	2.Etxez-etxeko Laguntza Zerbitzua. 2.1.Blister Zerbitzua.	Udala	Zuzena
-Adinekoak desgaitasuna edo mendekotasun egoeran dauden pertsonak.	3.Tele-laguntza. 3.1.Giltza gordailua.	Eusko Jaurларitza Udala	Zuzena
-Desgaitasuna edo mendekotasuna egoeran dauden pertsonak.	4.Laguntza Teknikoak. 4.1.Larrialdi egoerei erantzuteko eskualdeko laguntza teknikoak.	Foru Aldundia Udala	Zuzena
MENDEKOTASUNA-DIRULAGUNTZAK			
-Mendekotasuna aitortua duten pertsonak.	4. DIRULAGUNTZAK: 4.1.Laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa. 4.2.Familia ingurunean zaintzeko prestazio ekonomikoa. 4.3.Zerbitzuari lotutako dirulaguntzak.	Foru Aldundia	zuzena
EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK			
Adineko pertsonak:			
-Adineko pertsonak.	5. EGUNEKO ZENTROAK: 5.1.Uzturre Asistentzia Gunea. 5.2.Madre María Josefa.	Foru Aldundia	Zuzena
-Adineko pertsonak.	6. EGOITZAK: 6.1.Uzturre Asistentzia Gunea + UPSI Unitatea. 6.2.lurreamendi Adinekoen Egoitza.	Foru Aldundia	Zuzena
Desgaitasuna edo buruko gaixotasuna duten pertsonak			
	7. EGUNEKO ZENTROAK:	Foru Aldundia	Zuzena
-Desgaitasun intelektuala duten pertsonak.	7.1.Ibarrako Garagunea (Goyeneche Fundazioa).		
-Buruko osasun arazo larriak eta iraunkorrak dituzten pertsonak.	7.2.Larramendi Eguneko Zentroa (Gurutze Gorria).		

8. EGOITZA ZENTROAK:		Foru Aldundia	Zuzena Zuzena
-Buruko osasun arazo larriak eta iraunkorrak dituzten pertsonak.	8.1.URTMS Unitatea (Uzturre Asistentzia Gunea). 8.2. Tutoretzapeko Etxebizitza (Gurutze Gorria).		
-Mugako adimen duten pertsonak	8.3 Tutoretzapeko Etxebizitza (Ortzadar). 8.4. Etxebizitza Zerbitzua (Atzegi).		
BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK			
-Desgaitasuna edo mendekotasun arriskua edo mendekotasun arineko egoeran dauden adineko pertsonak.	9.1.Tutoretzapeko apartamentuak.	Udala	Zuzena
-Mendekotasun arriskuan edo mendekotasun arineko egoeran dauden adineko pertsonak.	9.2.Adineko pertsonentzako eguneko arreta zerbitzua.	Udala	Zuzena
-Adineko pertsonak.	9.3.Adineko pertsonentzako familia harrera.	Udala	Sinbolikoa
HAURRENTZAKO ARRETA			
-Garapen arazoak edo arazo horiek izateko arriskuan dauden 0-6urteko haurrei eta familiak-zaintzaileak.	Haurrentzako arreta goiztiarra.	Foru Aldundia	Zuzena
IRISGARRITASUNA			
-Desgaitasun edo mendekotasun egoeran dauden pertsonak.	Ibilgailua aparkatzeko txartela.	Udala	Zuzena
-Desgaitasun edo mendekotasun egoeran dauden pertsonak.	Zeinu hizkuntza zerbitzua.	Udala	Zuzena
KIROL EGOKITUA ZAHARTZE AKTIBOA ETA OSASUNAREN SUSTAPENA			
-Adineko pertsonak.	+65 Mantenu ikastaroak.	Udala	Zuzena
-Desgaitasuna duten pertsona heldu eta haurrak.	Kirol egokituko ikastaroak.	Udala (Kirol Egokituen Federazioa – GKEF) Foru Aldundia	Zuzena
-Adineko pertsonak.	Do re ni	Udala	Sinbolikoa
HAUSKORTASUNA ETA KALTEBERATASUNA DETEKTATZEKO ETA ARTATZEKO ESPERIENTZIAK			
-Adineko pertsonak.	Adinbera (Muñoa Fundazioa)	Udala	Sinbolikoa
-Adineko pertsonak.	Hauskortasun Diagnostikoa	Udala	Sinbolikoa

Lankidetza Guneak
Adinekoen mahaia: Adinekoen arloan diharduten elkarte eta eragileekin lankidetzan aritzeko gunea, kolektibo horren nahiak eta beharrak aztertzeko. Era berean, Udalak beharrian horiek nola ase ditzakeen aztertu, eta horretarako sustatu beharreko ekintza edo lan-lerroak identifikatzeko espazioa.

ERAGILE KOMUNITARIOAK	
Jasotzaileak	Jarduera eremua
ADINEKO PERTSONEN ARLOA	
-Bakardade egoeran dauden adineko pertsonak.	-Nagusilan. -Adinkide.
-Adineko pertsonak.	-Beti Ikasten Elkartea. -Harizpe Pertsona erretiratuena eta pentsiodunen elkartea. -Iturriza Tolosaldeako Helduen Elkartea. -Duintasuna Jubilatuak eta Pentsiodunak. -Onea Emakume pentsionisten Plataforma.
DESGAITASUNA-MENDEKOTASUNA DUTEN PERTSONEN ARLOA;:	
-Desgaitasun intelektual eta/edo mugako adimena duten pertsonak.	-Atzegi Adimen desgaitasuna duten pertsonen aldeko Gipuzkoako elkartea. -Ortzadar mugako adimen duten pertsonen elkartea. -Goyeneche Fundazioa.
-Pertsona gorrak.	-AransGI Gipuzkoako Familia Gorren Elkartea.
-Buruko osasun arazo larriak edo egonkorak dituzten pertsonak.	-Gurutze Gorria.
-Alzheimerre duten pertsonak.	-AFAGI Gipuzkoako Senitartekoen, Lagunen eta Alzheimerre edo beste dementziaren bat duten pertsonen Elkartea.
ENPLEGU ZENTRO BEREZIAK ETA OKUPAZIONALAK:+	
-Desgaitasuna duten pertsonak	-Gureak. -Sutargi. -Katealegia.

ZERBITZU ETA PROGRAMEN ANALISI KUANTITATIBOA

📌 **ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK**

📌 **EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK**

📌 **BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK**

📌 **HAURRENTZAKO ARRETA**

📌 **MENDEKOTASUNA- DIRULAGUNTZAK**

📌 **KIROL EGOKITUA, ZAHARTZE AKTIBOA ETA OSASUNAREN SUSTAPENA**

📌 **IRISGARRITASUNA**

📌 **HAUSKOTASUNA ETA KALTEBERATASUNA DETEKTATZEKO ETA ARTATZEKO ESPERIENTZIAK**

2018				2023		
ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK						
EMAKUMEAK:	GIZONAK:	ERABILTZAILEAK GUZTIRA:		ERABILTZAILEAK GUZTIRA:	GIZONAK:	EMAKUMEAK:
%70	%30	206	Etxez-etxeko Laguntza	209 ↑	33%	66%
%40	%60	5	Blister Zerbitzua	18 ↑	%50	%50
%78	%22	455	Tele-laguntza	560 ↑	%23	%77
-	-	-	Giltzen gordailua	371	%26	%74
%61	%39	96	Laguntza Teknikoak	115 ↑	%33	%67
EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK						
EMAKUMEAK:	GIZONAK:	ERABILTZAILEAK GUZTIRA:		ERABILTZAILEAK GUZTIRA:	GIZONAK:	EMAKUMEAK:
%75	%25	44	Eguneko Zentroak -adineko pertsonak-	52 ↑	21%	79%
%75	%25	180	Egoitzak -adineko pertsonak-	176 ↓	%22	%78
%20	%80	8	Tutoretzapeko Etxebizitza -Gurutze Gorria-	9	%67	%33
%20	%80	20	Errehabilitazio psikosoziala -Gurutze Gorria-	22	%64	%36
-	-	-	Tutoretzapeko Etxebizitza -Ortzadar-	6	%50	%50
-	-	-	Etxebizitza Programa -Atzegi-	16	%94	%6
BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK						
EMAKUMEAK:	GIZONAK:	ERABILTZAILEAK GUZTIRA:		ERABILTZAILEAK GUZTIRA:	GIZONAK:	EMAKUMEAK:
%66	%34	6	Tutoretzapeko Apartamentuak -adineko pertsonak-	7	%43	%57
-	-	-	Eguneko Arreta Zerbitzua	28	%29	%71
%100	%0	1	Familia Harrera -menpeko pertsonak-	1	%0	%100
HAURRENTZAKO ARRETA						
EMAKUMEAK:	GIZONAK:	ERABILTZAILEAK GUZTIRA:		ERABILTZAILEAK GUZTIRA:	GIZONAK:	EMAKUMEAK:
%44	%66	12	Arreta Goiztiarra	75 ↑	%76	%24

Zerbitzuen erabilera

Etxean mantentzeko laguntza zerbitzuak:

- Zerbitzu hauen **erabiltzaile kopurua oro** har hazi egin da 2018 eta 2023 artean, bereziki tele-laguntza zerbitzuan (% 23ko igoera).
- Zenbatekoetan zerbitzurik erabilienak dira.
- Tele-laguntza zerbitzua da erabiltzaile gehien jasotzen dituen zerbitzua (560 pertsona).

Egoitza eta eguneko zentroak:

- Tolosako biztanleen artean adinekoei zuzendutako Eguneko Zentroetako erabiltzaileak direnen zenbatekoak gora egin du (%18ko hazkundera). Egoitzetako erabiltzaileen zenbateko 4 pertsonatan jaitsi da.

Harrentzako arreta (Arreta Goiztiarra):

- 2018ko datuekin alderatuta, erabiltzaileen kopuruak hazkunde deigarria izan du; 63 erabiltzaile gehiago.

Generoaren araberako joerak

Etxean mantentzeko laguntza zerbitzuak:

- Emakumeak dira erabiltzaileen artean gehiengoa %66tik gorako zenbatekoak adieraziz aztertutako zerbitzuetan.

Egoitza eta eguneko zentroak:

- Emakumeak dira adineko pertsonen zuzendutako egoitza eta eguneko zerbitzuetako erabiltzaileen artean gehiengoa %78tik gorako proportzioan.
- Desgaitasuna edo buruko gaixotasunak dituzten pertsonen kasu ordea gizon erabiltzaileen proportzioa altuagoa da orokorrean.

Bizitoki, harrera eta eguneko arretarako zerbitzuak:

- Emakumeak dira behin ere erabiltzaileen artean gehiengoa %57tik gorako proportzioan.

Harrentzako arreta (Arreta Goiztiarra):

- Mutilak dira erabiltzaileen artean gehiengoa %76ko proportzioan.

2018			2023			
ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK						
EMAKUMEAK	GIZONAK	ERABILTZAILEAK batez besteko adina		ERABILTZAILEAK batez besteko adina	GIZONAK	EMAKUMEAK
80	72	77	Etxez-etxeko Laguntza	80 ↑	75	83
84	83	84	Tele-laguntza	84 =	81	84
87	74	82	Laguntza Teknikoak	82 =	76	85
EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK						
EMAKUMEAK	GIZONAK	ERABILTZAILEAK batez besteko adina		ERABILTZAILEAK batez besteko adina	GIZONAK	EMAKUMEA
85	83	85	Eguneko Zentroak -adineko pertsonak-	85 =	84	85
87	81	86	Egoitzak -adineko pertsonak-	87 ↑	84	88
BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK						
EMAKUMEAK	GIZONAK	ERABILTZAILEAK batez besteko adina		ERABILTZAILEAK batez besteko adina	GIZONAK	EMAKUMEAK
80	80	80	Tutoretzapeko Apartamentuak -adineko pertsonak-	74 ↓	76	74
-	-	-	Eguneko Arreta Zerbitzua	84	85	84
HAURRENTZAKO ARRETA						
EMAKUMEAK	GIZONAK	ERABILTZAILEAK batez besteko adina		ERABILTZAILEAK batez besteko adina	GIZONAK	EMAKUMEAK
2,5	4,2	3,6	Arreta Goiztiarra	4,5 ↑	4,4	5

Adinaren eta generoaren arabera banaketa

Emakume erabiltzaileen batz besteko adina gizonena baino altuagoa da:

- › Etxean mantentzeko laguntza zerbitzu guztietan
- › Adinekoei zuzendutako egoitza eta eguneko zentroak

Gizon erabiltzaileen batz besteko adina emakumeena baino altuagoa da:

- › Bizitoki, harrera eta eguneko arretarako zerbitzuak

Adinaren arabera joera orokorrak

Erabiltzaileen batz besteko adinak gora egin du:

- › Etxez-etxeko Laguntza Zerbitzuan
- › Adineko pertsonen zuzendutako egoitzatan
- › Arreta Goiztiarrean

Erabiltzaileen batz besteko adinak behera egin du:

- › Tutoretzapeko apartamentuetan

Berdin mantendu da:

- › Tele-laguntza
- › Laguntza tekniko
- › Adinekoei zuzendutako eguneko zentroetan.

	EMAKUMEAK	GIZONAK
Etxez etxeko laguntza zerbitzua: 4 pertsona, erabiltzaileen %1,9a.	%25	%75
Laguntza Teknikoak: 4 pertsona, erabiltzaileen %3,5.	%25	%75
Adinekoei zuzendutako eguneko entroak: Pertsona 1 erabiltzaileen %2a.	%100	%0
Adinekoei zuzendutako egoitzak: 3 pertsona, erabiltzaileen %2a.	%100	0%
Haurrentzako Arreta Goiztiarra: 6 pertsona, erabiltzaileen %8a.	%44	%66

Atzerritar jatorriko biztanleriaren proportzioa jasotzaileen artean

Atzerritar jatorriko biztanleriaren ordezkaritza txikia izaten jarraitzen du aztertutako zerbitzuen kasu, hala ere, zenbatekoek gora egin dute 2018-2023 aldian:

- › Etxez-etxeko Laguntza Zerbitzuan: %1,4tik → %1,9a.
- › Laguntza Teknikoetan: %0tik → %3,4ra.
- › Adineko pertsonei zuzendutako eguneko zentroak: %0tik → %2ra.
- › Adineko pertsonei zuzendutako egoitzetan: %1etik → %2ra.
- › Haurrentzako Arreta Goiztiarra: %0tik → %8ra.

Ez dago atzerritar jatorriko erabiltzailerik:

- › Adinekoei zuzendutako tutoretzapeko apartamentuetan.
- › Eguneko Arreta Zerbitzuan

Ez dago aldagai honen arabera daturik:

- › Tele-laguntza Zerbitzuan.

PRESTAZIOEN ANALISI KUANTITATIBOA

✚ ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK

✚ EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK

✚ BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK

✚ HAURRENTZAKO ARRETA

✚ **MENDEKOTASUNA- DIRULAGUNTZAK**

✚ KIROLO EGOKITUA, ZAHARTZE AKTIBOA ETA OSASUNAREN SUSTAPENA

✚ IRISGARRITASUNA

✚ HAUSKOTASUNA ETA KALTEBERATASUNA DETEKTATZEKO ETA ARTATZEKO ESPERIENTZIAK

2018			2023		
EMAKUMEAK:	GIZONAK:	ERABILTZAILEAK GUZTIRA:	ERABILTZAILEAK GUZTIRA:	GIZONAK:	EMAKUMEAK:
%67	%33	280	333 ↑	%39	%71
%56	%44	391	270 ↓	%47	%53
%66	%44	33	23 ↓	%22	%78

Prestazioen erabilera

LPPEaren jasotzaileen zenbatekoa handitu da. Aldiz, FIZPE eta ZLPEaren jasotzaileak murriztu.

- LPPE: % 19ko hazkundera.
- FIZPE: % 31ko jaitsiera izan du.
- ZLPE: % 28ko jaitsiera izan du.

*2023an mendekotasunari lotutako diru laguntza gutxiago izapidetu dira (626) 2018ko datuekin alderatuta (703).

Generoaren araberako joerak

- > Aztertutako bi aldietan emakumeak dira oro har dirulaguntza hauen jasotzaileen artean gehiengoa;
- > FIZPEaren kasuan zenbatekoak parekideagoak dira gizonak jasotzaileen %47a suposatuz.

2018			2023		
EMAKUMEAK:	GIZONAK:	ERABILTZAILEAK batz besteko adina:	ERABILTZAILEAK batz besteko adina:	GIZONAK:	EMAKUMEAK:
85	77	82	85 ↑	82	86
77	64	72	65 ↓	55	74
87	85	88	88 =	88	88

Adinaren araberako joera orokorrak

- LPPE: Batz besteko adina igo da.
- FIZPE: Batz besteko adina jaitsi da.
- ZLPE: Berdin mantendu da

Adinaren eta generoaren araberako banaketa

Aztertutako bi aldietan emakumeen batz besteko dina gizonena baino altuagoa da.

	EMAKUMEAK	GIZONAK
LPPE: 3 pertsona, erabiltzaileen %1a.	%66	%34
FIZPE: 8 pertsona, erabiltzaileen %3a.	%62	%38

Atzerritar jatorriko biztanleriaren proportzioa jasotzaileen artean

Atzerritar jatorriko biztanleriaren ordezkaritza txikia izaten jarraitzen du aztertutako zerbitzuen kasu, hala ere, zenbatekoek gora egin dute 2018-2023 aldian:

- > LPPE: %0,7tik → %1ra
- > FIZPE: %2tik → %3ra.

BESTELAKO PROGRAMA ETA ZERBITZUEN ANALISI KUANTITATIBOA

- ✚ ETXEAN MANTENTZEKO LAGUNTZA ZERBITZUAK
- ✚ EGOITZAK ETA EGUNEKO ZENTROAK
- ✚ BIZITOKI, HARRERA ETA EGUNEKO ARRETARAKO ZERBITZUAK
- ✚ HAURRENTZAKO ARRETA
- ✚ MENDEKOTASUNA- DIRULAGUNTZAK
- ✚ KIROLO EGOKITUA, ZAHARTZE AKTIBOA ETA OSASUNAREN SUSTAPENA
- ✚ IRISGARRITASUNA
- ✚ HAUSKOTASUNA ETA KALTEBERATASUNA DETEKTATZEKO ETA ARTATZEKO ESPERIENTZIAK

MUGIKOTASUNA ETA IRISGARRITASUNA SUSTATZEKO ZERBITZUAK

- › [Zeinu Hizkuntza eta Interpretazio Zerbitzua](#)
- 2023. urtean jarri zen martxan.
- 2023tik 2024ra bitartean, zerbitzua **19 aldiz eskatu da**, bai Udalak bai herritarrek, hitzaldi, ipuin-kontaketa eta bileretan erabiltzeko, besteak beste.
- Udal webguneko hainbat eduki zeinu hizkuntzara itzuli dira.
- › [Mugikortasun murriztua dutenei zuzendutako aparkatzeko txartela](#)
- 2023an, **428 txartel aktibo** zeuden. Zenbatekoak nahiko parekoak dira, nahiz eta **emakumeen -222- kopurua zertxobait altuagoa izan (% 52)**.
- 2019an 73 eskabide osatu ziren, 2023an berriz 133.

KIROL EGOKITUA, ZAHARTZE AKTIBOA ETA OSASUNAREN SUSTAPENA

- › 65 urtetik gorakoentzako [mantenu fisikorako kirol ekintzak](#) antolatzen dira kiroldegian.
 - › [DO RE NI](#) 65 urtetik gorako pertsonen musikaren bitartez garuna entrenatzeko helburua duen esperientzia pilotu honetan 25 pertsonen parte hartu dute. Parte hartzaileen artean %85a emakumeak izan dira.
 - › [Kirol egokitua](#)
 - Helduei zuzendutakoetan, % 60 gizonetakoak dira.
 - Haurrei zuzendutaketan, % 74 mutilak dira.
- 2018tik 2023ra parte-hartzaile kopurua jaitsi egin da:
- Helduen artean: 39tik → 25 parte-hartzailetara.
 - Haurren artean: 46tik → 39 parte-hartzailetara.

HAUSKORTASUNA ETA KALTEBERATASUNA DETEKTATZEKO ESPERIENTZIAK

- › [Hauskortasun Diagnostikoa](#)
- 2023an kudeatutako esperientzia pilotu honek adineko pertsonen hauskortasun-maila diagnostikatzea du helburu
- 25 parte-hartzaile izan ditu eta %52a emakumeak izan dira.
- › [Adinbera Proiektua](#)
- hiru urtez Tolosan garatuko den ikerketa da. 65 urtetik gorako pertsonen zuzenduta dago eta haien bizitza-kalitatea hobetzeko tresnak garatzea du xede. Horretarako, hauskortasunari eta kalteberatasunari eragiten dioten faktoreak murriztea bilatzen du.

Ekarpenak eta korapiloak

Adinekoei zuzendutako zerbitzuak eta azpiegiturak	M.1
– Uzturre Asistentzia Gunea. – Iurreamendiko Adinekoen Egoitza. – Madre María Josefa Egunekeo Zentroa. – Etxez Etxeko Laguntza Zerbitzua. – Udaltzaingoa (Giltzen Gordailua).	
Desgaitasuna edo buruko gaixotasunak dituzten pertsonei zuzendutako elkarte, zerbitzu eta azpiegiturak	M.2
– Gurutze Gorria. – Ibarako Garagunea. – Atzegi. – Ortzadar. – Aransgi. – Afagi. – Sutargi.	
Adineko pertsonen elkarteak	M.3
– Nagusilan. – Adinkide. – Harizpe.	
Mugimendu feminista emakumeen elkarteak	M.4
– Oneka. – Asanblada feminista.	
Osasun sistema	M.5
– Asuncion Klinika. – Tolosako Osasun Mentala. – Tolosako Anbulatorioa.	

Adinekoei zuzendutako baliabideen erabiltzaile gehienak emakumeak dira. **Elkarrizketetan bi faktore nabarmendu dira**: alde batetik, bizi-itxaropen luzeagoa dutela eta bestetik, zaintza-lanak beren gain hartzen dituztelako adinean aurrera egin ahala, sarritan laguntza-sare murrizagoak dituztela.

Desgaitasuna edo buruko gaixotasunak dituzten pertsonen baliabideak kudeatzen dituztenen artean, batzuek adierazi dute kopuruak orekatuta daudela, baina beste batzuek azpimarratu dute **faktore kulturelek eta sozialek ere eragina** izan dezaketela errealitate honetan.

Desgaitasuna eta buruko gaixotasunak dituzten zerbitzuei zuzendutako pertsonen kasu (M.2):

“Garagunean gizonak daude baina gehienak orokorrean emakumeak izaten dira, leku ezberdinetatik etortzen dira deribatuak, baina nagusiagoak direnen artean asko etxeko lanak egitetik etortzen dira, emakumeak isolatuago egon dira eta aukera gutxiago izan dituzte. Gazteen artean egia da hau ez dela hainbeste ikusten. Gizonezko asko, adibidez, Gureak-en lan egitetik datoz; emakumeen artean ere badaude horrelako kasuak, baina nagusiak diren gehienak etxetik datoz.”

“Gure kasuan gehienak gizonak, egon izan gara soilik emakume batekin. Orain gehiengoa gizona badira ere, badaude emakumeak. Buruko nahasmendua zuten emakume asko etxean geratzen ziren eta ez zuen atentzioa deitzen. Orain ordea gehiago daude bizitza publikoan, lan egiten dute adibidez eta ikusten hasi da nabariagoa da.”

“Gure kasuan egia da profila maskulinizatua dela, agian aktibitate motagatik, Industria arlora gehiago bideratzen da; une honetan, gutxi gorabehera %56 gizon dira.”

Hau izan da elkarrizketa eta talde guztietan behin eta berriz aipatutako gaietako bat. Oro har, erabiltzaileen profila gero eta zaharragoa dela nabarmendu da, eta, aldi berean, mendekotasun handiagoa duten pertsonen kopurua hazten ari dela ere azpimarratu da:

Eguneko Zentroak (M.1):

“Askotan dirudi egoera hobean dauden pertsonentzat bideratuta dagoela, egoitzara sartzeko urratsa bezala, baina Eguneko Zentroetara gero eta okerrago iristen dira.”

“Joera dago geroz eta dependentzia maila altuko pertsonak Eguneko Zentroetan topatzeko, beranduagoa gerturatzen direlako zerbitzuetara.”

Egoitzak (M.1):

“Gehiengoa emakumeak dira eta azken urteetan adinez oso nagusiak, lehen gazte eta autonomoak sartzan ziren batzuk, baina geroz eta dependentzia maila altuarekin sartzan dira.”

“Adin handiarekin etortzen dira, jendea oso zahartuta iristen da.”

Desgaitasuna eta buruko osasun larria edo iraunkorra duten pertsonentzako baliabideen kasuan ere, adina faktore garrantzitsu gisa aipatu da. Zehazki, profil horretako adineko pertsonentzako baliabideen gabezia orokorra nabarmendu da (M.2):

“Zer gertatuko da pertsona hauekin adineko bihurtzen direnean eta inork zaintzen ez dituenean? Askotan, premia sartzen dituzte nonbait. Askotan, euren ingurutik kanpo. Egoitza bereziak daude adibidez Uliazpi. Baina tristeena da asko egoitza arrunt batean amaitzen dutela, eta han, askotan, ez daudela prest dibertsitate funtzionala duen pertsona bat behar bezala artatzeko.”

“Buruko nahasmenduaren kasuan antzekoa gertatzen da. Adibidez, Ordizian badago adineko buruko nahasmendua duten pertsonentzako zentro bat, baina ez dago askoz gehiago. Zer gertatzen da? Normalizatura joaten badira, desorekatzen dira, bai haiek, bai zaintzaileak, baita inguruko guztiak ere. Izan ere, ez daude egokituak, kolektibo bakoitzak bere behar zehatzak baititu. Ez da aurreikuspenik izan, izan ere, lehen, pertsona hauen bizi-itxaropena txikiagoa zen.”

Sutargi (M.2):

“Barne mailan hausnarketa-prozesu batean gaude, gurekin lan egiten duten pertsonen profilagatik. Hasi gara ikusten erretiroa hartzeko orduan pertsona askok ez dutela jarduerarik izango, eta horrek beren bizi-kalitatean eragin negatiboa izan dezakeela. Askotan, pertsona hauen gurasoak hil dira edo oso adinekoak dira, eta horrek zaintzan izan dezakeen eraginean kezkatzen gaitu. Barne mailan, lan-esparrutik haratago doazen gabezia horien diagnostikorako tresna bat lantzen gabiltza”

Politika publikoek etxeko zaintza sustatzeko ekimenak bultzatu dituzte, pertsonak beren etxeetan mantentzearen garrantzia aitortuz. Literaturak eta interesdunek berretsi dute aukera hori positiboki baloratzen dutela. Hala ere, etxean jarraitzeak zerbitzu batzuetan erronkak sortzen ditu, bai menpekotasun-behar handiagoengatik, bai zaintzaileen gainkargagatik.

Pertsona nagusiei zuzendutako Egoitza eta Eguneko Zentroak (M.1):

“Mendekotasuna duten pertsonak etxean jarraitzen dute ahal duten bitartean, baina, egoera jasanezina bihurtzen denean, egoitzetara jotzen dute. Hala ere, egoitzetan egoera desberdinak aurkitzen dira: batzuk narriadura arina duten pertsonak dira, eta beste batzuk, berriz, askoz egoera larriagoan daude. Baina, ahal dugun neurrian, egokitzen saiatzen gara. Etxean gehiago irauten dute, ezin den arte, egoera jasanezina den arte. Lehen, askoz gauza gehiago egin zitezkeen, baina orain asko kostatzen da, iristen diren baldintzak direla eta. Ia guztiak gurgildun-aulkian daude; lehen ez zen horrela.”

“Azken urteotan, aldaketa nabarmena izan da: egoitzetara iristen diren pertsonak gero eta adintsuagoak dira, eta mendekotasun-maila handiagoa dute. Etxez etxeko laguntzak eta eguneko zentroek gero eta gehiago luzatzen dute etxean jarraitzeko aukera, eta, ondorioz, egoitzak azken aukera gisa ikusten dira. Horrek arreta-ereduaren inguruko eztabaida piztu du. Nahiz eta egoitzetan emaitza positiboak lortu, egoera honek zaintza-lana zailtzen du neurri batean, erabiltzaileen beharrak gero eta handiagoak direlako.”

Osasun zerbitzuetatik ere honakoa nabarmendu da:

“Pazientea etxean mantendu behar da, eta hori oso ondo dago, baina iristen da une bat non jada ezinezkoa bihurtzen den. Gainera, etengabe ari gara etxeko baliabideak gehitzen. Azken unera arte pertsona etxean mantentzen badugu, azkenean, Eguneko Zentroetara edo Egoitzetara oso mendeko edo psikogeriatriakoak diren pazienteak bidaltzen ditugu.”

Etxez-etxeko laguntza zerbitzuaren kasua:

“Gure kasuan, egia da prozesua progresiboagoa dela. Askotan, erabiltzaileek ahal duten neurrian etxean jarraitu nahi izaten dute, eta egoera hori luzatzen da. Gure langileei esaten diegu abisatzeko erabiltzaileak oso larri ikusten badituzte, eta horrelako kasuetan, Gizarte Langilearekin eta familiarekin hitz egiten dugu.

Askotan, familiakoak desesperatuta daude, eta egoera ez da erraza, askok pentsatzen dutelako guk ez dugula ezer egin nahi. Ulertzen dut etxean egon nahi izatea edo zaindu nahi izatea, baina batzuetan baliteke erabiltzaileak beste zerbitzu mota bat behar izatea. Hala ere, hori askotan ukatzen dute.

Batzuetan, jendeak galdetzen digu: 'Baina nola daukazue pertsona hau etxean?' Erantzuna argia da: pertsona honek etxean egon nahi duelako. Zenbat aldiz hitz egin dugun berarekin galdetu diguzu? Zenbatetan saiatu garen konbentzitzen? Egoera horietan, guk askotan igo eta hitz egiten dugu erabiltzailearekin

- › Zerbitzu batzuetara sartzeko, erabiltzaileak edo haren ordezkariak baimena eman behar du, 7/2017 Foru Dekretuak ezartzen duen bezala. Horrez gain, arreta-zerbitzuetako plazen kopurua faktore erabakigarria da.
- › 2023an, Tolosan 24 pertsona zeuden Nagusien Egoitzetan sartzeko itxaron zerrendan, 9 pertsona Adinekoentzako Eguneke Zentroetan eta 1 desgaitasuna dutenentzako egoitzetan.
- › Etxez-etxeko Laguntzan ez da itxaron zerrenda aktibatu, Udalak zerbitzu hori behar duten guztiei bermatu dielako.
- › **Baliabide batzuetan erabiltzaile kopurua igo denez, neurri edo estrategia berriak ezartzea beharrezkoa izango da.**

Giltzen Gordailuaren kasu:

“*Udaltzaingoak dio: “Honi buelta bat eman behar diogu. Nabaritzen dugu tele-alarren erabilera gero eta handiagoa dela, eta gure lanean ohikoagoa bihurtzen ari da horrelako egoerak atenditu behar izatea. Normala da gu izatea horrelako kasuetan lehenengo iristen garenak, baina egia da uste dugula asistentzia sanitarioak atzetik etorri behar duela.*

Askotan aurkitzen ditugu egoerak non pertsonak benetako arreta sanitarioa edo asistentzialagoa den lana behar duten, eta hori ez dagokigu guri. Gainera, sarri gertatzen da senitartekoek telefonoa ez hartzea ere. Hau mahai gainean jarri eta ondo aztertu behar da. Ez dugu formakuntzarik jaso horretarako, eta ez dago inolako protokolorik. Askotan, gure logika erabiliz jarduten dugu, eta hori ezin da beti irtenbide egokia izan.”

Osasun Sistematik:

“*Baliabide falta dago, eta, balorazioa edo bestelakorik eginda ez dutenean, prozesua askoz zailagoa bihurtzen da. Guk, ahal dugun neurrian, ingresuak luzatzen ditugu zerbait aurkitu arte... eta hori aurkitzen badute.”*

Elkarriketatutako pertsona askok azpimarratu dute pertsonan zentratutako eredua sustatzearen garrantzia. Ereduek pertsonen autonomia, lehentasunak eta bizimodua errespetatzea du helburu, arreta pertsonalizatua eskainiz eta ingurune hurbilago eta esanguratsuago bat sortuz:

- › Desgaitasun edo mendekotasun egoeran dauden pertsonentzako eguneko eta egoitza-zerbitzuen eremuan, **erabiltzaileen zahartzeak eta ratioek** eredu berriaren garapena zailtzen dutela adierazi da.

“Ratioak txikiak dira, eta langileak askotan denboraz larri dabiltza. Nahita ere, ezinezkoa da arreta guztiz pertsonalizatua eskaintzea, ratioak ez badira egokiak; ez dago profesional nahikorik horri aurre egiteko. Arreta pertsonalizatua ideia bikaina da, baina baliabiderik gabe, ez da erraza gauzatzea.

“Ratioak ez dira errealak eta ez dira nahikoak. Arazo handia da, eta nik behintzat, azken urteetan ez dut hobekuntza nabarmenik ikusi zentzu honetan.”

- › Nabarmendu den beste ideia bat **euskaraz** artatua izateko eskubideari dagokio.

“Erregelamenduak jasotzen du erabiltzaileek euskaraz artatuak izateko eskubidea dutela, baina praktikan zailtasun handiak ditugu, eta egoera okerrera doa. Askotan, ezin diegu zerbitzua beraien hizkuntzan eskaini.”

Gure beste kezka nagusietako bat da euskaraz ulertzeko aukera bermatzea. Erabiltzaile asko daude erdaraz moldatzen ez direnak, eta egoera hau gero eta zailagoa bihurtzen ari da.”

Zenbait taldetan zaintzen balorazio sozial eta ekonomikoaren faltak eraginda, egun, eta etorkizunean zaintzaren eremuan suposa dezakeen profesionalen falta nabarmendu dute:

“Zaintzak ez daude baloratuak, ez sozialki ez ekonomikoki ere. Rotazio handia egoten da. Jende askok ez du hau etorkizunean geratzeko lan gisa ikusten”

“Lan hau gustatu egin behar zaizu, eta hala ere oso gogorra da; lan fisikoa da, eta egunerokoan heriotzari aurre egin behar diogu. Ez dago edonor prest horretarako. Pertsonak zaintzen ditugu, pixkanaka okertzen doazenak, eta hori kudeatzen jakin behar da; maitasuna hartzen diezu eta horrek ere zailtasuna gehitzen dio”.

“Nere beldurra da etorkizunean profesional faltan egongo de la, lan-baldintza kaxkarren eta gizartearen aitortza faltaren ondorioz. Nola esango diot nere amari soziosanitarioa ikasi nahi dudala? Jende askok beste lanbide edo ikasketa batera salto egiteko erabiltzen du hau, eta oso gutxik egiten dute benetan hemen geratzeko asmoarekin”.

Elkarrizketatutakoek nabarmendu dute zaintza-zerbitzuek estigma dutela eta erabiltzaileek bizi duten egoera onartzeko zailtasunak dituztela, sarritan **tabu moduan** ulertzen direnak. Gainera, "**zaintzaile ona**" izatearen gizarte-ikuspegiak ere eragina du. Honek, askotan, **zerbitzuetara berandu heltzeko sentsazioa** sortzen du, eta horrek eskaintzen dituzten aukerak behar bezala aprobetxatzea zailtzen du.

Desgaitasuna duten pertsonekin lan egiten duten elkarteen kasuan (M.2):

“Familiek laguntza eskatzen dutenerako, batzuetan beranduegi izaten da. Maiz, joera nagusia arazoa estaltzea da, eta hori bereziki larriagoa bihurtzen da pertsona hauek zahartu ahala. Askotan, desgaitasuna duten pertsonak zaintzaile rola hartzen dute, baina zaintzen ari diren pertsona hil egiten denean, beraiek ez dira autonomoak, ez daude prestatuta bakarrik bizitzeko, eta ez dute inolako legezko onarpenik. Hau behin eta berriz gertatzen zaigu: 50 urteko pertsonak, inolako baloraziorik jaso gabe, babesik gabe geratzen dira. Desgaitasun intelektualaren esparruan, askotan, joera nagusia egoera hau ezkutatzea da.”

"Desgaitasuna duten pertsonak zahartzen ari dira, eta haien zaintzaileak are zaharragoak dira. Horrek oso zail egiten du familia-eremuan egoera egoki planteatzea. Nola antolatu seme-alabaren etorkizuna? Honen inguruan tabu handia dago. Sarritan, gurasoek uste dute hartzen dituzten erabakiak haien seme-alabentzat onenak direla, baina, azkenean, askotan, pertsona horiek bakarrik geratzen dira, inolako babesik gabe.”

Adinekoei zuzendutako zerbitzuen kasuan (M.1):

“Etxez-etxeko Laguntza izan dezakezu, baina, hala ere, ama egun osoa bakarrik dago. Egoitza ez da erantzuna guztientzat, ezta Egunko Zentroa ere, baina elkarrekintzaren beharra hor dago.

Adinkidek, adibidez, lan handia egiten du, baina askok beldurra diote bertara joateari. Jende askok nahiago du laguntzaile bat etxera etortzea 10 orduz, edo nahiago du laguntza jaso inork ikusi gabe, bere egoera ezkutuan mantenduz. Hemen falta dena sentsibilizazioa da, baita komunitate-lan sendoago bat ere.”

“Estigma bat badago, eta herri txiki batean hori are nabarmenagoa da, onerako zein txarrerako. Gure helburua da egoiliarrek etxean bezala sentitzea, baina zaintzaile askok kulpa-sentsazioa izaten dute. Hala ere, egoitzetan jasotzen duten arreta eta ongizatea ikusita, askok konturatzen dira hasieran pentsatzen zutena ez zela errealitatea. Estigma hori apurtzen saiatzen ari gara, eta horretan ari gara lanean.”

“Askotan, laguntza eskatzea kostatu egiten da. Etxeko zaintzak maitasuna eta afektua ditu oinarri, baina batzuetan ez dago baliabide edo gaitasun nahikorik zaintza behar bezala egiteko. Senidearentzako onena dela pentsatuz jarduten dugu, baina batzuetan hori ez da nahikoa. Zaintzarako jarraibideak behar dira, baina agian ez dakigu pertsona nola mugitu edo artatu. Jendartean hain barneratuta dago zaintza erantzukizun pertsonala dela, non oharkabea hartzen dugun ardura hori. Baina zaintzea ez da erraza.”

Nahi gabeko bakardadea elkarriketetan maiz aipatutako gai bat izan da. Hona hemen horri aurre egiteko zenbait adibide eta eredu:

“*“Gero eta bakarrago egongo gara bizi-dinamikaren ondorioz: etxetik kanpo denbora gehiago pasatzen dugu, gero eta lan gehiago egiten dugu, eta familia-egiturak aldatu dira. Baina bakardadea hautatutako egoera batetik nahi gabeko egoera batera pasa daiteke, eta horren inguruko kontzientzia piztea funtsezkoa da.” (M.3)*

“Bakardadeak animorik eza eta depresioa eragin ditzake, eta hori bizi-kalitatean islatzen da. Zaintza profesionala egokia da, baina ez nahikoa; harreman pertsonalak falta dira. Egoitzetan eta beste baliabide batzuetan, boluntarioek akonpainamendua eskaintzen dute, eta askorentzat ezinbestekoa bihurtu da. Askotan erabiltzaileek honela esaten dute: «Ezin baduzu egun honetan, beste batean, baina etorri.» Hala ere, akonpainamenduaren bidez, pertsona batzuk etxetik irteten hasi dira, eta haien osasunean hobekuntza nabaria ikusi da. Hilabete batzuen buruan aldaketa positiboak sumatzen dira, baita familientzat ere, haientzat atsedeen bat delako.” (M.3)

“Erabiltzaileen artean bakardade-sentimendu ikaragarriak daude. Askotan, paseoan ateratzen dira laguntzaileekin. Kasu gehienetan familia atzetik dago, baina beste askok bakarrik bizi dira; batzuk bikotean, eta beste batzuk guztiz bakarrik daude. Azken horien jarraipena zorrotzagoa egiten dugu. Gure lana zerbitzuak martxan jartzea eta laguntzaileak koordinatzea da, baina baita erabiltzaileen jarraipena egitea ere, bereziki guztiz bakarrik dauden pertsonen kasuan. Horretarako, anbulatorioko gizarte-langilearekin, udalarekin eta beste zerbitzuekin koordinatzen gara, medikura lagundu edo bestelako beharrak artatzeko.” (M.1)

“Tolosako CSMtik azken urteotan ikusi dugu bakardadearen inguruko eskaerak nabarmen gora egin duela. Gero eta kezka handiagoa sortzen duen errealitate hau ikusita, programa espezifikoak sortu dira, hala nola akonpainamendu-programak eta boluntariotza-jarduerak. Programa horien helburua ez da soilik laguntza emozionala eta soziala eskaintzea, baizik eta bakardadeak osasun mentalean eta fisikoan izan ditzakeen ondorio negatiboak arintzea. Horrez gain, buruko osasun arazo larriak dituzten pertsonen zuzendutako komunitate-laguntzako programa bat dugu, asteen bitan hezitzaileen bisitak eta hilean behin psikologia-zerbitzua eskaintzen dituenena.” (M.5)

Zaintzetan, komunitatearen ikuspegiak lankidetza eta elkarrekiko laguntza nabarmentzen ditu ongizate kolektiborako, eta elkarriketatutako pertsona askok alderdi positibotzat jo dute ezaugarri hori.

Adinekoei zuzendutako zerbitzuek kasuan (M.1):

“Komunitatearekin harremana izatea funtsezkoa dela uste dugu. Haurrekin hartu-
emana oso aberasgarria da, dinamika politak sortzen dira, eta herriko elkarteekin ere
lankidetza sendoa dugu. Mugi Tolosa oso positiboa da guretzat, egoitzatik ateratzeko eta
herriarekin kontaktua izateko aukera ematen duelako. Hartu-eman hori badago, eta oso
onuragarria da.

Askotan, gertatzen da elkar ezagutzen duten pertsonak bata lurreamendin eta bestea
Uzturren egotea, eta Mugi aukera ematen du harreman horiek berreskuratzeko. Agian,
zentzu honetan gehiago lan egin daiteke, Eguneke Zentro eta Egoitzekin batera txangoak
edo bestelako ekintzak antolatuz.”

“Mugi Tolosa, adibidez, oso esperientzia positiboa da, herrira irteteko aukera ematen
dielako. Generazioen arteko harremanak sustatzeko programa ugari daude, eta ia
egunero etortzen dira haur eta gazteak. Eskoletatik ere etortzen dira, eta elkarrekin
ekintzak egiten dituzte. Oso lagungarria da bai adinekoentzat, bai gazteentzat. Orain,
adibidez, haiekin bizitza-liburua lantzen ari dira.

Kirol-ikasketak egiten ari diren ikasleak ere etortzen dira, baita Nagusilan eta beste
hainbat elkarte ere. Mugimendu handia dago, eta sarea nahiko egonkorra da, hau oso
positiboa da. Horrez gain, honek ere laguntzen digu egoitzek batzuetan duten estigma
apurtzen, komunitatearekin harreman zuzena sortuz.”

Desgaitasuna duten pertsonei zuzendutako zerbitzuek kasuan (M.2):

“Orain ekimen askoz gehiago jasotzen ditugu, eta oso baliagarriak dira, pertsonen
egunerokotasuna antolatzeko eta bakarrik senti ez daitezen. Izan ere, gure erabiltzaileek,
askotan, baliabide ekonomiko mugatuak dituzte, enplegu babestutik datozeelako
gehienetan. Guk ere parte hartzen dugu leku ezberdinetan, adibidez, Inmakuladara
joaten gara.”

“Badaude alternatibak: Mugi dago, Usabalera goaz, irakurketa erraza lantzen dugu,
aisialdi-zerbitzuak daude, eta Inmakuladarekin harremana dugu, beste hainbat
ekimenekin batera. Gauza asko egiten dira, eta horrek erabiltzaileei aukera berriak
zabaltzen dizkie.”

“Tolosako Udala irisgarritasuna hobetzeko sentsibilizatuta dagoela esan daiteke, izan
ere, interprete-zerbitzua dute, eta horrek, nolabait, irisgarritasuna indartzen laguntzen
du.”

Bereziki desgaitasuna duten pertsonekin lan egiten duten zerbitzuetatik hainbat erronka identifikatu dira:

Desgaitasuna duten pertsonen zuzendutako zerbitzuen kasuan (M.2):

“Gauza asko egiten dira, eta oso ondo daude; gu pozik gaude. Baina batzuetan ekintzak ez dira guztiz inklusiboak. Askotan, antolatzen diren jardueretan beti pertsona berdinak gaude, eta erabiltzaileek beraiek ere adierazten dute desgaitasunik ez duten pertsonekin partekatzeak aukera gehiago faltan botatzen dutela. Integrazioa bai, baina aisialdi inklusiboan oraindik badago zer eginga. Sentsibilizazioa falta da esparru honetan, eta, batzuetan, egokitu gabeko ekintzetan parte hartzen dutenean, ez dira benetan barneratuta sentitzen.”

"Lekuren batean kolaboratu nahi dugunean, pertsonekin benetako hartu-emana izatea bilatzen dugu, eta gauza asko egin ditzakegula uste dugu. Kolaborazioak oso baliagarriak dira, adibidez, Gabonetako karamelak boltsatan prestatzea, lasterketa baterako dortsalak prestatzea, edo eskaparateak apaintzeko eskulanak egitea. Baina Tolosan hori lortzea oso zaila egiten zaigu. Erabiltzaileentzat oso garrantzitsua da egiten duten lana ikusgai bihurtzea. Eskoletan agian gehiago lortzen da, baina askotan ekimen puntualetan geratzen da, eta jarraipena ematea kostatzen da. Hemen ere sentsibilizazioa behar da."

"Pertsona gorra ez badira signatzaileak, interprete-zerbitzuak ez du beti irtenbiderik eskaintzen. Kasu horietan, azpitituluak eta bestelako tresna egokituak behar dira. Bestalde, gizartean integratzeko zailtasunak ere badituzte, askotan komunitatean parte ez hartzea erabakitzen dutelako, pentsatuz 'Total, ez naiz ezer enteratuko.' Ondorioz, pertsona gorra batzuetan ikusezin bihurtzen dira."

Koordinazioaren garrantzia nabarmendu da ekarpen askotan, eta elkarlana indartzeko espazio eta egiturak sortzearen beharra azpimarratu da:

“Elkarlana zerbitzuen eta programen artean funtsezkoa da. Nik ematen dudana zerbitzua beste batek ezin du eman, edo alderantziz, eta horregatik elkarlanak berebiziko garrantzia du. Elkarlanerako guneak eta topaguneak sortzea ezinbestekoa da. Mugi horren adibide argia da, topagune bat baita. Saiatu behar gara guk besteen ekintzetan parte hartzen, eta alderantziz, elkarlana indartuz.” (M.3)

"Koordinazio gehiago behar dugu, eta hau zuzena eta eraginkorra izan behar da. Gure artean ezagutzea, profesionalen artean elkarlana eta harremanak sustatzea interesgarria izan daiteke. Honek aukera emango liguke zein zailtasun ditugun jakiteko, informazioa partekatzeak eta erabiltzaileen arteko sareak sortzeko. Horrez gain, gure artean egiten dugun lana hobeto ulertzeko bide bat ere izango litzateke." (M.1)

"Batzuetan, ematen du bakoitza irla batean gaudela; koordinazioa handiagoa izan behar du gure artean, baita Udalarekin ere."

ONDORIO NAGUSIAK

Laburbilduz...

Tolosak zaintza-ekosistema **anitza eta egituratua du**, zuzeneko zein **hurbileko baliabideen sare zabalarekin** eta laguntza sinbolikorako oinarri sendo batekin, baita **herriarren beharretara egokitutako erantzunak eskaintzen dituzten elkarte, gizarte-mugimendu eta erakunde espezializatuek osatutako komunitate-sare zabal batekin ere**. Aldaketa demografikoek, bereziki biztanleriaren zahartze progresiboak, erronka berriak dakartza, eta, horrenbestez, ezinbestekoa da ekintzak eta baliabideak sustatzea birdefinitzen eta dimentsionatzen jarraitzea, jasagarritasuna eta eraginkortasuna bermatzeko:

- › Mendekotasun-arriskuan edo mendekotasun moderatua duten pertsonen **kopuruaren hazkundera aurreikusiaz**, udaleko arreta eta laguntza baliabideak zabaltzea eta indartzea: Etxez-etxeko laguntza, Eguneko Arreta Zerbitzua edo Bizitoki Zerbitzua.
- › **Zahartze aktiborako ekimenak** garatu eta sendotzea, adineko pertsonen autonomia, sozializazioa eta ongizatea sustatuz.
- › **Arreta-baliabideen arteko koordinazioa sendotzea**: hala nola, eguneko zentroen, egoitzen, Etxez-etxeko Laguntzaren eta osasun-sistemaren arteko koordinaziorako egiturak sortzea.
- › Beharrak identifikatzeko lankidetzak sustatzea, **desgaitasuna eta buruko gaixotasunak dituzten pertsonentzako eskaeraren bilakaera** eta zerbitzu espezializatu berrien premia azaleratzeko eta ahal denean proposamenak garatzeko.
- › Neurriak hartzea giltzen gordailu zerbitzua eta telealarma bezalako detektatutako beharrak estaltzeko.
- › **Ekintza inklusiboa eta irisgarria sustatzea**: desgaitasuna edo buruko gaixotasunak dituzten pertsonen aisialdiko, kulturako, gizarteko eta kiroleko eta bestelako jardueretan parte har dezaten sustatzea. Eta irisgarritasuna sustatzeko neurriak hartzea Piktogramak, azpigituluak eta irakurketa erraza bezalako tresnak erabiliz
- › Eragileak sentsibilizatzea eta prestakuntza: udal eta komunitateko eragileen etengabeko prestakuntza bultzatzea, desgaitasuna duten pertsonen inklusioa sustatze aldera.
- › Atzerriar jatorriko biztanleriaren **arreta-zerbitzuetarako** sarbidearen jarraipena osatzea.
- › Zaintza-lanetan aritzen diren langileentzako, **euskara ikasteko** aukera malguak bilatzeko aukeren inguruan hausnartzen jarraitzea.
- › Zaintza Baliabideei buruzko informazioa zabaltzen jarraitzea.

Indargune nagusiak

Baliabide eta azpiegitura nagusiak:

- › Tolosako Udalak, Euskal Autonomia Erkidegoko **Gizarte Zerbitzuen Sistemaren Prestazio eta Zerbitzuen Katalogoan jasotako eta bere eskumenekoak diren zerbitzu eta prestazio guztiak eskaintzen ditu**, aztergai den dimentsioari dagokionez.
- › Tolosan, **hurbileko hainbat baliabide daude** eskuragarri, hala nola eguneko zentroak eta egoitzak, pertsona ezberdinen beharretara egokituak, baita osasun-baliabide espezializatuak ere, esaterako Osasun Mentaleko Zentroa (CSM).
- › Azken urteotan, **hainbat zerbitzu sortu edo egokitu** dira, hala nola Eguneko Arreta Zerbitzua edo Etxez Etxeko Laguntzaren ordu kopuruaren igoera.
- › **Biztanleriaren zahartze aktiboa sustatzeko ekintzak** garatzen dira, eta Do Re Ni programa edo 65 urtetik gorakoentzako mantentze-gimnasia ikastaroak positibotzat hartzen dira.
- › **Hauskortasuna eta kalteberatasuna** detektatzeko eta artatzeko esperientzia pilotuak martxan jarri dira.

Irisgarritasuna eta inklusioa:

- › **Desgaitasuna duten haur eta helduentzako egokitutako kirol eta kultur** aukerak positiboki baloratzen dira.
- › Pertsonen zerbitzuetarako **irisgarritasuna hobetzeko egin diren aurrerapausoak**, hala nola, Zeinu Hizkuntzako Zerbitzuaren ezarpena edo entzumen desgaitasuna duten pertsonentzako baliabideen egokitzapena.
- › Eskuragarri dauden **zerbitzuak ezagutarazteko ekimenak** garatzen dira, hala nola Gizarte Zerbitzuen Gida, baliabideetara irispidea errazteko eta haien erabilera sustatzeko.
- › Euskarari dagokionez **Tolosako Udaletik zaintzan diharduten langileekin hizkuntza gaitasuna areagotzeari** begira neurriak aztertu dira.

Sare-lana eta lankidetza publiko-komunitarioa:

- › **Erantzun espezializatuak** emateko gaitasuna **duten elkarte eta beste eragile komunitarioen** sarea.
- › Bereziki adineko pertsonentzako, **bakardadeari aurre egiteko eta laguntasuna sustatzeko komunitate ekimenak**.
- › **Komunitate-loturak sendotu eta belaunaldien** arteko trukea sustatzeko jarduera eta kolaborazio egonkorak.
- › **Udalaren eta eremu horretan jarduten duten eragileen arteko koordinazio eta lankidetza egiturak**: hala nola Adinekoen mahaia eta gizarte alorreko elkartegintzaren koordinazio gunea.

Erronkak:

Baliabide eta azpiegitura nagusiak:

- › Aurreikusten da biztanleriaren zahartze progresiboak **mendekotasun-arriskuan edo mendekotasun moderatuan** dauden pertsonen kopuruaren igoera suposa dezakeela bereziki.
- › Erabiltzaileen adina eta menpekotasun mailek gora egin dute, eta horrek zenbait **zerbitzuren ahalmena erabat aprobeatzea** zaildu dezake, baita komunitatean parte hartzea ere. Halaber, **zahartze aktiboa lantzearen garrantzia azpimarratu da.**
- › **Estigmatizazioa** gizarte zerbitzuen eta mendekotasun edo desgaitasun duten pertsonentzako zerbitzuen inguruan.
- › **Itxaron-zerrendak** daude izaera asistentzialagoa duten baliabideetan, hala nola eguneko zentroetan eta egoitzetan.
- › Desgaitasuna edo buruko gaixotasunak dituzten pertsonentzako eguneko eta egoitza-baliabideen gabezia orokorra, **bereziki adin nagusikoei zuzendutakoetan.**
- › Etxez Etxeko Laguntza, eguneko zentroak edo etxebizitza- eta/edo egoitza-baliabideak **bezalako zerbitzuen arduradunen arteko koordinazio zuzeneko espazioa egonkorra.**

Irisgarritasuna eta inklusioa:

- › Zailtasunak daude, erabiltzaileek **zerbitzua euskaraz jasotzeko duten eskubide bermatzeko**. Hala ere, egungo ohiko ikastaro eskaintzarekin eta langileen egutegi eta ordutegiagatik zailtasunak identifikatu dira.
- › Menpekotasun egoeran daude pertsonen zuzenduta hainbat zerbitzu eta prestazioetako jasotzaileen artean **atzeritar jatorriko biztanleriaren proportzioa baxua da.**
- › Hainbat prestazio eta zerbitzu, hala nola telealarma, egoitzak eta bestelakoak, **ez daude egokituak desgaitasun sentsozialak** dituzten pertsonentzat.
- › Gabezia identifikatu da aisialdi, kultura eta kirol ekintza **inklusiboak desgaitasuna eta buruko gaixotasunak** dituzten beharrak kontuan hartuko dituztenak.

Sare-lana eta lankidetzaren publiko-komunitarioa:

- › Ez hautatutako **bakardadearen areagotzea.**
- › **Espazio fisikoen falta**, komunitateko eragileen arteko elkarrekintza eta ekintza komunitetan parte hartzeko.
- › Elkarrekin, gizarte, kulturako eta kirolariek ekimenen eta desgaitasun duten pertsonen arteko **lankidetzaren eta koordinazioaren hobetzea.**

7. Haurrak, nerabeak eta gazteak

INeren 2023ko datuen arabera, Tolosan 20.065 biztanle bizi dira, eta horietatik 3.479 adingabeak dira (1.808 neska eta 1.671 mutil). Beraz, Tolosako biztanleen % 17,36 adingabeak lirateke.

⇒ **FAKTORE DEMOGRAFIKOAK ETA HORIEN INPLIKAZIOAK**

- Hego Euskal Herrian askoz gehiago izango dira adin tarte zaharragoetan gazteetan baino. Eustatek 2030. urterako inoiz ezagutu gabeko biztanleri piramidea aurreikusten du. Askoz gehiago izango dira adin tarte zaharragoetan gazteetan baino. 1970ean genituen 16 urtetik beherako gazteak erdia izatera pasako dira, eta gaur egun baino %12 gutxiago. 65 urtetik gora biztanleria 465.000 pertsonetik 616.000 izatera pasako da, %32 gehiago.
- Joerak erakutsi digu **jaiotzeen kopuruak behera egin duela**. EAEko batezbesteko **amatasun-adina 33,3 urte** izan zen 2021ean. Hala, seme-alaben kopurua jaisten ari den bitartean, emakumeen zein gizonen bizi-itxaropena 80 urtetik gorakoa izan da 2022an.
- Guzti honek inplikazioak ditu lan-arloan, ekoizpen-ehunean, asistentzia-sisteman, gizarte-babesean, baita haien aldarrikapenak sustatzeko pisu politikoari dagokionez ere, besteak beste.

⇒ **ATZERRITIK ETORRITAKO HAUR, NERABE ETA GAZTE INTEGRAZIORAKO ERRONKAK**

- Migrazioak berebiziko garrantzia du biztanleria gaztetzeko orduan.
- Hezkuntzak gizarteratze prozesuan berebiziko garrantzia du, batez ere atzerritar jatorriko biztanleen seme-alabei dagokienez.
- **Lehentasunezkoa izan beharko litzateke euskararen irakaskuntza indartzeko baliabide osagarriak eskaintzea.**

⇒ **HAUR, NERABE ETA GAZTEEN ESKUBIDEAK ETA BABES INTEGRALA**

- › 8/2021 Lege Organikoa, Haurrak eta Nerabeak Indarkeriatik Erabat Babestekoa (LOPIVI).
- › 2/2024 Legea, Euskadiko Haur eta Nerabeei buruzkoa, ongizatearen eta tratu onaren ikuspegia funtsezko ardatz gisa zabaltzen duena.

Araudia haur eta nerabeen **ongizate osoari** begiratzen dio, eta **tratu onaren kultura du** ardatz . Araudi horrek ezartzen du komunitate osoak adingabeen bizitzako eremu guztietan tratu onaren kultura sustatzeko betebeharra duela

⇒ **GAZTERIA ETA ONGIZATE EMOZIONALA**

Gazteen Euskal Behatokiaren datuen arabera, **gazteen osasun emozionalak okerrera** egin du. Aurreko urteetan baino gazte gehiagok adierazi dute **antsietate- edo depresio-sintomak** izan dituztela, buru-nahasmenduen edo jokaeraren nahasmenduen ondorioz ospitaleratu behar izan dituzten gazte-kopurua ere gero eta handiagoa da.

⇒ **FAMILIAK ETA KONTZILIAZIOA: ERRONKAK ETA BEHARRAK**

- **Familia** izango da adin goiztiarrenetan erreferentziazko instituzio nagusia. Eginkizun nagusia betetzen du haurren eta nerabeen eskubideak babesteko, eta gizarte-kohesiorako eta babeserako gune gisa funtzionatzen du.
- Halaber, **familien zaintza- eta kontziliazio-beharrak erronka** garrantzitsua dira. **Zaintzaren zama emakumeen gain dago oraindik ere, eta horrek eragina du enplegua lortzean eta bizi-kalitatean.** Lehentasunezkoa da kontziliazioari laguntzeko zerbitzuak bermatuko dituzten estrategiak diseinatzea, zaintza-erantzukizunen banaketa ekitatiboa sustatuz eta haurren garapen integrala bultzatuz.

Testuinguru horretan, haurrei, nerabeei eta gazteei zuzendutako udal-politikak garatzeko erreferentzia-esparru sendo bat izateko, **Tolosako Udalak kolektibo horiek herrian duten egoerari buruzko diagnostiko bat egin zuen 2021ean.** Azterketa horretatik abiatuta, eta tokiko eragileekin eta gazteriarekin berarekin lankidetzan, **Haur, Nerabe eta Gazteen Plana** egiteko oinarriak ezarri ziren.

Zaintza Ekosistema: Haur, nerabe eta gazteen zainketarekin lotutako zerbitzuen, programen eta egituren multzoa Tolosako

Diagnosticoko honek arau-esparru berrian eta Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako paradigma-aldaketan bultzatutako **tratu onaren politikaren** ildoari jarraitzen dio.

Testuinguru horretan, haurrentzat, nerabeentzat, biztanle gazteentzat eta haien familientzat erabilgarri dauden zerbitzu, programa eta baliabide guztiak egituratu eta antolatu ditugu, zainketen ikuspegi integral batetik.

Antolaketa honetan funtsezko **hiru kategoria** proposatzen ditugu:

 BABES INTEGRALA ETA SISTEMIKOA

 HAURRAK, NERABEAK ETA GAZTEAK ESKUBIDEEN SUBJEKTUAK

 KONTZILIAZIO ERANTZUNKIDERAKO GILTZARRIAK

► *Atal honetan, ohar bat hartu behar da kontuan: haurrei eta nerabeei dagokien dibertsitate funtzionalarekin edo mendekotasun-egoerekin zerikusia duten zerbitzu nagusiak, kategoria honetan sar badaitezke ere, 'Adinekoak eta dibertsitate funtzionala edo mendekotasun-egoeran dauden pertsonak' atalean zehazten dira.*

Tolosako Udalaren eta Bestelako Erakunde Publikoen Egitasmoak				
BABES INTEGRALA ETA SISTEMIKOA				
Programa edo zerbitzua	Nori dado zuzenduta?	Estimatutako estaldura	Konpetentzia/eragileak	Izaera
1. Aukerak Suspertzen programa.	Aukerak Suspertzen programa Eusko Jaurlaritzako Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailak kudeatzen du. Elkartea arduratzen da programa hau eskaintzeaz, lehen edo bigarren hezkuntzan ikasten duten haur eta nerabeei zuzenduta. Salbuespen gisa, Oinarrizko Lanbide Heziketako ikasleentzat ere eskuragarri egon daiteke.	128 parte-hartzaile.	- Jatorkin Al-Nahda elkartea - Tolosako ikastetxeak - Eusko Jaurlaritza - Udala	Sinbolikoa
2. Gazteak Ongi Etorri.	6 eta 12 urte bitarteko haur eta gazteei.	43 parte-hartzaile.	- Tolosaldea Garatzen - Udala - Tolosako ikastetxeak	Sinbolikoa
3. Gizarte eta hezkuntza arloan eta arlo psikosozialean esku-hartzeko zerbitzua	Zerbitzuak hiru lan-esparrutan jarduten du: - Adingabeen babesgabetasun-egoerak atzematea, artatzea eta prebenitzea. - Bazterkeria-arriskuko egoerak atzematea, artatzea eta prebenitzea. - Mendekotasun-arriskuko egoerak atzematea, artatzea eta prebenitzea.	172 erabiltzaile. 114 familia eta 96 haur/gazte artatu dira.	Udala	Zuzena
4. Familia Gunea	Bertan familiei zuzendutako zerbitzu ezberdinak eskaintzen dira: -Familia Elkargunea -Familia Bitartekaritza Zerbitzua -Garaitu Programa	--	- Eusko Jaurlaritza - Udala	Zuzena
5. Suizidioa prebenitzeko programa.	Gazteak	Proiektu hau 2024-2025 ikasturtean jarri da martxan.	Udala	Sinbolikoa

TOLOSAKO UDALAREN ETA BESTELAKO ERAKUNDE PUBLIKOEN EGITASMOAK			
HAURRAK, NERABEAK ETA GAZTEAK ESKUBIDEEN SUBJEKTUAK			
Programa edo zerbitzua	Nori dado zuzenduta?	Estimatutako estaldura	Konpetentzia/eragileak
1. Haurren Hiria egitasmoa.	– 8-12 urte bitarteko hurrek.	42 haur ordezkari moduan eta zeharka LH3., 4., 5. eta 6. mailako ikasleek.	– Udala – Tolosako ikastetxeak.
2. Hezkidetza Programa.	– LH6mailatik Lanbide Heziketara.	2.268 parte-hartzaile.	– Udala – Tolosako ikastetxeak.
3. Gazte Topagunea.	– 12-17 urte arteko nerabeei zuzenduta.	579 parte-hartzaile.	– Udala
4. Eskolara oinez.	--	--	– Udala – Tolosako ikastetxeak.
5. Eskola Kirola.	– 6 eta 16 urte bitarteko ikasle guztiei zuzenduta.	2.156 parte-hartzaile.	– Udala – Tolosako ikastetxeak. – Tolosako kirol elkarteak. – -Foru Aldundia
6. Kirol Eskolak/ Adingabeei zuzendutako kirol eskaintza.	– Adingabeentzako zerbitzua, bereziki 6-16 urte bitartekoentzat.	199 parte-hartzaile.	– Udala
7. Nerabeen parte-hartze foroa.	– 12-17 urte bitarteko nerabeak.	30 parte-hartzaile.	– Udala – Tolosako ikastetxeak.
8. Non Bizi naiz programa.	– Batxilergoko 1. mailako ikasleak.	1. batxilerreko ikasleak.	– Udala – Tolosako ikastetxeak.
9. Gazteei zuzendutako tailerrak.	– 16-35 urte bitarteko gazteak.	25 parte-hartzaile.	– Udala
10. Belaunaldiarteko harremanetarako foroak.	– 12-17 urte bitarteko gazteak.	--	– Udala.

KONTZILIAZIO ERANTZUNKIDERA KO GILTZARRIAK				
Programa edo zerbitzua	Nori dado zuzenduta?	Estimatutako estaldura	Konpetentzia/eragileak	Izaera
1. Andragorako Ama taldea	– Saioak irekiak dira, eta ama izan berri diren eskualdeko emakumeei zuzenduta daude.	--	– Udala	Zuzena
2. Dirulaguntzak eskola kanpoko ekintzak eta kontziliazioa antolatzeke.	– Haur, gazte eta nerabeei.	60.000 euroko partida.	– Udala	Zuzena
3. Guraso Eskolak eta Treba Gurasoak	– Familiak.	--	– Foru Aldundia – Udala	Sinbolikoa
4. Kiroletako zerbitzuak ikuspegi zabalean.	– 6-16 urte bitarteko haur eta gazte.	--	– Udala	Zuzena
5. Liburutegia.	– Herritarrak.	9.500 bazkide baino gehiago.	– Udala	Zuzena

MAHAI SEKTORIALAK
Tolosako Udalak, mahai sektorial desberdinak ditu antolatuak, udal politika, programak eta ekintzak herritarren parte-hartzearekin kontrastatu eta koordinatzeko. Mahai horietan, haur, nerabe eta gazteekin zerikusia duten programa eta ekimen desberdinen antolaketa eta jarraipena egiten da.
Adingabeen babesgabetasun egoerak detektatzeko mahaia Gizarte Zerbitzuen Sailak haurren eta nerabeen babesgabetasun egoerak identifikatu eta prebenitzeko ardura du. Haurren babeserako legeak ezartzen du haurrekin eta nerabeekin lan egiten duten eragile guztiek adierazleak atzemanaz gero, horren berri eman behar diotela eskumena duen erakundeari, hau da, Udaleko Gizarte Zerbitzuei.
Hezkidetza mahaia Udalak eta ikastetxeek Hezkidetza programa duten koordinazio-gunea da. Informazioa trukatzearaz gain, programaren nondik norakoak landu eta erabakitzen dira. Hiru hilean behin batzen dira. Horretan honako hauek parte hartzen dute: Berdintasun Zerbitzua, Gazte Topaguneko hezitzaileak, Gizarte Zerbitzuak, Ikastetxe guztietako Hezkidetza arduradunak eta laguntza teknikoak ematen duten erakundeak.
Hezkuntza kontseilua Kontseiluaren helburua da eragileen parte-hartzea areagotzea, eta hezkuntza-arloan lankidetza sustatzea. Elkarlan horren bitartez, lortu nahi da ikastetxeen eta gizarte-ingurunearen arteko elkarreragina areagotzea, ikasleentzako baliabide komunitarioak antolatzea herrian, eta hezkuntza formala eta ez-formala gehiago uztartzea.
Nerabeen prebentzio mahaia Gizarte Zerbitzuen lan-ildoetako bat Ohitura Osasuntsuen eta Adikzioen Prebentzioa sustatzea da (Adikzioen Prebentziorako Tokiko Plana). Duela 15 bat urte, nerabeen portaerak, arriskuak eta behar berriak aztertzeke beharra identifikatu zen, eta prebentzio-ekintza komunitarioak modu bateratuan sustatzen hasi ziren. Mahaia hiru hilabeteko biltzen da ikasturtean zehar.

Azpiegiturak eta komunitateko zerbitzuak (hezkuntza komunitatea)		
Ekipamendu/Zerbitzua	Estimatutako estaldura	Eragileak
Ikastetxe publikoak	5 ikastetxe publiko	1. <u>Orixe (Bigarren Hezkuntzako Institutua)</u> 2. <u>Peñascal, Koop. Elk: Hasierako Lanbide Prestakuntza Programa (HLPP) eta Prestakuntza Iragankor Bateratua emateko Programa (PIBP)</u> 3. <u>Samaniego (Lehen Hezkuntza)</u> 4. <u>Tolosako Haurreskola</u> 5. <u>Tolosaldea (Lanbide Heziketa Institutua)</u>
Ikastetxe kontzertatuak	4 ikastetxe	1. <u>Gainberri Kirol Heziketa (Lanbide Heziketa)</u> 2. <u>Herrikide ikastetxea (Kristau Eskola): HH, LH, DBH, Batxilerra</u> 3. <u>Inmakulada Lanbide Ikastola</u> 4. <u>Laskorain Ikastola: HH, LH, DBH, Batxilerra</u>
Helduentzako Hezkuntza (HHE)	2 ikastetxe	1. Hizkuntza Eskola Ofiziala 2. HHE helduentzako eskola
Guraso Elkartek	5 elkarte aktibo	1. Gorosti Guraso Elkartea (Samaniego) 2. Asmoberri (Orixe) 3. Herrikideko Gurasoak (Herrikide) 4. Laskorain Guraso Elkartea (Laskorain) 5. Altzoan Elkartea
Aisialdi Taldeak	4 elkarte aktibo	1. Atsedena Aisialdi Taldea 2. Gorosti guraso elkarte (Samaniego ikastetxea) 3. Kazkabarra (Laskorain ikastetxea) 4. Kirikiño (Herrikide ikastetxea)

Azpiegiturak eta komunitateko zerbitzuak (hezkuntza komunitatea)		
Ekipamendu/Zerbitzua	Estimatutako estaldura	Eragileak
Kirol elkarteak eta eskola kirola	Urtero 2.000 parte-hartzaile baino gehiago	Uzturpe kiroldegia: Tolosa areto futbol eskola: 8-12 urte. Astean behin. Igandea goizean. Irristaka patinai eskola: 6-12 urte. Astean behin. Ostiral arratsaldean. Beotibar frontoia: Tolosa CF Pilota eskola: 6-12 urte. Astean behin. Ostiral arratsaldean. Zesta punta CD Taldeko eskola: 6:12 urte. Astean behin. Ostiral arratsaldean. Berazubi estadioa: Tolosa CF atletismo eskola: 8-12 urte. Astean bitan. Astearte eta ostegunetan arratsaldean. Tolosa CF Futbol eskola: 8-12 urte. Astean behin. Ostiral arratsaldean. Usabal kiroldegia: 1.- TAKE SASKIBALOIA: 6-12 urte. Astean behin. Ostiral arratsaldean. 2.- Tolosa CF eskubaloia eskola: 6-12 urte. Astean behin. Ostiral arratsaldean. 3.- Tolosa CF erritmikoa eskola: 6-12 urte. Egunero gutxienez 2 egun astean, arratsaldean. 4.- Judo Tolosa eskola: Astean bitan. Egunero 2 egun astean, arratsaldean. 5.- Tolosaldea IKT eskola: Egunero gutxienez 2 egun astean, arratsaldean. Pototxo ontziralekua: BTT, Eskalada eta Piragua eskola: 8-12 urte. Eskola kiroleko egutegia. Udazkenean eta udaberrian.

Babes eta Ongizatea

- › 114 familia eta 96 pertsona artatu dira familia-esku-hartze eta babesgabetasun egoeren balorazioan.
- › 43 haur eta gazte parte hartu dute **Gazteak Ongi Etorri** programan (6-16 urte).
- › 172 nerabe integratu dira komunitate mailako esku-hartze programetan.
- › 128 haur eta nerabe aritu dira **"Aukerak Suspertzen" programan** (Al-Nahda elkartea).

Hezkuntza eta Ikastetxeak

- › 5 ikastetxe publiko Tolosa udalerrian.
- › 4 ikastetxe kontzertatuak.
- › 2 helduentzako hezkuntza-zentro (HHE), tartean Hizkuntza Eskola Ofiziala.

Kirola eta Aisialdi Eskaintza

- › Eskola Kirola programan 2.156 haur eta gazte parte hartzen dute (820 neska, 1.336 mutil).
- › Kirol Eskolak: 199 haur eta gazte ari dira adingabeei zuzendutako kirol eskaintzan.
- › Tolosako kirol eskola eta klubetan 2.000 parte-hartzaile baino gehiago daude urtero.
- › Kirol instalazio nagusiak: Uzturpe Kiroldegia, Beotibar Frontoia, Berazubi Estadioa, Usabal Kiroldegia eta Pototxo Ontziralekua.

Parte-hartze eta Gazteria Programak

- › Haurren Hiria: 42 haur ordezkari eta LH3-LH6 mailako ikasle guztiek parte hartzen dute zeharka.
- › Gazte Topagunea: 579 parte-hartzaile (12-17 urte).
- › Nerabeen parte-hartze foroa: 30 parte-hartzaile.
- › Non Bizi Naiz programa: batxilergoko 1. mailako ikasleak parte hartzen.
- › Gazteei zuzendutako tailerrak: 25 parte-hartzaile (16-35 urte).
- › Hezkidetza Programa: 2.268 parte-hartzaile LH6 mailatik Lanbide Heziketara.

Belaunaldiarteko Harremanak eta Kontziliazioa

- › Belaunaldiarteko foroak aktibo daude Mugi Tolosa eta lurramendiko auzolandegiekin.
- › Eskola kanpoko ekintzak eta kontziliaziorako udal dirulaguntzak martxan daude.
- › Liburutegia funtsezko aisialdi eta hezkuntza-baliabide gisa erabiltzen da.

Mahai Sektorialak eta Koordinazioa

- › 4 mahai sektorial aktibo:
 - Adingabeen babesgabetasuna detektatzeko mahaia.
 - Hezkidetza mahaia.
 - Hezkuntza kontseilua.
 - Nerabeen prebentzio mahaia (adikzioen eta ohitura osasungarrien sustapena).

Ekarpenak eta korapiloak

Zerbitzu eta programen kudeaketa Haurrei, nerabeei eta haien familiei zuzendutako programa komunitarioen arduradunak elkarrizketatu ziren, honako hauek barne	H.1
– Haurren Hiria programa. – Hurrekin, nerabeekin eta beren familiekin komunitate mailako esku-hartze programa. – Gazte Topaguneko hezitzaileak. – Jatorkin programa.	
Hezkuntza komunitatea Elkarrizketak egin ziren hainbat mailatako ikastetxeetako ordezkariekin	H.2
– Samaniego ikastetxea. – Orixe ikastetxea. – Laskorain ikastola. – Herrikide ikastetxea. – Inmakulada Lanbide Ikastola. – Haurreskola.	
Aisialdia Aisialdiarekin eta hezkuntza ez-formalarekin lotutako erakundeak elkarrizketatu ziren	H.3
– Kirikiño Aisialdi Taldea. – Atsedena Aisialdi Taldea. – Gorosti Guraso Elkarte.	

Babes integrala eta sistemikoa

🔊 HARRERAREN GARRANTZIA

🔊 ESTIGMATIZAZIOA: SEGREGAZIOA ETA KOMUNITATE FALTA

“Eskola Publikoa estigmatizatuta dago. Herrian, eskolen artean desberdintasun handiak daude, eta publikoan ikasten duten umeei maiz estereotipo negatiboak ezartzen zaizkie.”

“Ikastetxe bakoitzak bere jarduerak eta taldeak antolatzen ditu, eta horrek komunitate ikuspegia eta elkarlana indartzea zailtzen du. Inauterietan, adibidez, taldeak bereizi egiten dira, eta horrek ez du elkartasuna sustatzen.”

“Emakume migratuek euren seme-alabak ekartzea lortzen dutenerako oraindik ez dute sarerik lortu, ordu gehiegi egiten baitute lan. **Ume horiek ere behar dute sare bat**”.

“Eskolen arteko harremana lantzeko dinamikak egitea erronka bat da. Askotan entzuten dugu badagoela horrelako korapilo bat.”

“Kulturartekotasuna eta inklusioa sustatzeko beharrezkoa da espazioak sortzea, **bestela 'ghettoak' sortzen ari gara.**”

Babes integrala eta sistemikoa

HAUR ETA NERABEEN ONGIZATE EMOZIONALA

"Bakardadea eta **isolatuak dauden ikasleak** ikusten ditugu, baita egoera emozionala ere askotan ez dakitela kudeatzen."

"Osasun mentalean dago hutsune handia eskoletan erantzun egokia eman ahal izateko. Begirada jarri behar dugu eta agian ez da konpontzen gauza gehiago jarrita, oinarrietara jo behar dugu."

"**Pandemia garaian** hurrek adierazi zuten gurasoekin edo familiekin pasatutako denbora asko eskertu zutela, baina badirudi hori galdu egin dela."

"**Osasun mentalean dago hutsune handia**. Gure inguruan gero eta kasu gehiago daude antsietatearekin eta auto-lesioekin lotutakoak."

"Osasun mentalaren inguruko taldeak eta **doako zerbitzuak sortzea** premiazkoa da."

Haurrak, nerabeak eta gazteak eskubideen subjektuak

HAURREN ETA NERABEEN PARTE HARTZEA

*"Haurren Hiriaren dinamizazioa daramagu bost edo sei urtez, eta gai ezberdinak landu izan ditugu. Pandemia garaian, osasun emozionala izan zen gure ardatza, eta zaintzaren inguruan hainbat ideia eta proposamen sortu ziren. Ikasturte honetan, Tolosan elkar zaintzea izango da gai nagusia. **Pandemia garaian haurrek adierazi zuten gurasoekin edo familiekin pasatutako denbora asko eskertu zutela, sukaldean edo beste jarduera batzuetan elkarrekin eginez.** Badirudi hori galdu egin dela, eta bakoitza bere errutinara itzuli dela. Zaintzaren inguruko hausnarketan, haurrek gurasoekin denbora gehiago pasatzeko beharra adierazi zuten".*

*"Duela 10 urte harreman gehiago zegoen, eta **gurasoak ere parte hartzen zuten**, baina belaunaldi aldaketarekin guztiz galdu da. Bertan daukagu erronka: lehen zer zen berreskuratzea eta urtetik urtera gehiago betetzea."*

*"**Guraso batzuk inplikaturik daude, baina beste batzuk zerbitzu gisa hartzen dute aisialdi taldea.**"*

*"**Eskolan % 16 inguruko atzerritarren proportzioa dago, baina aisialdi taldeetan ez da kopuru hori islatzen.** Saiatzen gara animatzen, baina zaila da; agian zaintzarekin lotura duen zerbait da."*

Haurrak, nerabeak eta gazteak eskubideen subjektuak

GAZTEEN AISIALDIRAKO ESPAZIOAK ETA ALTERNATIBAK

"Negua luzea da, eta aisialdi alternatibak bilatzea ezinbestekoa da."

"Asteburuetan kiroldegian egiten diren jarduerak indartzea aukera interesgarria izan daiteke."

"Ludoteka baten diseinua landu genuen hurrekin, baina oraindik ez da iritsi proposamena gauzatzera."

"Eskola Publikoa irekita dago beti, baina pribatuak ez. Patioen irekiera bultzatu behar da."

*"Geroz eta gazte gehiago daude aisialdi antolatu gabeen eta espazio publiko gutxi dituzte. **Denak ordaindu behar dira.**"*

*"**Parketarrak eredu oso interesgarria** izan daiteke. Bi hezitzaile joaten dira parke batera eta hurren arteko harremanak lantzeko jolasak antolatzen dituzte."*

*"Ez dago espazio itxi eta irisgarririk gurasoak hurrekin joan daitezen edo **euria egiten duenean familiarekin egoteko lekurik.**" (H.1)*

*"Hiru eskolek ludoteka eskaintzen dute, eta igeriketa eta futbol taldeak ere badira. Umeek aukera ugari dituzte Tolosan. **Beste talde bat sortu ordez, baliabideak hobetzea izan beharko litzateke helburua**".*

ONDORIO NAGUSIAK

Laburbilduz...

Tolosa komunitate eta elkarte-sare sendoa duen herria da, baina integrazioari, bateragarritasunari, zerbitzuetara sarbide berdintasunari eta gazteen parte-hartzearen jarraikortasunari lotutako erronka nagusiak ditu:

- › Adin-tarte guztientzako aisialdi publiko eta doako eskaintza zabaltzea.
- › Erantzunkidetasunaren inguruko programak indartu eta hobetu.
- › Jatorri atzerriko haur, nerabe eta gazte inklusiorako espazioak indartzea.
- › Gazteen ongizate emozionala eta osasun mentala artatzeko estrategiak garatzea.

Indargune nagusiak

Harrera eta integrazio programak

- › **Gazteak Ongi Etorri eta Aukerak Suspertzen:** atzerritar jatorriko haur eta gazte integraziorako programa ondo egituratua, jarduera erregularrekin.
- › Eskola-segregazioa arintzeko eta inklusioa sustatzeko ekimenak daude.

Ongizate emozional eta sozialarekiko konpromisoa

- › Haurren eta nerabeen **ongizate emozionalaren garrantziaz kontzientzia hartu da.**
- › **Zaurgarritasun-kasuak detektatzeko ekimenak daude,** eta esku-hartzea hobetzeko beharra aitortzen da.
- › Haurren Hiria proiektuak haurrek parte hartzeko espazioak sortu ditu, ongizateari eta elkarbizitzari buruz hausnartzeko.

Kirol-azpiegitura eta eskaintza

- › **Kirol-instalazio moderno eta erakargarriak,** hala nola Usabal kiroldegia.

Haurren eta gazteen parte-hartze espazioak

- › **Haurren Hiria eta Gazteen Parte-hartze Foroak** haurren ahotsa entzunarazi dute.
- › **Gazte Topagunea** 11-17 urte bitarteko gazteen erreferentziazko gunea da, ikuspegi hezitzaile eta sozialarekin.
- › Berdintasun-balioak sustatzen dira gazte-espazioetan egiten diren jarduera eta tailerretan.
- › 2012.urtetatik **Hezkidetza Programa** martxan dago.

Aisialdi eta boluntarioria talde-sarea

- › Tolosa gazteen dinamizazio eta **boluntarioria-tradizioa duen udalerria da.**
- › Herritarren ekimenez sortutako **aisialdi-eskaintza dago,** nerabeek eta gazteek oso ondo baloratzen dutena.

Erronkak

Aisialdi-eskaintzan desoreka:

- › 10-12 urte artekoentzat: **aisialdi pribatuaren nagusitasuna**, aukera publiko eta doakoen gabezia.
- › 10-17 urte bitartekoentzat: Gazte Topagunea zerbitzu bakarra da, baina gazte guztientzat ez da erakargarria.
- › 17 urtetik aurrera: ez dago aisialdi-eskaintza espezifikorik.
- › **Estalitako espazio egokien falta haurrek eta nerabeek libreki jolasteko.**
- › Kirol- eta aisialdi-espazio batzuek berrikuntza edo hobekuntzak behar dituzte.

Bateragarritasun eta erantzunkidetasun arazoak

- › **Zaintza-lanen pisua emakumeengan jarraitzen du, erantzunkidetasunaren banaketa desorekatua islatuz.**
- › Eskola-ordutegitik kanpo haurren zaintzarako programak familia askorentzat ez dira nahikoak.
- › Aisialdi-taldeen eta familien arteko koordinazio falta, jardueren plangintzan gatazkak sortzen dituenak.
- › Kirol-jardueretara sartzeko zailtasunak **kostu ekonomikoagatik**: familia askok ezin dituzte klub pribatuak ordaindu.

Integrazio eta parte-hartze desorekatua

- › **Eskola-segregazioa: Ikastetxeen arteko alde esanguratsuak hautematen dira, gizarteratzeari eraginez.**
- › Jatorri atzerritarreko ikasleen inguruko estereotipo negatiboak eta hizkuntza-oztopoak daude, haien inklusioa zailduz.
- › Jatorri atzerritarreko familia batzuek ez dute haurrak hezteko laguntza-sarerik, eta horrek haien sozializazioari eragiten dio.

Gazteen parte-hartzearen jarraikortasun falta

- › **Haurren Hiria , Nerabeen eta Gazteen Foroa bezalako programak** arrakasta eta balorazio ona izan duten arren, gazteek **udal-prozesuetan parte hartzeak ez duela emaitza ikusgarriarik sortzen sentitzen dute**, eta horrek desmotibazioa eragiten du.

Hezkuntza emozionalaren eta ongizatearen arazoak

- › **Ongizate emozionalaren inguruko kezka handitzen ari den arren, hezkuntza-eragileek ez dute beti horri aurre egiteko tresnarik.**
- › Haurren eta gazteen osasun mentala artatzeko esku-hartze koordinatua behar dela identifikatu da.

8. Zaintzen duen herria

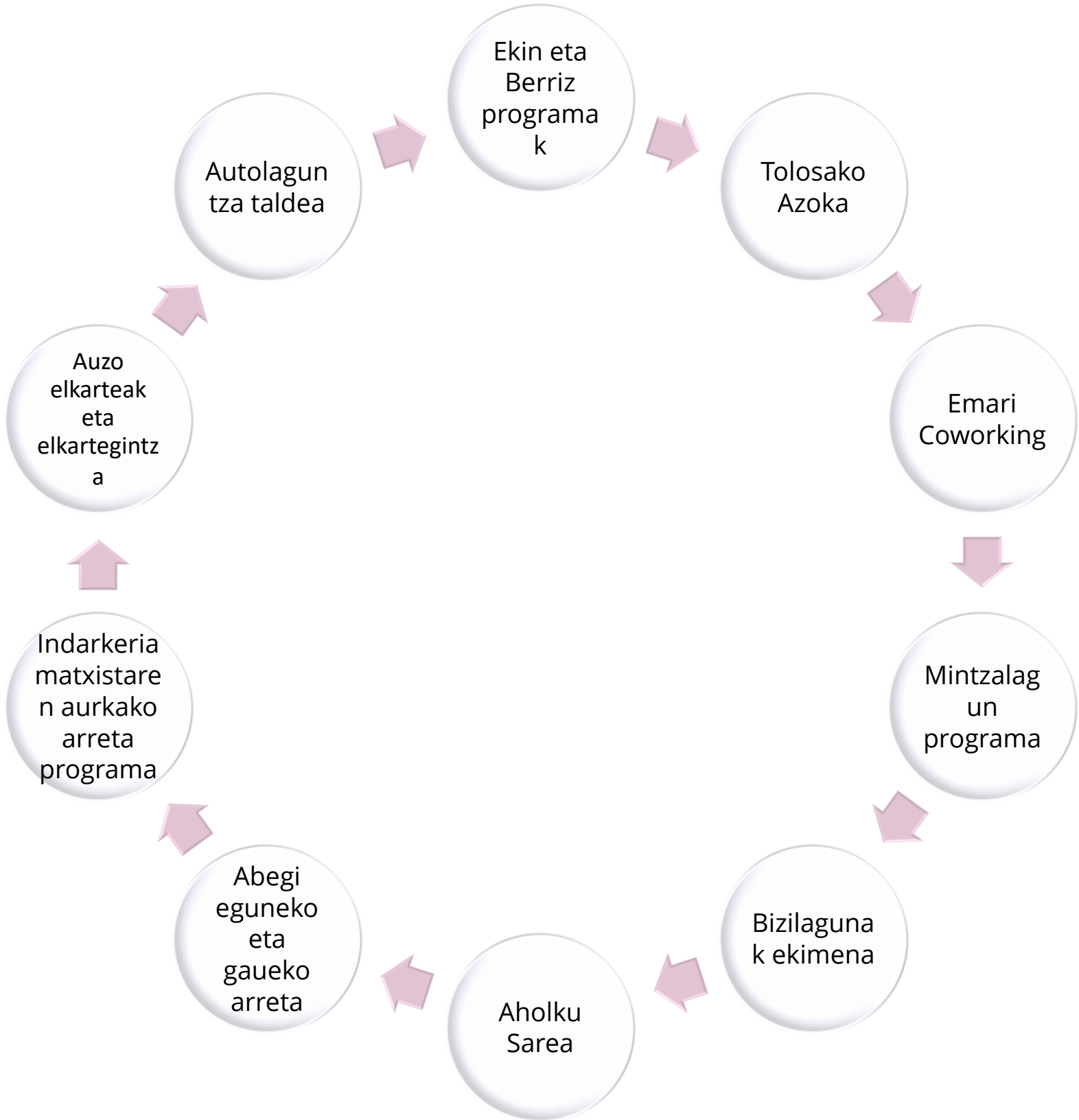
Diagnostic honen parte-hartze prozesuan **elkarrekotasuna** sustatzen duten hainbat programa, ekimen eta eragile identifikatu dira.

Prozesu honetan behin eta berriz azpimarratu dugun bezala, **gizakiok funtsean zaurgarriak eta elkarrekiko menpekoak gara**, eta, hortaz, zaintzak bestearen beharrei erantzuteko etika arduratsua osatzen du. Ondorioz, premiazkoa da zaintzak esparru politikoaren erdigunean kokatzea, demokrazia garaikidearen zentzua eraldatzeko. Azken finean, zaintzak politikoak dira.

Atal honetan, zaintza-ekosistemaren parte diren espazioak ere sartu ditugu, hala nola **Andragora, Liburutegia, Musika Eskola, Kiroldegia, Euskaltegia eta Kultur Etxea**.

Beraz, nahiz eta espazio horiek hasiera batean beste helburu batzuekin sortuak izan, egunerokoan zaintza-espazio bihurtzen dira, ongizatea sustatuz eta komunitateko kide guztiei arreta eta laguntza eskaintzeko aukera emanez.

Adibidez, liburutegiak ikasketa- eta aisialdi-eremu seguruak eskaintzen ditu haur, nerabe eta helduentzat, gizarte-harremanak eta ezagutza sustatuz. Musika Eskolak eta kiroldegia, bestalde, aisialdi osasungarria eta garapen pertsonala sustatzen dute, herritarrek euren gaitasunak lantzeko eta komunitatean parte hartzeko aukera izan dezaten. Euskaltegiak eta Kultur Etxeak, berriz, hizkuntza- eta kultur-integraziorako espazioak dira, pertsonen arteko loturak sendotuz eta gizarte-kohesioa sustatuz.

Erakunde publikoak			
Jasotzaileak	Zerbitzu edo prestazioa	Konpetentzia	Izaera
Belaunaldien arteko esperientziak			
Herritarrak	Alokairuko etxebizitza kolaboratiboak	Udala	Zuzena
Herritarrak	MUGI TOLOSA!	Tolosako Udala, Eusko Jaurlaritzako Osasun Publikoak eta Osakidetza	Zuzena
Gazteak	Iurreamendiko Auzolandegiak		Sinbolikoa
Formakuntza eta sentsibilizaziorako guneak			
Emakumeak	Jabekuntza Eskola – GURETZAKO: jatorri anitzeko emakumeentzako gunea	Tolosaldea Garatzen	Sinbolikoa
Herritarrak	Tolosatzen eskola irekia	Udala	Sinbolikoa
Elkarbizitza eta Irisgarritasuna			
Herritarrak	Adineko, gazte eta behar bereziak dituzten pertsonen zuzendutako etxebizitzak	Udala	Zuzena
Herritarrak	Harrera programa - Harrera protokoloa	Tolosaldea Garatzen	Sinbolikoa
Herritarrak	Irisgarritasun Plana	Udala	Estrukturala
Komunitatea: zaintza espazio eta Zerbitzuak			
Emakumeak	Andragora	Udala/Tolosaldea Garatzen	Zuzena
Herritarrak	Emari coworking	Udala	Zuzena
Herritarrak	Euskaltegia	Udala	Zuzena
Herritarrak	Kultur Etxea	Udala	Zuzena
Herritarrak	Liburutegia	Udala	Zuzena
Herritarrak	Musika Eskola	Udala	Zuzena
Herritarrak	Udal kirol instalazioak	Udala	Zuzena
Herritarrak	Tolosako Azoka	Udala	Zuzena
Herritarrak-elkarteak	Emeterio Arrese espazio soziokulturala	Udala	Zuzena

Ekarpenak eta korapiloak

Gaur egungo gizarteak aldaketa sakonak bizi izan ditu, eta horrek ezinbestean eskatzen du behar indibidualak zein kolektiboak aitortzea ez ezik, **zaintzak** *ekintza politiko gisa* ulertuta politika publikoen **erdigunean kokatzea** ere. Hori dela eta, zaintza-zerbitzu tradizionaletatik haratago doan eredu bat eraiki behar da, **kolektibotasuna eta erantzukidetasuna** ardatz hartuta.

Ikuspegi multidimentsional horretatik abiatuta, **zaintza-ekosistema sendo** bat identifikatu dugu, **65 ekimen baino gehiagorekin**, programak, zerbitzuak eta eragile komunitarioak barne hartzen dituenak. Ekimen horiek guztiek tokiko laguntza-sarea indartzen dute, eredu inklusibo eta jasangarriago baten alde eginez.

Hala ere, etorkizunean erronka garrantzitsuei aurre egin beharko diegu:

- › **Boluntariotzaren beherakada**, gero eta parte-hartzaile gutxiago dago, eta zaila da epe luzerako konpromisoak lortzea.
- › **Hautatu gabeko bakardadea eta ongizate emozionala**, eta horri aurre egiteko, espazio publiko, doako eta irisgarriak izatea, isolamendu sozialaren alternatiba gisa.
- › **Herria bizigarriagoa eta inklusiboagoa izatea**, oraindik ere badira oztopo fisiko, sozial eta kulturalak, komunitatean parte hartzea zailtzen dutenak.

Ekarpenak eta korapiloak

 BOLUNTARIOTZA TOLOSAN

"Lehen boluntario gehiago zegoen, orain, ordea, gero eta gutxiago. Ez bakarrik Tolosan, Gipuzkoa osoan. Konpromisoa eta jarraikortasuna murriztu egin dira. Boluntariorik gabe, gure lana ez da aurrera ateratzen."

"Tolosan, boluntariotzan aritzen diren pertsonen artean, erretirodunak gazteak baino gehiago dira. Gehienak emakumeak dira: 10 emakume eta 4 gizon bakarrik. Konpromisoa astean behin ordu eta erdikoa da, baina batzuek ezin dute bileretan parte hartu, eta soilik laguntza ematera etortzen dira."

"Boluntarioen batez besteko adina 70 urtekoa da. Etortzen diren gazteak, normalean, ikasgai batengatik edo psikologia ikasi dutelako etortzen dira, baina berehala uzten badute, ez du balio. Etxe batean sartzen bazara eta desagertzen bazara, ez du zentzurik."

"Guk boluntariotzaren krisiaz hitz egiten dugu. Zaintzak ardura dakar, eta inoiz bizi ez baduzu, ulertzea zaila da."

"Udalak antolatutako boluntariotza azoka ekimen ona izan zen. Jende asko etorri zen, baina % 90 ikasleak izan ziren."

"Boluntariotza eta zaintza ereduak aldatu behar da. Ezin da emakumeen ardura izaten jarraitu."

"Boluntariotza gazteen garapen pertsonalaren parte izan behar da. Institutuan saiatzen gara haiek boluntario izatearen garrantzia ulertzen."

"Gazteek aldaketak ekar ditzakete, baina inplikatzeko espazioak behar dituzte."

"Gaur egungo gazteek prestakuntza handia dute, baina parte-hartze soziala bigarren planoan geratzen da. Beharbada, boluntariotza eta ekintza komunitarioa eskolan gehiago integratu beharko lirateke."

"Pandemiaren ostean, jendeak askoz gehiago sentitu du bakardadea. **Konturatu gara gero eta bakarrago egongo garen joera dagoela, eta hau edonori gerta dakiokela.**"

"Bakardadea ez da soilik adinekoen arazoa, baina sarri hala ikusten da. Gazte askok ere isolamendua sentitzen dute, batez ere bizitza-erritmo azkarra dela eta harreman esanguratsuak eraikitzea gero eta zailagoa delako."

"Ez dago bakardadeari aurre egiteko espazio nahikorik. **Askotan, sozializatzeko aukera bakarra kontsumoarekin lotuta dago: tabernak, kafetegiak... Alternatiba publiko, doako eta irisgarriak behar ditugu.**"

"Bakardadeak ondorio larriak izan ditzake osasunean. Ongizate emozionalerako estrategiak garatu behar ditugu, eta horretarako herritarren parte-hartzea ezinbestekoa da."

"Gizartea gero eta indibidualistagoa bihurtzen ari da, eta horrek harreman sozialak eraikitzea zailtzen du. **Herritarren arteko loturak sendotzeko estrategiak behar ditugu.**"

"Gerturatzen ari den jende profila aldatzen ari dela nabaritu dugu. Bakardadea sentitzen duten pertsonak gero eta gehiago datoz Mintzalagunera (eta ez bakarrik adinekoak). Ez dute zertan euskara hobetzeko beharrik edo motibazio berezirik, baina taldetxo batekin elkartu eta sozializatzeko espazio bat bilatzen dute. Horrek kezka piztu digu: bidelagunek (mintzalagun-taldeak bideratzen dituzten boluntarioek) egoera horiek kudeatzeko beharrezko prestakuntza al dute?"

"Gure herriak inklusioa izan nahi duela esaten du, baina **aniztasun funtzionala duten pertsonentzat ez dago espazio errealik**. Eguneroko jardueretan parte hartzeko oztopo asko dituzte, eta gehienetan **beraiek egokitu behar izaten dira, ez ingurunea**."

"Jendeari entzutea eta benetan kontuan hartzea falta da. **Irisgarritasuna ez da soilik aldapan edo arrapaletan pentsatzea**; informazioa erraz ulertzeko moduan ematea ere bada."

"**Ezin da onartu oraindik espazio publikoetan piktogramak ez egotea**. Ospitalean, batzuetan neuk ere ez dut seinaleztapena ulertzen; nola ulertuko dute haiek?"

"**Irakurketa erraza behar dugu dokumentu ofizialetan**. Bestela, jende askok ez ditu ulertzen."

"**Eskoletan inklusioa lantzen da, baina haur asko kalean topatzen dute benetako muga**. Jolastokietan, parkeetan edo herriko ekitaldietan ez dago espazio egokiturik."

"Pertsona nagusientzat egokitutako espazio gehiago behar ditugu, batez ere neguan. **Tabernak topagune bihurtzen dira, baina espazio publiko ireki eta doakoak behar ditugu**."

"Mugi ekimena polita da, baina ez da inklusioa. Ez da pertsonen arteko elkarrizketarik sortzen. Trastorno bat duen norbaitekin konektatzea zaila izan daiteke, baina saiatu egin behar da. Hezkuntza eta enpatia falta zaizkigu."

INDARGUNE NAGUSIAK

Komunitate-sarea

Elkartasuna eta kohesio soziala sustatzen dituzten programa eta eragile ugari daude. Gainera, herritarrek *"Tolosan jarduera asko daudela"* sentitzen dute, eta horrek komunitatearen parte-hartzea eta dinamismo soziala indartzen laguntzen du.

Zaintza ardatz politiko gisa aitortzea

Zaintzak funtsezko ardatz gisa aitortzen dira, eta politika publikoen erdigunean kokatzeko lan egiten da, ongizate kolektiboa lehenetsiko duten eredu berriak sustatuz.

Bizigarri diren zaintza-guneen geureganaketa

Zenbait espaziok, beren funtzio nagusia beste bat izan arren, zaintzan funtsezko eginkizuna betetzen dute modu transbertsalean, hala nola liburutegiak, kultur etxeak edo kirol-guneak.

Belaunaldien arteko programak

MUGI TOLOSA! eta *Belaunaldi arteko etxebizitza-proiektua* bezalako ekimenek belaunaldi desberdinen arteko elkarrekintza eta elkarren arteko laguntza sustatzen dute, komunitate-loturak indartuz.

Kolektibo espezifikoen inklusioa

Kolektibo espezifikoei zuzendutako programak eta espazioak daude, hala nola, jatorri atzerritako emakumeentzako Jabetze Eskolako programa, indarkeria matxistaren biktimentzako laguntza-zerbitzuak edo Andragorako autolaguntza-taldea, besteak beste.

ERRONKAK

Boluntariotzaren indartzea

Partaidetza murriztu egin da, batez ere gazteen eta gizonen artean. Boluntariotza profesionalizatzeko aukerak aztertu behar dira, zerbitzuen iraupena bermatzeko.

Bakardadearen aurkako estrategiak

Dagoeneko badaude doako eta irisgarriak diren espazio publikoak, eta horiek mantentzea eta indartzea funtsezkoa da isolamendu sozialari aurre egiteko.

Irisgarritasuna eta inklusioa hobetzea

Oraindik badira mugikortasun-arazoak, irisgarritasun fisikoaren gabeziak eta aniztasunarekiko enpatiarik eza.

Eragileen arteko koordinazioa indartzea

Ekimen komunitarioen arteko lankidetzaren areagotzea, eragin handiagoa izateko. Batzuetan, hainbeste eragile, programa, zerbitzu... dira, ez direla behar bezala ezagutzen edo koordinatzen, eta horrek aukera galduak sortzen ditu. Beraz, informazio-fluxua eta elkarrekintza indartzea funtsezkoa da.

Erronka guzti hauei aurre egiteko eragileentzako berariazko prestakuntza eskaintzea

Proiektuen parte hartzaileek formazio espezifiko behar dutela adierazi dute, erronka berriei aurre egiteko (adibidez, bakarrik sentitzen direlako ekintzetara hurbiltzen diren pertsonak nola lagundu).

Ekimenek duten eragina neurtzea

Adierazle argiak ezartzea programen eraginkortasuna neurtzeko eta etorkizunerako plangintza hobetzeko.

Estrategia ekofeministak errealitate bihurtzea

Beharrezkoa da jakintza teoriko guztia lurreratzea eta praktikara eramatea. Izateko eta bizitzeko modu berriez ari gara, espazioak, harremanak eta zaintza ulertzeko moduak birpentsatuz.

9. Nork zaintzen du eta nola egiten du?

Zaintza eta haren banaketa funtsezko arloa da, bai sinbolikoki bai materialki, genero-dinamikak eraldatu edo iraunarazi daitezkeen esparru garrantzitsua izanik. Historikoki, zaintza-lanak emakumeen gain erori dira, jendarte-arauen presiopean, eta ikusezin bihurtu dira (Aranguren et al., 2023).

ZAINTZAREN HIPERFEMINIZAZIOA: IKUZESINA ETA AITORTZA GABEKOA

Non?

- › *Familia testuinguruko zaintzak.*
- › *Administrazio publikoek sustatutako zerbitzuetan.*
- › *Merkatu formalean, lan ordainduen bidez.*
- Hego Euskal Herrian 182.000 pertsona aritzen dira eskusiboki ordaindu gabeko etxeko lanetan. Gehienak emakumeak dira, eta ez dute inolako prestazio edo soldatarik jasotzen (Ipar Hego, 2022).
- Etxeko lan ez-ofizialetan, ikusgaitasun txikiarekin eta eskubideak bermatu gabe.
- Ordaindutako lana duten biztanleen % 48 emakumeak dira -18,4 puntu igo da 1981etik- (EUSTAT, 2022), baina zaintzarekin lotutako eremuetan ez da lana murriztu, eta zaintzaile nagusiak dira bizi-zikloaren une guztietan.

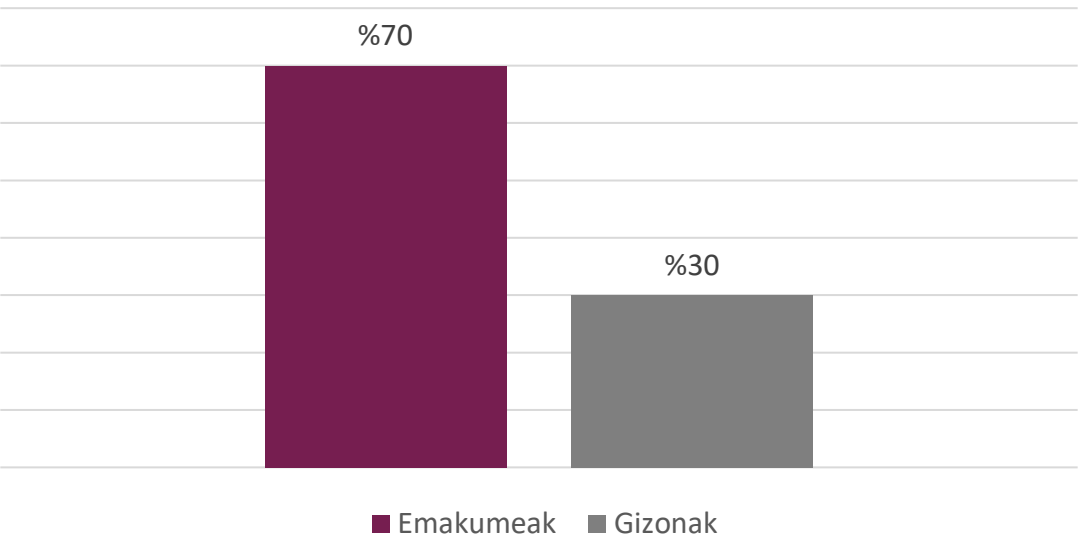
ERANTZUNKIDETASUN FALTA

- Emakumeek, ordaindu gabeko etxeko lanen %67a osatzen dute (Eustat, 2021).
- Adingabeak zaintzeko eszedentzien %89a dituzte (Emakunde, 2019).
- Zaintzagatiko lanaldi murrizketen %78a bereganatzen dituzte (Emakunde, 2022).
- Desoreka horrek zuzenean eragiten dio emakumeen erosteko ahalmenari, autonomiari eta denboren kudeaketari, pobrezia eta bazterkeria izateko probabilitate handiagoarekin (Epelde, 2021).

Tolosako errealitatera gerturatuz...

Tolosako errealitatea hobeto ulertzeko, lagungarria izan daiteke *Familia-Inguruneko Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa* jasotzen duten pertsonak zaintzen dituztenen profila aztertzea. Profil horretan, gehiengoa emakumeak dira (155).

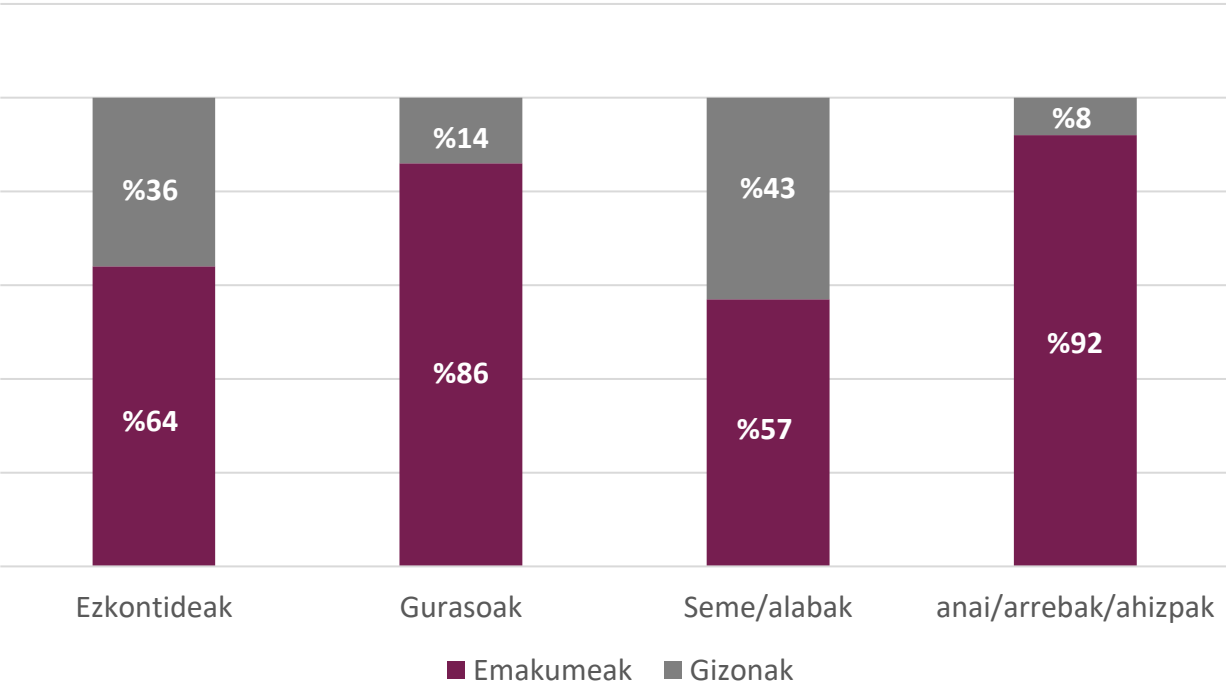
Familia Inguruneko Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa jasotzen dutenen zaintzaileak generoaren arabera Tolosan-ekaina, 2024- (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

Tolosan, testuinguruan, *familia-loturak aztertuta*:*Familia-inguruneko Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoaren*

- Zaindutako pertsona *semea edo alaba* denean: % 57 emakumeak eta % 43 gizonak.
- Zaindutako pertsonak *gurasoak* direnean: % 86 emakumeak eta % 14 gizonak.
- *Ezkontideen* kasuan: %64 emakumeak eta %36 gizonak.

Familia inguruneko zaintzetarako prestazio ekonomikoa, familia loturak Tolosan -ekaina 2024- (Iturria: Tolosako Udala Gizarte Zerbitzuak, 2024)

Emakumeek zaintza-lanak osatu ezin dituztenean edo horiek ez hartzea erabakitzen dutenean, familia askok familia-berrantolaketa izeneko eredua hautatzen dute, zaintza-lanak beste emakume batzuen esku utziz. Hauek zaintza-lan ordainduaren bidez betetzen dituzte eginkizun horiek.

FAMILIA BERRANTOLAKETA (Etxeko langileen kontratazioa)

- ✓ *Euskal Autonomia Erkidegoan, pertsona askok etxeko langileak kontratatzea erabakitzen dute senideei beharrezko zaintza bermatzeko. Aranguren et al. (2023)-ren arabera, Euskadin kontratazio horiek % 26ra iristen dira, Espainiako batez bestekoaren % 14aren aldean.*

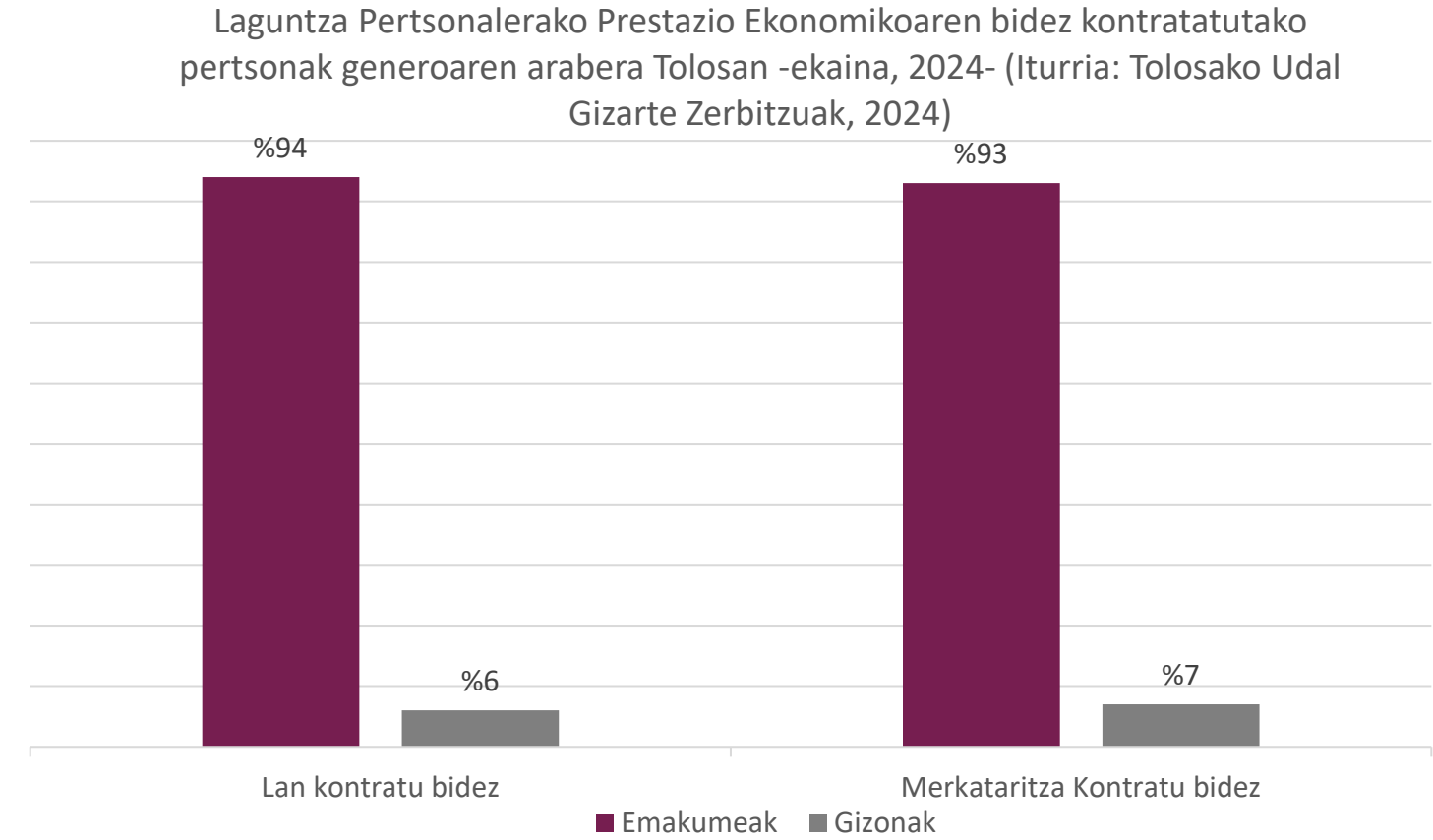
Zaintza-lanen desfamiliarizazioa prozesu bat da, non mendeko pertsonen zaintzaren ardura ez den soilik familiaren esku geratzen, baizik eta erakunde publiko, pribatu edo komunitarioetara transferitzen den. Hala ere, nahiz eta desfamiliatzak zaintzaren ardura banatzea bilatu,

ZAINTZA LANEN DESFAMILIARIAZIOA

- ✓ *Praktikan, lan horiek gehienetan emakumeek betetzen dituzte oraindik. Espazio pribatutik lan-esparrura aldatu diren arren, sarri prekarietatea eta soldata baxuak jasaten dituzte. Zaintzaren feminizazioa, beraz, ez da desagertu, baizik eta forma berrietara egokitu.*

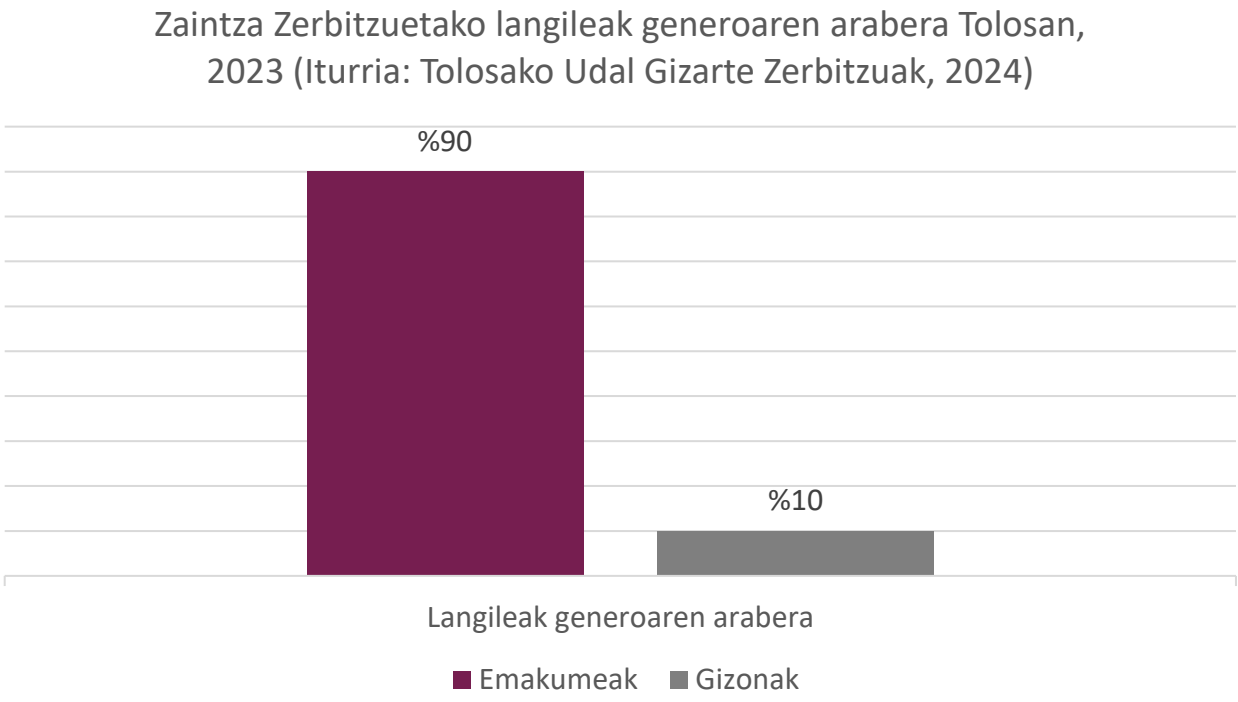
Tolosako errealitatera gerturatuz...

Tolosan **Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoak** jasotzen dituztenen artean kontratatutako pertsona emakumea da kasu gehienetan (% 93).

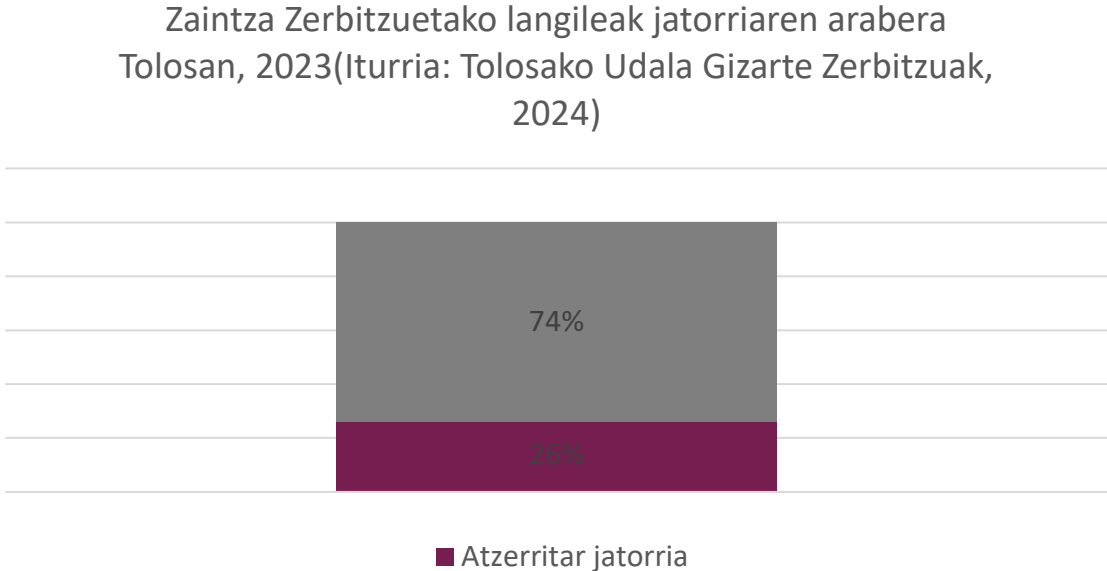
Tolosako errealitatera gerturatzeko asmoz, Etxez-etxeko Laguntza Zerbitzua, Gurutze Gorria eta lurreamendiko Egoitzako **langileen profilak aztertutako dira**, lagin adierazgarri moduan.

Guztira, zaintza zerbitzu ezberdinetan lan egiten duten 285 pertsonen lagina hartu da. Hauen artean **256 (% 90) emakumeak** dira, 29 (% 10) berriz gizonak.

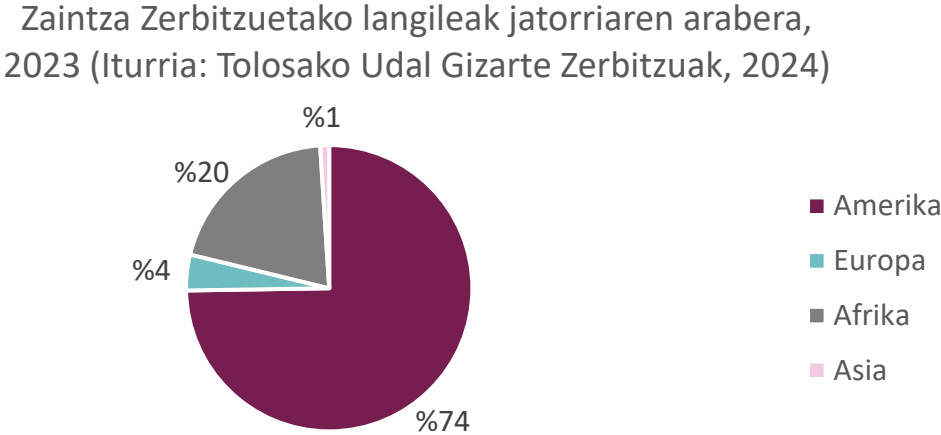

Tolosako errealitatera gerturatuz...

Aurrez landutako lagina jatorriaren arabera aztertuta langilearen % 26ak (71 pertsona) jatorri atzerritarra duela ikus daiteke. Egoitzaren kasu 52 pertsonetatik % 94 emakumeak dira. Etxez-etxeko Laguntza Zerbitzuaren kasu langileria osoaren % 45a atzerritar jatorriko pertsonak dira.

Jatorriaren araberako datuak aztertuta, gehiengo esanguratsu batek Amerikar jatorria duela ikus daiteke (% 74) horien artean gehiengo bat Hego Amerikar jatorria duelarik. Jarrian Afrika (% 20), Europa (% 4) eta Asia (% 1) ageri dira.

Kontinente bakoitzeko herrialde ohikoenak hauek dira:

- > Amerika: Nikaragua (18), Ekuador (13).
- > Europa: Portugal (2), Errumania (1).
- > Afrika: Maroko (12), Mali (1).
- > Asia: Pakistan (1).

☞ Sistema horretan, klase soziala, etnia, arraza eta migrazio-egoera bezalako faktoreek zaintza-lanen banaketa hierarkikoa sortzen dute. Honek "zaintza-kate feminizatua" eratzen du. Iparraldeko herrialdeetan gertatzen ari den zaintza-krisiak emakume migratzaileen fluxua areagotu du Hegoalde Globaletik.

ZAINTZA LANAREN NAZIOARTEKO BANAKETA –ETXEKO ETA ZAINTZA LANGILEAK

- › Etxeko langileen errealitateari dagokionez, 2019an Euskadiko biztanleria atzerritarraren % 16a etxeko lanen sektorean afiliatuta zegoen, ostalaritzaren sektorea (% 17) soilik gaindituta (Ikuspegi, 2020).
- › Tolosaldean 461 pertsona zeuden etxeko langile moduan afiliatua (Tolosaldea Garatzen, 2024).
- › Etxeko zaintza-lanari buruzko datuak aztertzean, ezinbestekoa da neurketaren mugak kontuan hartzea. Lan horren zati esanguratsu bat ekonomia informalean garatzen da, lan-araudiaren eta zientzia sozialetako informazio-bilketa tresnen eragin-eremutik kanpo.

JATORRI ATZERRITAKO EMAKUMEEN LAN-PREKARIETATEA ZAINTZAREN SEKTOREAN

Etxeko eta zaintzako enplegua funtsezko diru-iturria da emakume migratzaile askorentzat, baina kontraesan handiak ere baditu:

- › Funtsezkoak dira gizarte-ongizaterako, funtsezko zereginak egiten baitituzte familia eta zerbitzu publiko askorentzat.
- › Hala ere, baldintza eskasetan lan egiten dute, askotan oinarrizko lan-eskubiderik eta gizarte-segurantzarako sarbiderik gabe.
- › Jatorri atzerritarreko emakumeek beren hezkuntza-mailagatik egiten dituzten lanak, helmuga-herrialdeko lan-merkatuaren egokitzapen-estrategiaren ondorioa baizik.

Etxeko langile egoiliarren egoera

Lan-baldintzak, gehiegikeriak eta erronkak

DATU OROKORRAK

Etxeko langile egoiliarrak(2018):

-Espainia: 415.868 langile.

-Euskadi: 15.452 langile.

Langileen %95,6 emakumeak.

Langileen %99,33 jatorri atzerritako emakumeak.

Euskadi: gastu handienetakoa etxeko zerbitzuetan.

BANAKETA LURRALDEKA (2015)

Araba: 7,9% (490 etxe)

Gipuzkoa: 20,3% (1.263 etxe)

Bizkaia: 71,8% (4.460 etxe)

Guztira: 6.213 etxe (EAE)

BABESGABETASUNA ETA ZAILTASUNAK

-Atsedeen eskasia eta lanaldi mugagabeak.

-Soldata baxuak eta dokumentaziorik gabe.

-Lan-inspekzioen zailtasuna etxebizitzetan.

-Egoera irregularrean daudenek gehiago sufritzen dituzte gehiegikeriak (ordutegi luzeagoak eta soldata eskasagoak).

LAN-BALDINTZAK

%72,85 > 60 ordu astean.

%28,40 atsedetik gabe egunero.

%90,12 gutxieneko soldata profesionalaren azpitik.

%37,86 eskuz ordaintzen zaie.

%88,33 bakarrik bizi zaintzen duten pertsonarekin.

%24,3 egoera irregularrean.

%53,92 gaueko atsedetik gabe.

IRTENBIDEAK ETA ERRONKAK

-Atzerritartasunaren legea eta errotzea formakuntzaren bidez (2022): 12-24 hilabeteko baimenak.

-Profesionaltasun Ziurtagiria Gipuzkoan.

-Erronka: malgutasuna, online aukerak eta denboraren bateragarritasuna.

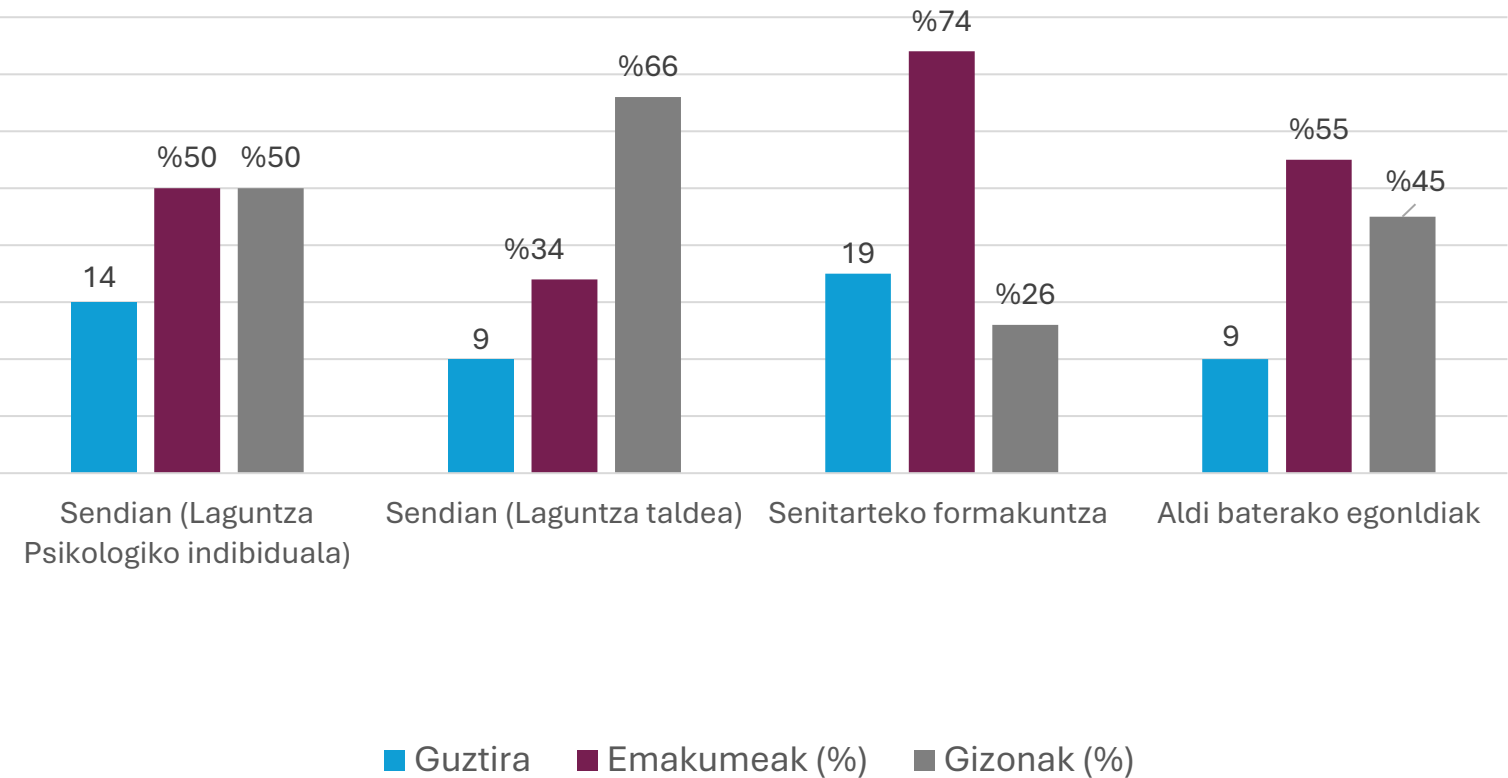
Iturria: Euskal Autonomia Erkidegoko etxeko langileen egoeraren diagnostikoa (2019) eta Etxeko Langileen Elkartea (2024)

TOLOSAKO UDALAREN ETA BESTELAKO ERAKUNDE PUBLIKOEN EGITASMOAK			
Jasotzaileak	Zerbitzu edo prestazioa	Konpetentzia	Izaera
FAMILIA INGURUNEN ZAINZAILAK:			
– Mendekotasuna duten adineko pertsonen zaintzaileak	1. Sendian Programa	Foru Aldundia	Zuzena
– Mendekotasuna egoeran dauden pertsonen zaintzaileak FIZPE jasotzaileak	2. Senitarteko Zaintzaileei Formakuntza	Foru Aldundia	Zuzena
– Mendekotasuna egoeran dauden pertsonen zaintzaileak	3. Zaintzaileak Zainduz	Udala	Zuzena
– Mendekotasuna egoeran dauden pertsonen zaintzaileak	4. Zaindoo	Eusko Jaurlaritza	Zuzena
– Desgaitasuna edo mendekotasun egoeran dauden pertsonen Zaintzaileak	5. Adi Baterako Egonaldiak	Foru Aldundia	Zuzena
ETXEKO ETA ZAINKETA ZERBITZUETAKO LANGILEAK:			
– Zaintzan diharduten emakumeak.	6. Kafe-tertulia espazioa (Sos Arrazakeria)	Udala Tolosaldea garatzen	Sinbolikoa
– Zaintzan diharduten langileak eta bere horretan zerbitzuaren beharra duten emakumeak.	7. Atzerriko ikasketan homologazio zerbitzua (Bidez Bide)	Udala Tolosaldea Garatzen	Zuzena
– Etxeko langileak eta familia enplegatzaileei laguntza.	8. EtxekoLan Programa	Tolosaldea Garatzen	Zuzena
– Etxeko langileak eta familia enplegatzaileei laguntza.	9. Etxeko Langileentzako Lan Aholkularitza (Sos Arrazakeria)	Udala Tolosaldea Garatzen	Zuzena
– Institutiotan eta/edo etxebizitzetan, zaintzaren eremuan lan egin nahi duten pertsonentzat.	10. Zaintzaren testuinguruan Profesionaltasun Ziurtagiriak (Inmakulada Lanbide Ikastola)	Eusko Jaurlaritza (Lanbide)	Sinbolikoa

Egitasmo komunitarioak	
Jasotzaileak	Jarduera eremua
– Alzheimerra eta beste dementzia batzuk dituzten pertsonen zaintzaileak.	– Buru Bihotzez Elkartea. – AFAGI Gipuzkoako Senitartekoen, Lagunen eta Alzheimerra edo beste Dementziaren bat duten Pertsonen Elkartea.
– Bizitzaren amaierako prozesuak, dolua eta galerak humanizatzea eta naturalizatzea.	– Bihotzetik Elkartea.
– Desgaitasun intelektuala eta/edo mugako adimena duten pertsonen familiak.	– Atzegi Adimen desgaitasuna duten pertsonen aldeko Gipuzkoako elkarteak. – Ortzadar mugako adimen duten pertsonen elkarteak.
– Pertsona gorren familiak.	– AransGI Gipuzkoako Familia Gorren Elkartea.

Etxeko eta zainketa Zerbitzuetako langileei zuzendutako Zerbitzuak

Familia inguruneke zaintzaileei zuzendutako Zerbitzuak generoaren arabera
2023. urtean (Iturria: Tolosako Udal Gizarte Zerbitzuak, 2024)

SENDIAN PROGRAMA

- Laguntza psikologiko indibidualean zenbatekoa parekoa da %50
- Laguntza taldeetan ordea gizonen zenbatekoa nabarmen altuagoa da %74

SENITARTEKOEI FORMAKUNTZAK

- Parte hartzaileen artean gehiengoa emakumeak dira: %74

ALDI BATERAKO EGONALDIAK

- Gehiengoa emakumeak badira ere, %55, zenbateko nahiko parekidea da.

Etxeko eta zainketa Zerbitzuetaiko langileei zuzendutako Zerbitzuak

KAFE TERTULIA

- SOS Arrazakeriak mugimenduko etxeko langileen taldeak sustatuta, Andragoran Kafe tertulia izeneko elkargune bat daukate.
- Asteazkenero biltzen dira, 17:00etatik 19:00etarA.
- 8-10 bat emakumek parte-hartzen dute espazioan; bereziki Erdialdeko Amerika eta Hego Amerikako jatorria dute.

ATZERRIKO IKASKETEN HOMOLOGAZIO ZERBITZUA

- Bidez-Bide Elkarateak kudeatutako zerbitzu hau Andragoran eskaintzen da 2024. urtetik.
- Hilabetean behin, emakume migratuentzako tituluen homologaziorako aholkularitza eskaintzen dute Andragoran. Zerbitzu hau doakoa da.

ETXEKO LANGILEENTZAKO LAN AHOLKULARITZA

- Andragora Tolosaldeko Emakumeen Etxeak, SOS Arrazakeriak mugimenduaren eskutik eta Tolosako Udaleko Berdintasun Sailaren laguntzarekin, etxeko lanari buruzko aholkularitza- eta informazio-zerbitzua eskaintzen du.
- 2024. urteko urrian abiarazitako zerbitzu honek astelehenetan eskaintzen da, bi astez behin 16:15etik 18:30era.

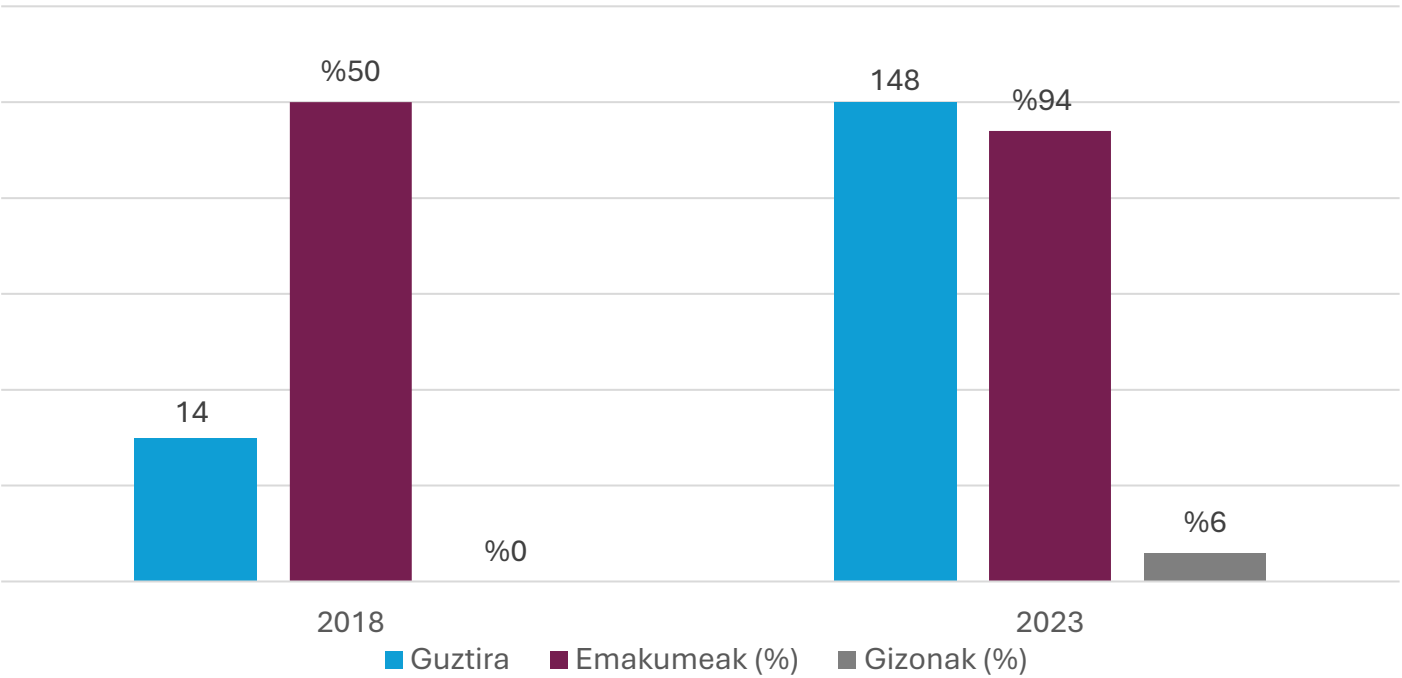
ETXEKOLAN PROGRAMA

- Zerbitzua Tolosaldea Garatzenetik kudeatzen da eta doako zerbitzuari dagokio. Etxeko langile moduan lan egin nahi dutenentzako zein etxeko lanetarako pertsona bila dabiltzanentzako zerbitzua eskaintzen dute.
- 2023. urtean, 31 lan-eskaintza kudeatu ziren programa honen barruan. Horietatik 17 barne-erregimeneko lanpostuak, eta 14 eskaintza orduka lan egitekoak.
- EtxekoLan programaren arduradunarekin osatutako elkarrizketaren bitartez jakinarazi zen, Honakoen artean gehiengo handi bat emakumeak eta Hego Ameriketakoak direla.

ZAINTZAREN TESTUINGURUAN PROFESIONALTASUN ZIURTAGIRIAK

Inmakulada Lanbide Ikastolak Profesionaltasun Ziurtagirien prestakuntzak eskaintzen ditu: Gizarte-erakundeetako mendekotasuna duten pertsonentzako arreta soziosanitarioa eta Etxean mendekotasuna duten pertsonentzako arreta soziosanitarioa.

Profesionaltasun Ziurtagiriak zaintzaren testuinguruan generoaren arabera 2018-2023 urteetan Inmakulada Lanbide Ikastolan
(Iturria: Inmakulada Lanbide Ikastola, 2024)

Generoaren araberako banaketa

- › Parte-hartzean feminizazio nabarmena ikusten da, izan ere, prestakuntza jaso dutenen artean **ia guztiak emakumeak dira konkretuki % 94a (139)**. Gizonak ordea, % 6a suposatzen dute (9).
- › Konparaketa: 2018ko datuekin alderatuta, Urte horretan formakuntza bakarra osatu zela adierazi da. Kasu horretan parte hartzaileen artean % 100 emakumeak izan ziren.

Jatorria eta generoaren araberako banaketa

- › Datu kuantitatibo zehatzik ez dagoen arren, elkarrizketetan behin eta berriz adierazi da halako prestakuntzetara joaten diren pertsonen zati esanguratsu bat jatorri atzerritarreko emakumeek osatzen dutela.

Ekarpenak eta korapiloak

Zaintzaileentzako laguntzarako elkarteak eta erakundeak
– AFAGI, Gipuzkoako Senitartekoen, Lagunen eta Alzheimerra edo beste dementziaren bat duten pertsonen elkartetik, – AransGI-tik, alegia Gipuzkoako Familia Gorren Pertsonen elkartea. – Atzegi Adimen desgaitasuna duten pertsonen aldeko Gipuzkoako elkartea – Bihotzetik Elkartea → Bizitzaren amaierako zaintzan espezializatutako aholkularitza (Euskadiko pre-mortem aholkularitza). – Buru-Bihotzez Elkartea → Alzheimerra eta beste dementzia batzuk dituzten pertsonen familien alde lan egiten duen elkartea. – Ortzadar adimen-muga profila duten pertsonen eta familien elkartea.
Zaintzaren arloko aholkularitza eta laguntza zerbitzuak bereziki etxeko langileei zuzenduta
– Ikasketak homologatzeko eta prestakuntza-ibilbideak aholkatzea → (Bidez-Bide Elkartea). – Etxeko langileei eta familiei zuzendutako informazio eta aholkularitza zerbitzua → (Andragora – Tolosaldeko Emakumeen Etxea & SOS Arrazakeria). – Etxeko Lan Programa. – Andragorako Kafe tertulia
Zaintzaileen lekukotasunak eta esperientziak (entzute-taldeetan aztertutako kasuak)
– Familia zaintzaile nagusia → 60 urteko emakumea, mendekotasun-maila altua zuen amaren zaintzailea izan da; gaur egun, ama egoitza batean dago. – Zaintza partekatua → 72 urteko emakumea, bere senarrarekin batera mendekotasun egoeran dagoen ama zaintzen duena. – Zaintza konbinatua → 59 urteko emakumea, mendeko egoeran dauden aita eta ama zaintzen ditu, familiako beste kideen eta langile egoiliar baten laguntzarekin. – Profesional egoiliarraren zaintza → Hondurastarra den emakume bat, duela bi urte hasi zen etxe batean zaintzaile egoiliar gisa lanean.

ZAINZAILLEENTZAKO LAGUNTZA: ELKARTEAK ETA ERAKUNDEAK FAMILIEN TESTUINGURUTAN

Mendekotasuna duen pertsona bat zaintzeak ez dio zuzenean inplikaturako pertsonari bakarrik eragiten, familia osoari baizik. Dinamikak aldatu egiten dira, eta askotan zaila da oreka bat aurkitzea.

Zaintzaren zama emozionala eta laguntza psikologikoa

“

*“Denbora batez, anai-arreben artean zaintza txandakatu nahi izan genuen, baina une bat iritsi zen non ez ginen iristen. Kanpoko laguntza behar genuela **onartzea ez zen erraza izan**, baina denontzat erabaki egokia izan zen.”*

*“Behin baino gehiagotan entzun dut laguntza eskatzea ez dela porrota, baina zaintzaile zarenean, zure ardura dela sentitzen duzu. **Asko kostatu zait onartzea nire burua zaindu behar dudala besteei lagundu ahal izateko.**”*

*“Askotan **erruduntasun sentimendua dut**. Badakit ezin dudala nire ama etxean zaindu, baina hala ere, sentitzen dut huts egiten ari naizela. Langileek esaten didate nire bizitza ere zaindu behar dudala, baina hori esatea erraza da; egitea, ez hainbeste.”*

*“Gure **indargunea talde-laguntza** da. Bertan, hizkuntza bera hitz egiten dugu, eta esperientziak partekatzen ditugu ulertzen gaituen jendearekin. **Askotan, lagunek eta senideek ez dute Alzheimerra duen pertsona bat zaintzea zer den guztiz ulertzen, baina taldean ez dago epaiketarik.** Egun batean negar egiten dugu, hurrengoan barre, baina beti sentitzen dugu elkarren babesa.”*

*“**Psikologoa ordaintzeko aukerarik ez duten askorentzat, laguntza-taldeak erabakigarriak dira. Terapia ez izan arren, sendagarriak dira.**”*

*“**Alzheimerrarekin, dolua etengabeko prozesu bihurtzen da.** Pertsona ez duzu egun batean galtzen, poliki-poliki galtzen duzu. Horretaz jabetzea lagungarria izan daiteke, baina **oso gogorra ere bada.**”*

ZAINTZAILEENTZAKO LAGUNTZA: ELKARTEAK ETA ERAKUNDEAK FAMILIEN TESTUINGURUTAN

 Zaintzak hartu beharreko erabakiak

“

“Eguneko zentroak, adibidez, gaixoak onura atera dezakeenean baino geroago erabiltzen dira, zaintzaileak gehiago ezin duenean. **Egoitza batera eramatea** momentu kritikoa bihurtzen da, askotan **erruduntasun sentimendu handiarekin lotuta**. Horregatik, **aldez aurretiko borondateei buruz hitz egitea funtsezkoa da, pertsonak oraindik bere erabakiak har ditzakeenean**. Zaintza erabakiak lasaitasunez eta aurretiaz hartzeak, prozesua duinago eta arinago egiteko aukera ematen du.”

“Ez dugu kultura hori. Jendeak dirua gordetzen du hiletarako, baina ez bere zaintzarako. “Egin nahi duzuen” esaten dute, baina gero, **erabakiak hartu behar direnean, familiak konfliktoetan sartzen dira**.”

“Bikotekideak eta familiako kideak zaintza lanean inplikatzeko dira, baina maiz nekatuta amaitzen dute. **Emakumeak gizonak baino hobeto moldatzen dira egoera berrietara; emakume alargunek autonomia handiagoa garatzen dute, baina gizon alargunak askotan babesgabe geratzen dira**.”

 Zaintza-lanak eta generoaren pisua

“

“Gure taldean **gehienak emakumeak dira, nahiz eta hiru edo lau gizon ere parte hartzen duten**. Gehienetan, seme-alaben artean alabak izaten dira zaintzaile nagusiak. Bikoteen kasuan, bat edo beste arduratzen da, baina normalean emakumea izaten da ardura nagusia hartzen duena.”

“Gure hitzaldietan eta taldeetan **parte hartzen duten gehienak emakumeak dira** (% 86). Gehienek 40 eta 58 urte bitartean dituzte. 70 urtetik gorakoentzat, badirudi gaia jada ez dela beraiekin lotuta.”

“**Aurkitzen ditugu gizon asko 75 urtekoak ez dutela ezer egin etxean, ez dutela inoiz garbigailua jarri beti jarri izan duelako bere emazteak, eta larritu egiten dira**. Eta aurkitzen dituzu horrelako diskurtsoak, - **nik ez nekien eta jo dut nire koinatara eta erakutsi nau eta zaintzen ikasi dut**-. Kontuan izan behar dugu askotan, gizon nagusiak, ez direla zaintzetarako heziak izan, eta gogorra egiten zaie eta are gehiago ez badute sentitzen dutena partekatzen.”

“**Gizon alargun asko ditugu egunero datozenak jubilatuen etxera bazkaltzera ez dakitelako kozinatzen**.”

ZAINZAILLEENTZAKO LAGUNTZA: ELKARTEAK ETA ERAKUNDEAK FAMILIEN TESTUINGURUTAN

Jendarte-eremuan gizonentzat pribilegio-maila jakin bat agerian geratzen den arren, hainbat azterlanen arabera, lan-eremuan, gizonek zailtasun ezberdinekin tope egin dezakete, izan ere, emakumeek nahiago dute beste emakume batzuen esku egotea (Ilarraz, 2024). Honakoa elkarrizketetan ere nabarmendu da:

“

*“Egia da **adineko emakume batzuei gizon profila ez zaiela gustatzen**. Lotsa hori dute, eta bere lana da, baina nahi ez badu... Oraintxe bertan ez dugu arazo hori, baina handicap bat da. Egia da une ahulak daudela, baina, noski, haien lana da...”*

ZAINTZAREN ARLOKO AHOLKULARITZA ETA LAGUNTZA ZERBITZUAK BEREZIKI ETXEKO LANGILEEI ZUZENDUTA

Zaintzaileen lan-baldintzak askotan ez dira duinak, eta gehienetan egoera irregularrean egoteak prekarietatea areagotzen du. Gainera, lanorduak, soldatak eta eskubideak ez dira behar bezala errespetatzen.

“Atzeritartasun legeak asko baldintzatzen ditu egoitza-baimenak eta bizilekua aurkitzeko zailtasunak. Denok dakigu hori, baina inork ez du ezer egiten. 3 urtez egoera irregularrean eta etxebizitza batean zaintzaile bezala lan egiten... horrelako egoerak ezin dira onartu.”

“Etxeetan lan egiten duten emakume gehienak egoiliar bezala daude egoera irregularrean daudelako. Horrela, lekua bermatzen dute lo egiteko. Edozein baldintza onartzen dute, ez baitute besterik.”

“Aldundiak esleitutako dirulaguntzak ez dira nahikoa. 860€ dira gehienez, eta horrekin ezin da gutxieneko soldata ordaindu.”

Kontratazio-prozesuak askotan nahasiak dira, eta bitartekotza-agentziek informazio okerra ematen dute, bai langileei, bai familiei.

“Enplegatze- edo bitartekotza-agentzia askok familiei informazio txarra emateko joera dute, araudia soilik astean 40 orduko gutxieneko soldatara sinplifikatuz, egoera espezifikoa kontuan hartu gabe, hala nola barneko langileak, beren lan-errealitatera egokitutako baldintzak eskatzen dituztenak. Asteko 40 orduko lanaldirako egungo gutxieneko soldata 1.323€-koa da. Hala ere, langile bat barne-erregimenean dagoenean eta etxean bizi denean, astean 40 ordu horiek gainditzeko dituzte. Puntu kritiko horretan, askotan, ez da behar bezala informatzen aparteko orduekin gertatzen denari buruz.

Agentzia askok familiei jakinarazten diete gutxieneko soldata 1.323 €-koa dela 40 orduko, baina ez dituzte aipatzen lanaldi horretatik kanpo lan egitearen inplikazioak. Horrek arazo bat sortzen du, astean 60 orduko lanaldia duen langile bat enplegatzen duen familia batentzat kostua 2.800€ eta 3.000€ ingurukoa izan baitaiteke. Hemen familien egoera ekonomikoa sartzen da jokoan, askotan kostu horiek estaltzeko zailtasunei aurre egiten baitiete. Gainera, egoera larriagotzen duten beste bi faktore nagusi daude: emakume langileei ematen zaien atseden-denbora, askotan errespetatzen ez dena, eta langileak etxean lo egiten duenean "lanik egiten ez" duelako pertzepzio okerra. Dekretuaren arabera, lanaldia egunean 8 ordukoa izan beharko litzateke, baina praktikan hori ez da betetzen.”

ZAINTZAREN ARLOKO AHOLKULARITZA ETA LAGUNTZA ZERBITZUAK BEREZIKI ETXEKO LANGILEEI ZUZENDUTA

Zaintza-lanak arrisku fisiko eta psikologiko handiak ditu. Atsedeen-denborarik eza, lan-istripuak eta lan-segurtasunaren gabezia nagusiak dira.

“Askotan ez dira errespetatzen **atseden-orduak**. Legez 5 ordu izan beharko lirateke egunean, baina kasurik onenean 2 ordu dituzte.”

“Jazarpenaz hitz egitea lotsagarria iruditzen zaie. **Emakume askok beldur handia pasatzen dute**. Batzuetan semearen logelan lo egiten dute, eta hura etxera iristean sofara bidaltzen dituzte. Beldurra pasatzen dute askok.”

“Gaur egun, Aldundiak familia batek laguntza behar duen ebalua dezakeen arren, **ez dago kontrolik etxeko langileak etxe barruan lan egiten duen baldintzei buruz, etxea bortxaezina baita**. Horrek hutsune bat sortzen du, ez baitago modurik egiaztatzeko langileak behar bezala tratatzen ari diren edo ezarritako lan-eskubideak betetzen diren. Adibidez, aparteko orduetarako eta gaueko txandetarako tarifak dauden arren, kontrolik ezak askotan ez errespetatzea eragiten du.”

Euskara eta landa-eremua: zaintzan eragina duen testuingurua

“Nik euskaraz egiten dut lan, eta garrantzitsua iruditzen zait euskara zaintza-sistemaren parte izatea, baina gero eta langile gutxiago dira euskaldunak. Honek zerbitzua euskaraz eskaintzea asko zailtzen du.”

“Baserrietan bizi diren langileak egoera zailagoan daude. Bi ordu libre badituzte, nola jaitsiko dira Tolosara? Arazo honi irtenbidea eman behar zaio.”

“Garrantzitsua da argitzea, nahiz eta askotan esaten den ez dagoela etxeko langileak babesten dituen edo enplegu mota hori arautzen duen legerik, badagoela araudi bat. Gaur egun, Errege Dekretu batek arautzen du etxeko enplegua, eta errege-dekretu horrek ezartzen ditu lan-baldintzak, nahiz eta askotan desinformazioa sortzen den horri buruz.”

“Andragoran aholkularitza zerbitzua ireki dugu etxeko langileentzako. Hilean behin izaten da, eta plaza guztiak betetzen dira beti. Beharra benetakoa da.”

“Etxeko Lan Programa bitartekaritza eskaintzen ari da familien eta langileen artean. Doakoa da, eta informazio **oso baliotsua** ematen da eskubideei eta betebeharrei buruz.”

“Lan-poltsa ofizial bat sortu beharko litzateke Lanbidek kudeatua, kontratazioak modu egokian egiteko eta abusuez babesteko.”

Tolosa inguruko **baserrietan bizi direnak ia ez dute garraio-aukera egokirik.** Ikastaroetara joan nahi dute, baina ez dute modurik herritik kanpoko landa-eremuetatik mugitzeko. **Garraio-laguntza bat edo alternatiba bat behar dute.”**

“Lanbidek lan-poltsa ofizial bat sortu beharko luke, modu egokian kontratazioak egiteko eta abusuez babesteko. Orain, kontratazio asko hitzartu egiten dira ahoz, eta askotan eskubideak ez dira errespetatzen.”

ZAINTZAILEEN LEKUKOTASUNAK ETA ESPERIENTZIAK (ENTZUTE-TALDEETAN AZTERTUTAKO KASUAK)

*"Nik hiru urte daramatzat egoera irregularrean lanean. Ez dut kontratu ofizialik, baina ondo nagoela esaten dut, nahiz eta baldintzak oso gogorrak izan. **Behar dudalako jarraitzen dut.**"*

*"Nik zaintzen dudan pertsona mugitzeko gorputza erabili behar izan dut eta kalteak izan ditut. **Ez daukat inolako asegurerik.** Beste neska bat bidali dute nire ordeztu, eta berak esan du grua ez badago, ez duela pertsona hori mugituko. Orain, badirudi jarri egingo dutela, baina nik ezin dut itxaron. Alokairua eta nire herrialdeko zorra ordaindu behar ditut."*

*"**Etxeko langile gehienok egoera irregularrean gaude, eta horregatik barneko lanak egiten ditugu, lo egiteko leku bat bermatzeko.** Edozein egoera onartzen dugu, besterik ez daukagulako."*

*"Gehienetan, egun osoa lan egiten dugu. Gaueko orduetan ere, maiz altxatu behar izaten dugu pertsona ondo dagoela ziurtatzeko. **Pertsona bakarra zaintzeko kontratatzen gaituzte, baina azkenean, haren bikotekidea ere zaintzen bukatzen dugu. Etxea garbi mantendu, erosketak egin eta askotan haurrak ere zaindu behar izaten ditugu.**"*

*"Formazioa behar dugu, baina eskaintzen diren **prestakuntza-aukerak gure ordutegietara egokitzen ez dira.** Aste barruan dira klaseak, eta asteburuetan taldeak beti beteta daude."*

*"Etxeko langile egoiliar izateko ez dago inolako ikuskaritzarik. Inork ez du galdetzen atsedenik ba ote dugun edo zer lan egiten dugun benetan. Administrazioak ez du galdetzen nola gauden, eta **familiak nahi dutena egiten dute.**"*

"Zaintza-lana ez da soilik sukaldea garbitzea edo sendagaiak ematea. Harreman afektiboak ere kudeatzen ditugu, eta horrek eragin handia du gure osasunean. Inork ez du hori kontuan hartzen."

*"Gizarte segurantzaren ordaintzeko, **familia askok zaintzaileari titulua eskatzen diote, baina beraiek jasotzen duten diru-laguntzarekin ordaintzen digute guri.** 300 euro inguru gastatzen dute gizarte segurantzaren, baina soldata beste laguntza batekin osatzen dute. Azkenean, **laguntza horiek langileei iritsi beharrean, familientzat baliabide bihurtzen dira.**"*

ZAINTZAILEEN LEKUKOTASUNAK ETA ESPERIENTZIAK (ENTZUTE-TALDEETAN AZTERTUTAKO KASUAK)

“Ezin da soilik mendekotasun-maila aztertu eta kito. Zaintza-egoerak etengabe aldatzen dira, eta jarraipen bat egin behar da. Ez dago kontrolik langileak nola dauden jakiteko.”

“Ez da nahikoa lan egiteko aukera ematea. Lan hori norbaitek egin behar du, baina pertsona batek bakarrik ezin du egin. Entzun behar digute, guk zer behar dugun galdetu eta baliabideak eskaini.”

“Ezinezkoa da 24 orduz zaintza lanetan jardutea. Horrek ondorio larriak ditu gure osasunean.”

“Gizartea zahartzen ari da, baina neurri eraginkorrik ez da jartzen. Ez da nahikoa egoera ‘partxeekin’ konpontzea.”

*“Guk ez dugu **lan-esparru arruntetan sindikaturik**. Elkarrekin antolatu behar dugu, gure eskubideak aldarrikatzeko.”*

Langile askok kezka berbera dute: asistentzia edo elkarrizketa espazioetara gonbidatzen dituzte, baina benetako aldaketarik ez dute ikusten. Urteak daramatzate arazo berberei aurre egiten, eta, sarritan, irtenbideak itxaron baino ez dituzte egin behar.

“Beti galdetzen digute, baina ezer ez da aldatzen”

ONDORIO NAGUSIAK

Laburbilduz...

Tolosak ekimen ugari ditu familia-inguruneko zaintza-lanak egiten dituzten pertsonen, **laguntza eta formaziora bideratuak**. Era berean, herriko **hainbat elkartek ere jarduera horiek garatzen dituzte**, eta horrek eskaintza aberastu eta aukerak zabaldu egiten dizkie zaintza lanetan dihardutenei.

Hala ere, hainbat lan-ildo identifikatu dira, eta komenigarria da horietan lanean jarraitzea:

- › Familia inguruneko zaintzaileei zuzendutako laguntza psikologikorako, prestakuntzarako eta laguntza emozionalerako baliabideak sustatzen jarraitzea.
- › Familia inguruneko zaintzaileentzako atsedeen-baliabideak sustatzea.
- › Gizonak zaintza-lanetan aktiboki inplikatzeko sustatzea eta laguntza-baliabide eta -zerbitzuetarako sarbidea erraztea.
- › Sentsibilizazio-kanpainak garatzea zainketa-lanari balioa emateko eta erantzunkidetasuna sustatzeko.
- › Familia-zaintzaileei, etxeko langileei eta zaintzaileei zuzendutako zerbitzu eta programei buruzko informazioa hedatzeko baliabideak eratzea.
- › Etxeko eta zaintzako sektoreko langileak elkarri laguntzeko espazioak mantentzea eta indartzea.
- › Estrategia espezifikoak garatzea, etxeko eta zaintzako sektorean egoera ahulenean dauden emakumeengana iristeko.
- › Etxeko eta zaintzako langileen eskubideei buruzko informazioa etengabe zabaltzea, baita enplegatzailen betebeharrei buruzkoa ere.
- › Etxeko eta zaintzako langileen egoeraren jarraipena eta haien errealitateak eta aldarrikapenak ikusarazteko ekintzak.
- › Etxeko eta zaintzako langileek euskarazko prestakuntza jaso ahal izateko eta haien hizkuntza-gaitasuna hobetzeko neurriak bultzatzea.

INDARGUNE NAGUSIAK

Zaintzak Familiaren testuinguruan

- › Tolosan hainbat ekimen aurki daitezke familiako zaintzaileen ongizatea, laguntza eta akonpainamendu psikologikoa bultzatzen dutenak, bai mendekotasunaren testuinguruan, bai desgaitasunaren testuinguruan ere. Honakoak erakunde publiko, zein, herriko elkarten ekimenen bitartez bultzatzen dira.
- › Familia inguruneko zaintzaileei zuzendutako formakuntza jasotzeko espazio ezberdinak osatzen dira, bai erakunde publiko, zein elkarten bitartez sustatuak.
- › Zaintzaileen atsedeen aukerak eskaintzen dituzten zerbitzuak daude, Gizarte Zerbitzuetako katalogoaren baliabide gehienak eskaintzen dute aldi baterako edo unean uneko beharrei erantzuteko aukera, baldin eta, zaintzaileen beharra justifikatzen bada.
- › Zaintzen banaketa oraindik ere ez da parekidea, hala ere, ikusten da gizonak ere aztertutako hainbat baliabideren erabiltzaileak direla. Elkarriketetan, beren bikotekideak zaintzen dituzten adineko gizonen profilean jarri da arreta, izan rol hori bat-batean hartu dutelako, izan familia-inguruneko zaintzen esparruan kontuan hartzeko figura delako.

Etxeko eta zaintza langileak

- › Positiboki baloratzen dira etxeko eta zaintzako langileei zuzendutako baliabideak, horietako asko azken urteetan sortuak, informazioa, aholkularitza eta ahalduntzea uztartzen dituztenak. Gainera, familientzako edo enplegatzaileentzako orientazio-puntu bat izatearen garrantzia nabarmentzen da, kontratazioaren kudeaketa egoki eta arduratsua erraztuko duena.
- › Kafe Tertulia bezalako espazioak funtsezkotzat jotzen dira etxeko eta zaintzako langileek esperientziak partekatzeko, elkarrekin hausnartzeko eta laguntza-sareak sortzeko topagune gisa. Gainera, Andragora ingurune egokia da horrelako ekimen komunitarioak sendotzeko eta sustatzeko.
- › Elkarriketatu gehienak bat datoz prestakuntza profesionalizaziorako funtsezko bidea dela esatean. Ildo horretan, Inmakulada Lanbide Eskola "zorteko bidean" gisa definitu da, ordutegiak eta baldintzak malgutu baititu, eta, horrela, emakume gehiagori erraztu baitzaie prestakuntzarako sarbidea ".
- › Legegintza-aldaketek, mendetasunari lotutako laguntza ekonomikoen aldaketek — hala nola LPPE — eta Etxekolan edo Aholkularitza Juridikoa bezalako programek, besteak beste, emakume batzuen lan-baldintzak hobetzen lagundu dute pixkanaka. Gainera, neurri horiek sektoreko ezkutuko enplegua murritzten ere lagundu dute.
- › Elkarriketatuen arabera, gero eta sentsibilizazio sozial handiagoa hautematen da, eta gero eta familia edo enplegatzaile gehiagok erakusten dute modu egoki eta arduratsuan jokatzeko borondatea.

ERRONKAK

Zaintzak Familiaren testuinguruan

- › Aurrez aipatu dugun bezala, mendekotasun-egoeran dauden pertsonen kopuruak gora egin ahala, zaintzaileenak ere gora egingo duela aurreikus daiteke. Bizi-itxaropena handitu egin denez, urte gehiagoz egin beharko dute lan hori. Hori dela eta, funtsezkoa da zaintzaileen atsedena erraztuko duten eta bizitza pertsonala, familiakoa eta lanekoa bateragarri egitea ahalbidetuko dieten zerbitzuak bultzatzen jarraitzea. Era berean, funtsezkoa izango da zerbitzu horiek eskaintzen dituzten atsedeen-modalitateen informazioa eta sustapena indartzea.
- › Adierazi denez, pertsona askok oraindik zaila dute laguntza eskatzea, eta horrek berekin dakar erabaki garrantzitsuak atzeratzea eta zaintzaileentzat karga emozionala eta fisikoa areagotzea. Erresistentzia hori "zaintzaile onaren" irudiari buruzko sinesmen sakonekin eta genero-agindu tradizionalekin lotuta egon ohi da, eta horiek zaintzea modu naturalean hartutako betebeharra delako ideia indartzen dute. Horrek osasun fisikoan eta emozionalean eragina du, bereziki emakume zaintzaileen kasuan.
- › Gizonei, bereziki adinekoei, gehiago kostatzen zaie laguntza eskatzea, ez baitituzte zaintzeko hezi. Prestakuntza falta horrek beren emozioak kudeatzea eta adieraztea ere zailtzen die.
- › Erantzunkidetasuna eta gizonek zaintza-lanetan duten inplikazio aktiboa oraindik ere gainditu gabeko erronka dira.

Etxeko eta zaintza langileak

- › Egiaztatu da genero- eta jatorri-joera bat dagoela etxeko lanen eta zaintza-lanen sektorean, non emakumeek, gehienak migratzaileak, betetzen baitituzte lanpostu prekarizatuenak.
- › Tolosan egindako elkarrizketen arabera, barne-erregimeneko eta ezkutuko enpleguko langile kopuru esanguratsuak jarraitzen du.
- › Sektoreko langileen lan-eskubideen kontrol eta jarraipen eraginkorrik eza identifikatu da, neurri batean etxeko eremuaren bortxaezintasunak baldintzatuta.
- › Prestakuntzari dagokionez, nabarmentzen da emakume askok zailtasunak izaten dituztela hauetara jotzeko, lan-baldintzengatik, ordutegi-zurruntasunagatik eta, kasu batzuetan, migrazio-prozesuaren ondoriozko egoeragatik.
- › Emakume langile askok denbora libre eta atsedeen eskasia, hitzartu gabeko zereginen gainkarga, soldaten prekarietatea, hobekuntzak negoziatzeko zailtasuna, etxebizitzetan espazio egokirik ez izatea eta beldur, sexu-jazarpen eta generoagatiko diskriminazio egoerak salatzen dituzte.
- › Kezka areagotu egiten da baserrietan lan egiten duten emakumeen kasuan, ez baitute ez denborarik ez mugikortasun baliabiderik sozializatzeko edo atsedenlekuetara iristeko.
- › Azkenik, euskara lan- eta komunitate-ingurune jakin batzuetan baliabideak eskuratzea edo integratzea oztopa dezakeen oztopo gehigarri gisa aipatzen da.